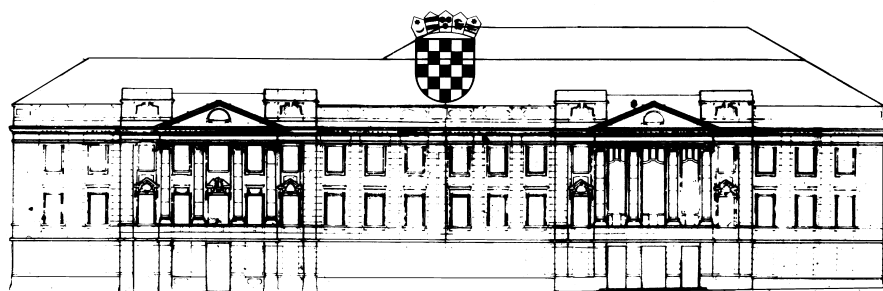

izvješća HRVATSKOGA SABORA

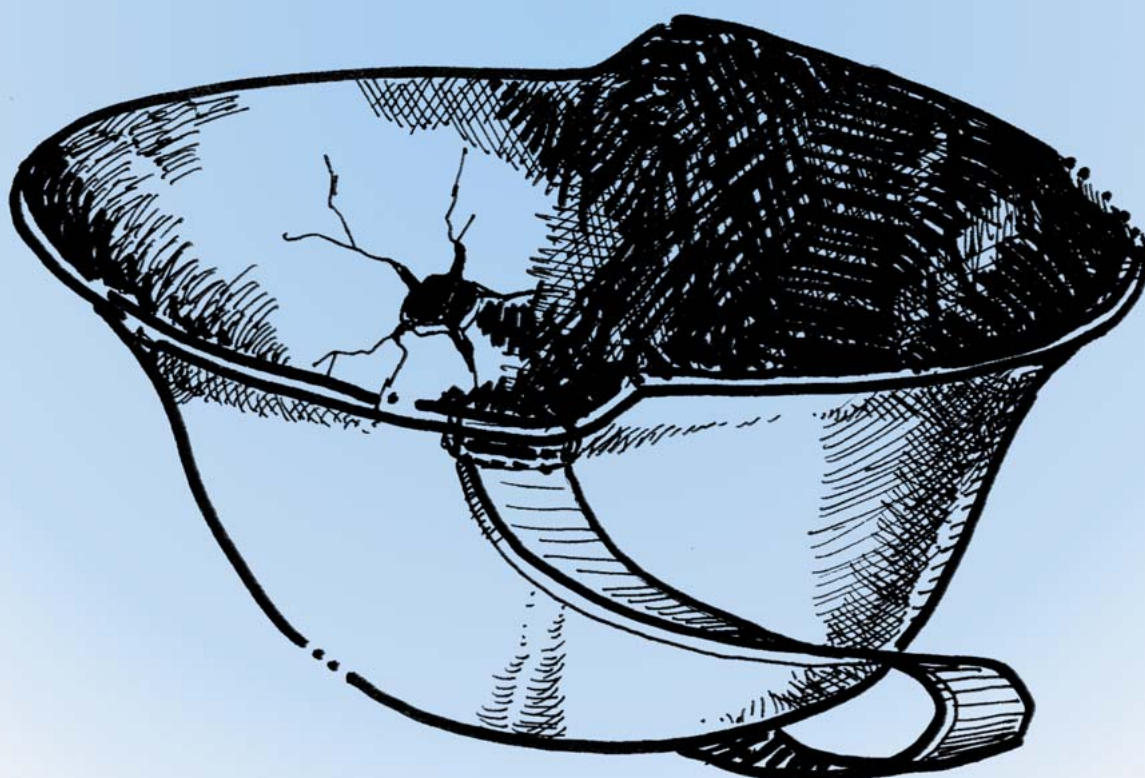

GODINA XVI.

BROJ 423

ZAGREB, 9. XI. 2005.

13. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

DEKLARACIJA O ANTIFAŠIZMU

Temeljne vrijednosti antifašizma jednoznačno prihvaćene

Hrvatski parlament još je jednom - povodom 60. obljetnice pobjede nad fašizmom - deklaracijom u devet točaka potvrdio antifašističku demokratsku utemeljenost i opredijeljenost Republike Hrvatske i njenu duboku privrženost vrijednostima suvremene demokracije. Prijedlozi deklaracija došli su (odvojeno) iz klubova zastupnika IDS-a i SDP-a i izazvali opsežnu raspravu, na trenutke i s veoma suprotstavljenim i, na prvi pogled, nepomirljivim stavovima sudionika - i to unatoč općoj ocjeni svih kako su civilizacijske tekovine i vrijednosti antifašizma neupitne.

S priličnom sigurnošću može se reći kako je suprotstavljene pomirila sljedeća misao jednog od zastupnika - ovo nije deklaracija o komunizmu već o antifašizmu, antifašizam je ujedinio komuniste i antikomuniste, ovo nije deklaracija o prošlosti niti za bolju prošlost već o sadašnjosti, a još više budućnosti.

O tome što je, na kraju, s visokom suglasnošću, ocijenila većina zastupnika - na osnovi prijedloga radne skupine imenovane na sastanku predsjednika klubova svih parlamentarnih stranaka osim iz HSP-a (taj je Klub ponudio svoj prijedlog, ali je bio odbijen) - govore, uz ostale, i sljedeća dva zaključka.

Državna tijela pozivaju se na cjelovito i nepristrano sagledavanje razdoblja Drugoga svjetskog rata i antifašizma bez izjednačavanja antifašističkog pokreta s ideologijom komunizma. Pozivaju se također da zakonskim sredstvima i djelatnošću čuvaju i unapređuju antifašističke stečevine, vrijednosti i opredjeljenja te rade na očuvanju dostojanstva i na skrbi o sudionicima antifašističke borbe, očuvanju antifašističke spomeničke baštine kao općeg kulturnog dobra i na ukupnoj zaštiti i afirmaciji temeljnih vrijednosti antifašizma kao zaloga civilizacijske budućnosti i demokratskog europskog opredjeljenja.

Neki bi mogli prigovoriti kako Deklaracijom nije udovoljeno konkretnim zahtjevima i prijedlozima, ali to i nije smisao jedne deklaracije. Za provedbu opredjeljenja ključno je da se u skoroj budućnosti u Parlamentu, u ovoj ili onoj prigodi ne ponovi, na ovaj ili onaj način, upit - a što je to zapravo antifašizam. Jer samo tako će se potvrditi stav iz Deklaracije kako su temeljne vrijednosti antifašizma u Hrvatskoj jednoznačno prihvaćene.

Jasna Rodić

- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog deklaracije Hrvatskog sabora o antifašizmu-predlagatelj Klub zastupnika IDS-a; Prijedlog deklaracije Kluba zastupnika SDP-a u povodu 60-obljetnice pobjede antifašizma u Hrvatskoj i u Europi	3
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka i Dodatnog protokola uz Konvenciju za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka	22
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o suzbijanju protupravnih čina usmjerenih protiv sigurnosti pomorske plovidbe iz 1988. i Protokola o suzbijanju protupravnih čina usmjerenih protiv sigurnosti nepokretnih platformi smještenih iznad epikontinentalnog pojasa iz 1988.	24
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi	24
- Prijedlog zakona o upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima	27
- Konačni prijedlog zakona o zastupanju u području prava industrijskog vlasništva	28
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana	30
- Prijedlog godišnjeg provedbenog plana programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske za 2005. godinu; Izvješće o izvršenju programa statističkih istraživanja RH za 2003. godinu	31
- Izvješće o obavljenom inspekcijskom nadzoru u Hrvatskoj radioteleviziji; Očitovanje Ravnateljstva HRT-a na ukazane propuste i nepravilnosti utvrđene u izvješću komercijalne revizije o obavljenoj reviziji financijskih izvješća za 2003. godinu te provedenim mjerama za otklanjanje istih	35
- Izvješće o stanju i radu kaznonica, zatvora i odgojnih zavoda za 2003. i 2004. godinu	39
- Prijedlog odluke o prihvaćanju stajališta Republike Hrvatske o pravilima postupka Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje između EU i Hrvatske uključujući i pravila postupka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje	43
- Izvješće o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti	44
- Izbori, imenovanja, razrješenja	45
- Odgovori na zastupnička pitanja	46

PRIKAZ RADA:

- TRINAESTE SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 9, 11, 16, 17, 18, 22, 23, 30. I 31. OŽUJKA, TE 1, 6, 7, 13. I 14. TRAVNJA 2005. GODINE

PRIJEDLOG DEKLARACIJE HRVATSKOG SABORA O ANTIFAŠIZMU-PREDLAGATELJ KLUB ZASTUPNIKA IDS-a; PRIJEDLOG DEKLARACIJE KLUBA ZASTUPNIKA SDP-a U POVODU 60-OBLJETNICE POBJEDE ANTIFAŠIZMA U HRVATSKOJ I U EUROPI

Antifašistička utemeljenost i opredijeljenost

Nakon rasprave o ovim deklaracijama Hrvatski je sabor prihvatio Deklaraciju o antifašizmu (vidjeti okvir) koju su potpisali klubovi zastupnika SDP-a, IDS-a, HDZ-a, HNS-a, PGS-a, HSS-a, HSU-a, HSLŠ-a, DC-a, LS-a, SDSS-a i Klub zastupnika nacionalnih manjina. Njome Hrvatski sabor, u povodu 60. obljetnice pobjede nad fašizmom, potvrđuje antifašističku utemeljenost i opredijeljenost RH i hrvatskoga društva te duboku privrženost vrijednostima suvremene demokracije.

Tu Deklaraciju pripremila je radna skupina, imenovana dogovorno na sastanku predsjednika klubova svih parlamentarnih stranaka, osim što nije bio nazočan Klub zastupnika HSP-a, koji je podnio svoju Deklaraciju ali nije prihvaćena.

O PRIJEDLOZIMA

Klub zastupnika IDS-a predlaže da Hrvatski sabor donese Deklaraciju o antifašizmu koja sadrži osam točaka. Njima se kaže da će Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, nakon kritičke analize ugraditi u školske udžbenike relevantnu istinu o Drugom svjetskom ratu, o borbi

hrvatskoga i drugih naroda Hrvatske s kojom se punim pravom ponosimo i po kojoj nas svijet pozitivno revalorizira; da se što hitnije zaštite preostali i obnove devastirani antifašistički spomenici kao i da se u javnom životu promoviraju i potiču antifašističke ideje, koje su sastavni dio demokratske javnosti. Zatim, da se u skladu s Ustavom RH sudionici NOR-a 1941-45. po jedinstvenom Zakonu o hrvatskim braniteljima izjednače u svim pravima s braniteljima Domovinskog rata 1991-95., pa i mirovinskim. Ratne vojne invalide NOR-a treba izjednačiti s ratnim vojnim invalidima Domovinskog rata, poštujući principe da za jednako tjelesno oštećenje mora biti jednaka invalidnina. Potrebno je da se invalidima NOR-a koji su otkupljivali vojne stanove prizna pravo na povlasticu kao i ostalim invalidima Domovinskog rata, da se sudionicima NOR-a osigura zdravstvena zaštita pod istim uvjetima kao i sudionicima Domovinskog rata, da osobe progone od ustaškog poretka tokom Drugog svjetskog rata, koje su zbog antifašističkog uvjerenja bile zatvarane, maltretirane u logorima i zatvorima, imaju ista prava kao i osobe osuđene na politički delikt nakon 1945. godine. Obvezuje se

državna vlast da bude nosilac obilježavanja antifašističkih praznika koji su od osobitog značaja za RH: 22. lipanj - Dan antifašističke borbe, Dan ZAVNOH-a, 9. svibanj - Dan pobjede kao Dan Europe te Dan sjedinjenja Istre, Rijeke i otoka.

U skladu s Ustavom RH sudionike NOR-a 1941-45. po jedinstvenom Zakonu o hrvatskim braniteljima izjednačiti u svim pravima s braniteljima Domovinskog rata 1991-95. pa i mirovinskim.

Hrvatski sabor poziva sve građane, državne institucije, udruge i medije, a obvezuje sve dužnosnike i sva državna tijela RH da na navedenim načelima promiče temeljne vrijednosti antifašizma kao zalag Hrvatske civilizacijskoj sutrašnjici. Na taj način čuvamo moralni dignitet hrvatskoga naroda i svih građana Hrvatske, stoji u predloženoj Deklaraciji, koja polazi, kako navodi predlagatelj, i od toga da se u NOB-u 1941-1945. Hrvatska kvalificirala za ulazak u krug pobjednika Drugog svjetskog rata i za status jedne od

federalnih jedinica bivše jugoslavenske federacije ali i za startnu poziciju s koje je prije više od jednog desetljeća krenula prema istinskoj demokraciji i punoj slobodi.

U predloženoj Deklaraciji u povodu 60-te obljetnice pobjede antifašizma u Hrvatskoj i Europi **Kluba zastupnika SDP-a** stoji da će RH zakonskim sredstvima i djelatnošću državnih tijela, osiguravajući materijalne i druge poticaje u okviru svojih mogućnosti, ustrajati u zaštiti, očuvanju i unapređivanju svih oblika svojih antifašističkih temelja, tekovina i usmjerenja.

U jedanaest točaka Deklaracije se kaže da će RH nastaviti tretirati spomeničku baštinu NOB-a kao opće kulturno dobro posvećujući dodatnu pažnju njenoj zaštiti, održavanju i obnavljanju, da će RH osigurati da mlade generacije putem školskih udžbenika budu upoznate s punom istinom o Drugom svjetskom ratu i antifašističkoj borbi s kojom se s pravom ponosi; RH će Savezu antifašističkih boraca i antifašista RH osigurati financijsku pomoć kao i braniteljskim udrugama proizašlim iz Domovinskog rata. RH će osigurati jednak tretman svih boraca za slobodu i nezavisnost Hrvatske sukladno Odluci Svjetske veteranske federacije iz Lisabona 1993. godine koju je podržala Vlada RH te među ostalim, izjednačiti prava svih ratnih vojnih invalida poštujući princip da za jednako tjelesno oštećenje vrijedi jednaka invalidnina a mirovine svih vojnih umirovljenika RH će uskladiti sukladno pravu i običajima zemalja EU o priznanju čina i mirovine. Hrvatski sabor će biti pokrovitelj obilježavanja antifašističkih praznika koji su od osobite važnosti za RH i to:

22 lipnja - Dana antifašističke borbe,

13. lipnja - Dana ZAVNOH-a,

9. svibnja - Dana pobjede kao dana Europe te

25. rujna - Dana prisjedinjenja Istre, Rijeke, Zadra i otoka matici zemlji.

U obrazloženju Deklaracije Kluba zastupnika SDP-a navodi se da je u povodu 60-te godišnjice pobjede nad fašizmom, koja se obilježava u Europi i cijelom svijetu, potrebno da RH još

jednom snažno potvrdi svoje antifašističko opredjeljenje i privrženost vrijednostima suvremene demokracije. Savez antifašističkih boraca i antifašista RH, u čijem je sastavu 110 općinskih, gradskih i županijskih udruga koje čine oko 40 000 članova, uputio je inicijativu Hrvatskom saboru za pokretanje rasprave o mjestu i ulozi antifašističke borbe naroda Hrvatske te pravima njenih sudionika. Uvažavajući stavove iz te inicijative Klub zastupnika SDP-a predlaže usvajanje ove Deklaracije kao jasnog i nedvosmislenog stava zakonodavnoga i najvišeg predstavničkog tijela u RH o značenju antifašističkog pokreta kao zaloga naše civilizacijske budućnosti.

Ovom Deklaracijom, stoji u obrazloženju, Hrvatski će sabor odati i nužno priznanje svim sudionicima antifašističkog pokreta u RH.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora o ovim prijedlozima provela se objedinjena rasprava.

Izjednačiti prava

O Prijedlogu Kluba zastupnika IDS-a uvodno je govorio **Damir Kajin (IDS)** rekavši da IDS 15 godina govori o nepravdama koje su 90-tih ili početkom 90-tih učinjene spram boraca. Govorili smo o potrebi ispravljanja tih nepravdi i za vrijeme Tuđmana pa i za vrijeme bivše koalicijske Vlade. Nažalost, nije se puno učinilo ali isto tako da možda nije bilo IDS-ovih istupa ovdje u Saboru neki pojmovi bi se gotovo zaboravili, misli zastupnik.

Tako smo nastupali prije svega jer je tim ljudima učinjena nepravda jer se htjelo početkom 90-tih preko noći poništiti sve ono što se do tada stvaralo, rekao je, među ostalim, zastupnik naglašavajući da ne idealizira razdoblje koje

je tom razdoblju prethodilo, ali način na koji se išlo prema tim ljudima, sudionicima Narodnooslobodilačkog rata, krajnje je pogrešan, duboko je uvjerenje zastupnika ali i Kluba zastupnika IDS-a. Smatra da bi neupitni trebali biti, kao i legitimitet samog obrambenog rata od 90-tih, dosezi antifašističkog rata. Da nije bilo partizanskog pokreta kao i legitimitet), pa ako baš hoćete, i J.B. Tita, nikada Istra, Rijeka, Zadar ne bi bili nikada dio Hrvatske, rekao je dodajući i da nema nikakve dvojbe da je nakon Drugog svjetskog rata bilo i krivih prosudbi i teških postupaka pa i zločina na strani NOB-a. To se ne da opravdati ali antifašistički pokret uvrstio je i Hrvatsku među zemlje pobjednice Drugog svjetskog rata, rekao je, među ostalim, šire govoreći o tom povijesnom razdoblju uključujući i identitet antifašističkog pokreta u Istri.

Govoreći o sadržaju predložene Deklaracije naglasio je da se njom prije svega traži da taj antifašizam uđe u udžbenike na jedan objektivni način i da se jasno kaže što je on značio za ove prostore, što je dobro učinio, gdje su bile greške, tko je bio Tito, tko Pavelić, tko Budak, I.G. Kovačić, itd., što je bio križni put i kakav je to bio logor Jasenovac, povijest vraćanja krajeva Istre, Rijeke, Zadra. Tu treba progovoriti i o egzodusu jer istina mora biti objektivna i potpuna, rekao je. Zatim, da se uklone spomenici Budaku, Francetiću, da se prestanu služiti mise zahvalnice Anti Paveliću, toga što se događa u Hrvatskoj doista nema nigdje, kaže, dodajući da je ova Vlada puno učinila, čak i više od bivše Vlade (briše nazive Mili Budaku, nema više France-tića uz ceste).

Govorio je i o rušenju partizanskih spomenika te naveo da je od 1991. do 1999. minirano gotovo 3000 partizanskih spomenika, među kojima i izuzetnih umjetničkih dostignuća. Govoreći o potrebi izjednačavanja pripadnika NOB-a s pripadnicima Domovinskog rata, da im treba vratiti tzv. stečena mirovinska prava, izjednačiti invalidnine, citirao je predsjednika Saveza antifašističkih boraca RH "da nije istina da SAB RH traži izjednačavanje u mirovi-

nama jer je ono neizvedivo jer je prosjek mirovina sudionika NOB-a odnosno njihovih obitelji 2 183 kune a prosjek braniteljskih mirovina 5 479 kuna." Od ukupno 63 712 korisnika mirovina sudionika NOB-a starosnih je 22 703, invalidskih 6 767, ukupno starosnih 29 740 a obiteljskih 34 242. Ono što je gotovo nevjerojatno, da, prema, Fumičevim riječima, kaže zastupnik, pripadnicima nepostojeće tvorevine, hrvatske domovinske vojske, priznato je vrijeme provedeno u ratu za mirovinski staž dok borcima NOB-a to nije, a prilikom otkupa stanova ratni staž im je priznat u dvostrukom trajanju a partizanima nije, rekao je, među ostalim, što vrijeđa. Zatim, očekuje se i da hrvatska Vlada traži od Italije isplatu naknade zatvorenicima iz Istre na Molatu.

Mi jasno predlažemo obilježavanje neradnim danom i Dan ZAVNOH-a, podsjećanje na 9.5. Dan Europe, na 25.9. 1943., pazinske odluke o priključenju Istre, Rijeke Hrvatskoj, rekao je dodajući da je razumljivo da načela iz Deklaracije treba pretočiti u zakone. Treba vidjeti može li se doći do potrebnog novca za predloženo rješavanje materijalnih pitanja boraca NOB-a ali ćemo se potruditi i pokušati to riješiti u ovoj, 2005. godini, rekao je složivši se da je Hrvatska u ogromnim gospodarskim, socijalnim i razvojnim problemima. Jer, tih ljudi za nekoliko godina neće biti i u dubokoj su starosti ali će iza njih ostati njihovo djelo, pogotovo imajući na umu da Hrvatska zahvaljujući toj borbi danas u svom teritorijalnom korpusu ima i Istru, Rijeku i Zadar i da bi se, ako zbog čega drugoga toj generaciji zbog tog doprinosa trebao zahvaliti. Priznajmo da se 90-tih spram njih vodila pogrešna politika i da je bila na djelu i politika revanšizma. Treba naglasiti da su branitelji 1995. oslobođanjem dijelova RH postigli svoj maksimalni cilj, oni su obranili Hrvatsku u granicama AVNOJ-a a borci NOB-a su u onom razdoblju postigli svoj maksimalni cilj jer su integrirali Istru, Rijeku i Zadar, u teritorijalni korpus hrvatskoga naroda ponovio je zastupnik naglasivši da NOB nije konkurentan Domovinskom ratu

niti da je Domovinski rat suprotstavljen NOB-u. Oni su svaki u svom vremenu za RH dali izuzetno mnogo, udahnuli joj život kojeg ona danas živi. Pokušajmo naći konsenzus jer tako je jedino moguće ispraviti nepravdu koja je nanesena borcima Drugog svjetskog rata koji su se borili na strani antifašističkog pokreta, rekao je na kraju.

Nepotrebna rasprava

Na ovo izlaganje bilo je više ispravaka netočnih navoda. **Anto Đapić (HSP)** smatra da ova rasprava baš nije bila potrebna, ali je ispravio netočan navod predgovornika, da se prema tim ljudima išlo pogrešno od 90-te na ovamo. Pod tim ljudima apostrofirao je pripadnike NOB-a ili antifašiste, ma što to značilo, a takvom konstatacijom je posve promašio, kaže zastupnik. Jer, 90. godine, u samom državnom, vojno-političkom vrhu bili su pripadnici NOB-a od predsjednika Tuđmana, gospodina Manolića, Boljkovca, Degoricije, Bobetka, Špegelja, Bilandžića. Prema tome konstatacija predgovornika je promašena i služi samo za nepotrebne ideološke rasprave u Hrvatskom saboru.

Hrvatski branitelji imaju 1700 kuna mirovinu i ne mogu se izjednačiti sa sudionicima NOB-a za stambeno zbrinjavanje jer nemaju to pravo dok su oni imali to pravo.

Ivo Lončar (neovisni) kaže da je zastupnik Kajin kao i obično pokazao koliko je hrvatski narod tragičan i koliko je naša povijest tragična. U svom propagandističkom komunističkom govoru izrekao je mnoštvo neistina a jedna od njih je da je 22. lipnja počela antifašistička borba. To nema apsolutno nikakve veze s istinom jer taj datum danas slavimo kao državni blagdan i nema nikakve veze s antifašizmom. Gdje su bili ti tzv. antifašisti kad se stvarao pakt između nacifašista i komunista i koji su do

tada dvije godine porobljavali, ubijali i komadali Europu (sporazum Hitler-Staljin). A 22. lipnja skupina komunista je otišla u šumu jer su preko radija čuli da im je napadnuta majčica Rusija, rekao je.

Pero Kovačević (HSP) kaže da je zastupnik Kajin rekao puno netočnih navoda pa tako i onaj da je prosječna mirovina hrvatskog branitelja 5400 kuna. Hrvatski branitelji imaju 1700 kuna mirovinu i ne mogu se izjednačiti sa sudionicima NOB-a za stambeno zbrinjavanje jer nemaju to pravo dok su oni imali to pravo. A kada je zastupnik Kajin govorio da danas partizan ima 80 godina znači da je morao imati 15 godina kad je počeo rat, što je zanimljiva situacija. A ako se govori o ukidanju stečenih prava bivša koalicijska vlast ukinula je stečena prava hrvatskih branitelja, a što se tiče miniranja spomenika znamo da je pred spomenik partizanima na Mirogoju i pred sinagogom eksploziv postavila Udba, i zašto to zastupnik Kajin nije rekao, pitao je.

Franjo Matušić (HDZ) se od puno netočnih navoda, kaže, osvrće na onaj koji mu se čini važnim - da je 90-tih godina bilo revanšizma prema borcima. To je apsolutno netočno jer su mnogi borci sudjelovali i u stvaranju hrvatske države, a nažalost, s druge strane nisu se riješili neki zločini kao što je recimo, zločin Dakse, gdje su vjerojatno sudjelovali neki koji su primali mirovine 90-tih. Dakle, istina je negdje na drugoj strani.

Ruža Tomašić (HSP) ispravlja navod da su borci NOB-a pobijedili fašizam. Od 1943. nadalje svi četnici prelazili su u partizane, znači, oni nisu pobijedili fašizam nego su sa fašistima surađivali i s njima bili.

Pridružiti se velikoj obljetnici

O predloženoj Deklaraciji Kluba zastupnika SDP-a govorila je u ime predlagatelja **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Klub zastupnika SDP-a ovu Deklaraciju predlaže u povodu 60-obljetnice pobjede antifašizma u Hrvatskoj i u Europi upravo iz želje da se i Hrvat-

ska, koja u tom smislu ima što reći, pridruži ovoj velikoj obljetnici. Deklaracija ima izvorišnu osnovu u Ustavu RH koji upravo afirmira uspostavu hrvatske državne nezavisnosti u razdoblju od Drugog svjetskog rata na antifašističkim načelima izraženim u odlukama ZAVNOH-a iz 1943. Na kraju krajeva ovo je i prigoda da ovom Deklaracijom Hrvatski sabor oda počast uspomeni i dade zahvalnost svim antifašističkim borcima ali jednako tako i uspomeni na sve žrtve fašizma, rekla je, među ostalim.

Podsjetila je da je svaki zastupnik dobio inicijativu koju je podnio Savez antifašističkih boraca i antifašista RH i upravo uvažavajući te stavove Klub zastupnika SDP-a podnosi ovu Deklaraciju kao još jednom svoj jasni i nedvosmisleni stav i predlaže Saboru da je usvoji. Njome se predlaže da RH nastavi tretirati spomeničku baštinu NOB-a koja je opće kulturno dobro, posvećujući joj dodatnu pažnju u zaštiti, održavanju i obnavljanju. Za vrijeme koalicijske vlasti znatan dio te baštine je i bio obnovljen, rekla je zastupnica.

Govoreći o tome da se Deklaracijom traži da RH osigura da mlade generacije putem školskih udžbenika budu upoznate s punom istinom o Drugom svjetskom ratu i antifašističkoj borbi s kojom se s pravom ponosi, rekla je. Međutim, i dandanas, iako je napravljen značajan pomak zadnjih godina, u nekim povijesnim udžbenicima, pogotovo za osnovne škole, i dalje imamo podatke koji nisu istina nego falsifikat novije povijesti, a ponegdje i samog značenja i režima NDH kao zločinačke tvorevine (primjerice, upotrebljava se i naziv domovinska vojska koja pod takvim nazivom nikad nije postojala, a za narodnooslobodilačku vojsku rabi se naziv partizanski odred). Od 1990. do 2000. godine, prema podacima SAB-a preimenovane su brojne ulice, trgovi i institucije čija su imena bila vezana uz NOB i devastirano je ili uništeno više od 3000 spomenika i spomen obilježja antifašističke borbe. Počinitelji, kako to redovito biva, kad se radi s eksplozivom, bez obzira na to ruše li se spomenici ili nečije kuće, uglavnom nisu otkriveni.

Organizacije SAB-a RH, nisu u sustavu financiranja braniteljskih i veteranskih organizacija kao što su to one proistekle iz Domovinskog rata pa i u tom smislu treba ispraviti tu nepravdu, i to se traži ovom Deklaracijom, rekla je, među ostalim zastupnica, dodajući da se traži da Hrvatski sabor bude pokrovitelj obilježavanja antifašističkih praznika.

Karakter demagogije i pamfleta

Ivo Lončar (neovisni) javio se s ispravicima netočnih navoda predgovornice te pitao što su ti tzv. antifašisti radili 45 godina, što nisu donijeli tu deklaraciju i što vi dok ste bili u koalicijskoj vlasti niste donijeli tu Deklaraciju. A što se tiče SAB-a pitao je li se ikada čula riječ SAB do 90-te godine, to je bio SUBNOR, a ovaj SAB, to je uništavanje, jednom riječju riganje na povijest, rekao je pitajući "pa šta vi hoćete, pa dovoljno nam je povijest tragična, ne moramo je još lažima natapati da bude još tragičnija".

Pero Kovačević (HSP) u svom ispravljanju rekao je da je nakana SDP-ove Deklaracije bila vezana uz obilježavanje 60 godina antifašizma da bi onda predložili odluku o obilježavanju 60 godina antifašizma. A ovaj njihov prijedlog ima karakter demagogije, pamfleta i prije svega, pred lokalne izbore. Zatim, ako se hoće izjednačiti prava invalida NOB-a s ratnim invalidima iz Domovinskog rata, gdje su im ratni civilni invalidi Domovinskog rata, invalidi rata, gdje su ostali invalidi. Prema tome ovo je čisto pamflet i demagogija, rekao je.

Niko Rebić (HDZ) slaže se sa svima koji misle da je ova tema potpuno bespotrebna i misli da nas vraća u prošlost i podjele, a ne zna kome to treba. Nije točno da je partizanski pokret svugdje bio antifašistički, u Istri ga ne dovodi u pitanje jer je napravio povijesno djelo, ali u njegovom kraju da bi se uspostavila tzv. narodna vlast ubili su tisuću ljudi, a još dva puta toliko je moralo napustiti taj kraj da bi oni mogli uspostaviti svoju vlast. Križni put i sve drugo najviše govori o antifašizmu takvih partiza-

na, da sada ne govori o kome se radi no možete čitati Simu Dubajića koji kaže da se 15 dana u Kočevskom rogu nije trijeznio, jedan dan je ubijao a drugi pio da bi prao savjest. Dakle, treba li i te partizane izjednačiti s dragovoljcima iz Domovinskog rata, pitao je.

U udžbenicima nema pravih spoznaja

U ime Kluba zastupnika SDSS-a govorio je dr.sc. **Milorad Pupovac (SDSS; zastupnik srpske nacionalne manjine)** rekavši na početku da se doista postavlja pitanje čemu deklaracija 2005. o ovako važnoj stvari, koja stoji kao opće mjesto u našem Ustavu.

Međutim, kako stvari stoje u životu, u praksi, u udžbenicima u školama, stanju spomenika antifašizma, u vrijednosnom sustavu, očito nam daju puno motiva i razloga da razmišljamo u kojoj mjeri su i te odredbe Ustava sastavni dio vrijednosti našeg življenja i našega društva. U vezi sa spomenicima rekao je da ni spomenik Vojina Bakića u zapadnoj Slavoniji ustanku naroda zapadne Slavonije još nije obnovljen, a to je važan spomenik ne samo za povijest tog kraja nego i kao umjetnički spomenik i vrijednost srušen 1991. Isto je i sa spomenikom Dušana Džamonje na Petrovoj gori, a ni kuća u Glini u kojoj je skladana "Lijepa naša" još uvijek nije obilježena na način na koji bi trebala biti.

Kako stvari stoje u životu, u praksi, u udžbenicima, u školama, stanju spomenika antifašizma, u vrijednosnom sustavu, puno je motiva i razloga da razmišljamo u kojoj mjeri su i te odredbe Ustava sastavni dio vrijednosti našeg življenja i našega društva.

Kad su u pitanju udžbenici naša djeca u školama nemaju prave poduke o tome što je to toj slobodnoj Europi, Hrvatskoj donijelo slobodu, kaže zastupnik

dodajući da govori o jednom sustavu vrijednosti koji čuva današnja Europa i koji je u temeljima Hrvatske i koji bi trebao postati sastavnim dijelom svakodnevnog sistema vrijednosti djece koju se poučava. A u udžbenicima, nažalost, toga nema, nema pravih spoznaja o tim vrijednostima. Primjerice, iz udžbenika u Njemačkoj, iz propagandnih materijala njemačkog Crvenog križa vidi se na koji se način odnosi ta Njemačka prema vrijednosti, s jedne strane humanitarnosti, ali i prema onome što je to kompromitiralo tokom Drugog svjetskog rata, prema nacizmu. A mi to nemamo, naša djeca su u tom pogledu izgubljena, naši nastavnici prepušteni tzv. slobodi birati hoće li jedan ili drugi udžbenik, rekao je, među ostalim, smatrajući da nema boljeg mjesta za neku vrstu direktnog govora o tome nego što je Sabor.

A što se dogodilo s našim antifašizmom od 91. naovamo pita te kaže da je stradao u srazu između antikomunizma i komunizma i da izgleda da njegove vrijednosti nisu jako velike. U srazu hrvatstva i onih koji su djelovali protiv hrvatstva, a nerijetko i dobar dio onih koji su pripadnici moje zajednice, rekao je zastupnik, stradao je antifašizam. I to treba reći. Trebamo se i moramo suočiti s činjenicom da je razdoblje sraza između komunizma i antikomunizma, između hrvatstva i antihrvatstva iza nas. Prema tome ako hoćemo snošljivu, tolerantnu za pluralizam sposobnu državu, za europske vrijednosti također pripremljenu onda ćemo se osloboditi tih srazova obnoviti vrijednosti antifašizma jer upravo vrijednosti antifašizma su te koje nude snažnu građansku solidarnost, građansku toleranciju i konsenzus u Hrvatskoj kao što ga nude i omogućavaju u drugim državama u Europi.

Prema tome pitanje antifašizma za nas je pitanje realnog življenja u razlikama i doista u najboljoj ideji slobode s kojom se Europa suočila u 20. stoljeću i u tom smislu suglasit će se s onima, kaže, koji žele pojačati povezanost s tradicijom i vrijednostima antifašizma i istaknuti 60. godišnjicu pobjede nad fašizmom. Ali to je pitanje mimo deklaratornog karaktera, to je pitanje svakodnevnog življenja

jer neki ljudi se zaista osjećaju oštećenim, mnogo više povrijeđenim u onom što nisu priznati kao dio hrvatske slobode, mnogo više nego u tome što im mirovina nije onolika kolika misle da bi trebala biti, rekao je, među ostalim.

Vraćanje u prošlost

U ispravku netočnog navoda predgovornika da predlagatelji ovih deklaracija imaju dobre namjere **Niko Rebić (HDZ)** kaže da se gotovo može staviti znak jednakosti između oni koji ruše i dižu spomenike akterima Domovinskog rata i ovih koji podvaljuju ove teme Hrvatskom saboru. Jer, i jedni i drugi nas vraćaju u podjele i prošlost. Nije mu jasno što je netočno u našim udžbenicima, zar to što ne uče više da je dan ustanka u Hrvatskoj kad su četnici napali ustašku patrolu. **Ivo Lončar (neovisni)** kaže da je gosp. Pupovac kao i obično u svom emotivnom govoru izrekao nekoliko netočnosti. Svatko normalan je antifašist, antinacista ali Europu i svijet su u 20. stoljeću pogodila tri velika zla, komunizam, fašizam i nacizam. Povjesničari nas uče da je u Drugom svjetskom ratu pobijeno 46 milijuna ljudi a u ime diktature proletarijata više od 100 milijuna ljudi, na najgori mogući način bili su progonjeni. Katastrofa je pomisliti na plinske komore, ali isto se je događalo i u gulazima, a zar i mi u Hrvatskoj nismo imali koncentracijske logore, Goli otok, Jasenovac je radio do 1949. Dakle, osudimo zlo koje se zove komunizam, fašizam i nacizam, rekao je.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) ispravlja navod da su predlagatelji deklaracija dobronamjerni jer da jesu, ne bi predložili da se uopće o tome raspravlja u Saboru nego bi to prepustili povjesničarima. A mi u Hrvatskom saboru počesto smo postali suci, državni odvjetnici, pa i evo pametni povjesničari. Na jedan poseban način hoće izjednačiti povijest od 50 godina s onom od 1990. Od 1990. godine ta je povijest posebna, a ta je povijest zdrava, ta je povijest Hrvatska, ta je povijest, čista, rekla je, među ostalim.

Legislativa, a ne deklaracije

Dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSLS-a, LS-a i DC-a. Kad se danas, 6. travnja 2005. (misli da datum nije namjerno izabran) godine raspravlja o antifašizmu njegovi su osjećaji, kaže, ambivalentni. Čemu deklaracija u ovom vremenu kad su, zastupnik misli, neke druge stvari kudikamo važnije. Nitko ovdje neće dovesti u pitanje činjenicu da je Drugi svjetski rat gotov, misli. On je, ne samo danas, nego i prije ovdje sudjelovao u bitkama za bolju prošlost i vidio kako su neki ljudi jako nesretni kada su neke bitke završile upravo kako su završile.

Cijeli je problem kod nas što mi očito antifašizam nismo definirali. Doista treba izaći iz povijesti, okrenuti se budućnosti, kaže zastupnik i ove deklaracije doživljava tako, da ili je antifašizam u opasnosti pa ga trebamo obraniti ili je u pitanju nešto drugo. Kao liberal boji se i lijevih i desnih skretanja jer liberali uvijek loše prođu kad su na djelu i jedna i druga skretanja, onda ta građanska supstanca nastrada jer je to protiv građana. On je istinski antifašist, rekao je, niti nema, kao ni njega stranka, ni lijevih ni desnih skretanja. Revizionista se boji kao i kada povijest pišemo iz neke svoje čudne perspektive. Bio bi puno sretniji da smo neke stvari apsolvirali kao civilizacijsku vrijednost.

Protestirao je, kaže, protiv dizanja svih spomenika i to 1991. u Osijeku kad to nije bilo jednostavno raditi i sada kad se ovo dogodilo u Murteru i ono u Kumrovcu, jer misli da to nije dobro i te poruke koje šaljemo svijetu nisu mudre poruke. I to pokazuje da nekima mnoge stvari nisu jasne, a i nejasno je zašto to država ne sankcionira. Činjenica je da su elementi antifašizma elementi preambule Ustava RH (zastupnik je bio u ustavnoj komisiji 1990.) i to nas legitimira kao civiliziran, europski, antifašistički narod i društvo. To ne smijemo zaboraviti, i to je naša stvarnost, rekao je zastupnik, te potom iznio svoje iskustvo. U Osijeku se do 1990. godine 14.4. slavio Dan oslobođenja Osijeka, kad su jedinice NOB-a ušle u grad, no zastupnik

kao gradonačelnik nikada tamo nije na taj dan odnio i stavio cvijeće i vijenac jer je prije 1945. tamo bio jedan prekrasan secesijski Frangešov spomenik umirućem vojniku domobranu, koji nije imao veze s Drugim svjetskim ratom, koji upravo govori o tragediji Hrvata koji su se borili na tuđim stranama i ginuli za tuđe interese, a netko pametan, antifašist sigurno nije bio, taj je spomenik maknuo i nikada se o tome nije razgovaralo. I rekao sam, dodaje zastupnik, gospodo antifašisti, ako želite da vam gradonačelnik dođe i položi cvijeće onda se barem ispričajte jer ste maknuli prekrasan spomenik, a prosvjedovao sam i za ovaj koji je u rujnu 1991. bio srušen, rekao je. Zato on kaže da liberali stradaju i od lijevih i od desnih skretanja jer nema razumijevanja i zato moli da se uvede u ovu državu da ne mogu i lijeva skretanja biti pozitivna, desna negativna, ili obrnuto jer to ne može proći kao civilizacijsko ponašanje, među ostalim.

Mi neke povijesne lekcije nikako da naučimo i događa se da sada 60 godina poslije antifašizma imamo potrebu da neke stvari potcrtamo. S druge strane, je li mjesto ljudskim pravima u deklaracijama, pita, smatrajući da su ona neodvojivi dio našeg svakodnevnog života i da ih ne treba posebno spominjati u deklaracijama, već to pripada drugim zakonima. No sada živimo u pluralističkom društvu pa su moguće i ovakve rasprave, ali bilo bi opasno kad bi sabor postao mjesto na kojem se sudi i prosuđuje. Povijest ostaviti povjesničarima i pustiti ih da djeluju autonomno, rekao je naglašavajući da je nužno izabrati treći put koji će se osloboditi i crvenih i crnih, bitaka za bolju prošlost. Svoje izlaganje zaključio je riječima da želi gledati u legislativu RH, vjerovati da smo normalno društvo, a da ne želi vjerovati u deklaracije.

Damir Kajin (IDS) u ispravku netočno navoda rekao je da vjerojatno nitko od predlagatelja ne vodi ovdje bitku za bolju prošlost, već suprotno. Bitku da se isprave određene ideološke ali i materijalne nepravde koje su učinjene jednoj generaciji starih i ponosnih ljudi. **Josip Leko (SDP)** primijetio je da je zastu-

pnik Kramarić, vjeruje u zanosu, najprije rekao da kod nas pojmovi nisu definirani a da zatim poistovjećuje lijevu političku opciju s nacifašizmom, to je netočno, opasno i zastupnik se tome protivi. **Anto Đapić (HSP)** u cijelosti podupire govor zastupnika dr.sc. Kramarića, no ujedno ispravlja navod da hrvatski narod nije mali narod nego malobrojan.

Predloženo izjednačavanje uvredljivo

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je **Vlado Jukić (HSP)** koji je za ovu temu ustvrdio da je zadovoljan što nema tv prijenosa. Drži, naime, da ovakvu raspravu ne bi trebali slušati građani RH. Prije dva dana hrvatski se branitelj polio benzinom i zapalio, izvršio suicid, a takvi su inače događaji zabilježeni u medijima i svjetska javnost o njima raspravlja. Međutim, Frane Smolić koji je izvršio suicid očito nije u hrvatskim medijima imao takav tretman i to je naša stvarnost o kojoj danas raspravljamo o dvije deklaracije o antifašizmu koje predlažu izjednačavanje prava onih koji su u Drugom svjetskom ratu ratovali i branitelja iz Domovinskog rata, među kojima je pokojni Frane Smolić. Tko se i zašto sjetio u ovo vrijeme i u ovom kontekstu ovakve prijedloge staviti na raspravu u Hrvatski sabor, poglavito u kontekstu hrvatskih branitelja i njihovih prava, pita. Mi držimo, rekao je, da nam ovo nije trebalo.

Ideološke rasprave su potrebne naravno u Hrvatskom saboru, međutim, one bi morale biti kvalitetno pripremljene i ne bi smjele imati izborni karakter kao što imaju ova dva prijedloga deklaracija o tako ozbiljnim temama kao što je antifašizam. Slušajući predlagatelje pa i neke druge u raspravi i čitajući tekst deklaracija zapitao se u kojoj je to državi on živio jer očito da predlagatelji i on nisu živjeli u istoj državi, u istom totalitarnom komunističkom sustavu. Jer da jesmo, kaže, neka stajališta iz ovih deklaracija ne bi mogla biti tako napisana.

Mi u HSP-u očitovali smo se o antifašizmu kao jednoj civilizacijskoj tekovi-

ni i vrijednosti antifašizma su neupitne i njih nitko ne osporava, pa niti HSP-a. Međutim, pod krinkom antifašizma se štošta podvelo, pod njegovom krinkom komunizam i totalitarni sustav porobio je državu Hrvatsku, porobljena je bila 50 godina. Jer antifašizam je i Staljinov boljševizam i jugoslavenski komunizam, to su isto antifašizmi, međutim, oni su bili daleko od vrijednosti antifašizma na koje se danas predlagatelji, i svi oni koji govore pozitivno o antifašizmu, pozivaju zanemarujući sve ono drugo što se krije pod krinkom antifašizma, rekao je, među ostalim zastupnik govoreći o antifašizmu. Dodao je i da su ti tzv. antifašisti izvršili s petokraka agresiju na nas koji se nismo imali čime branili, jedno vrijeme su se pozivali na antifašizam a onda su stavili četiri s i to je završilo, kao što se zna, izjednačavanjem u beogradskom parlamentu pa sada i četnici imaju jednaka prava kao i partizani, a o tome nitko ne govori, upozorio je.

Tko se i zašto sjetio u ovo vrijeme i u ovom kontekstu ove prijedloge staviti na raspravu u Hrvatski sabor, poglavito u kontekstu hrvatskih branitelja i njihovih prava? Mi držimo da nam ovo nije potrebno.

Antifašizam nije sporan i njegove vrijednosti su današnje vrijednosti moderne Europe. Međutim, ako smo već ovako načelno za pravednost i načelo pravednosti, čudi ga i vrlo je licemjerno od onih koji ne žele da i na ovu temu, kao i kad se govorilo o Domovinskom ratu, sagledati i druga strana medalje, da nisu spremni priznati da postoji zločin pobjednika, kaže. Vjeruje da ne treba nikome dokazivati da su nakon i tijekom tzv. NOB-a, naročito nakon završetka ratnih operacija, počinjeni stravični zločini za koje do danas nitko nije odgovarao. Nitko nije osuđen za zločine počinjene u ime antifašizma i kad to budu spremni predlagatelji predložiti, a

nitko od predlagatelja nije ni postavio to pitanje, onda će im povjerovati, kaže, da imaju časne namjere, jer ratni zločin ne zastarjeva.

Kada se to učini makar simbolično onda možemo raspravljati i povjerovati u načela koja se ovdje spominju i dok se to ne dogodi nema razgovora, ostajemo na istim tezama, petokrake, tenkovi, to smo svi imali prilike vidjeti ili nismo živjeli u istoj državi, rekao je.

Predloženo izjednačavanje prava uvredljivo je za sve hrvatske branitelje, a vjeruje, i za sve hrvatske građane (tko su svi ti vojni invalidi, jesu li to možda i oni koji su za petokrakama izašli iz vojarnje u Osijek i pucali po građanima Osijeka), kaže, i ponavlja da hrvatski branitelji nemaju mirovinu. Borci NOB-a su imali mirovine samo zato što su bili borci, 15 godina borački status i mirovina. Hrvatski branitelji ne, oni su nezaposleni, oni se polijejavaju benzinom kad žive od 400 kuna socijalne pomoći. Daj Bože da hrvatski branitelj ima dio onih prava koje je imao borac NOB-a tijekom Jugoslavije i čemu deklaracija, tko se tu opće usuđuje tražiti nekakvo izjednačavanje. Ako se radi o mirovinama to je jedna apsurdna situacija i govori o tome da treba uzeti hrvatskim braniteljima i dati borcima NOB-a, to ne može biti prihvatljivo ni u kojem kontekstu, rekao je, jer tu nema argumenata. Oni su se borili za Jugoslaviju, to su tvrdili cijeli život i sad žele legalizirati ovom deklaracijom da je i onaj tko se tada borio za Hrvatsku. No to je stvar tumačenja povijesti i politike ali ni u kojem slučaju ne spada u dnevnu politiku i predizborno deklaraciju.

Nije fer od kolega iz ovih stranaka koji su predložili ovakvu temu pred lokalne izbore zbog koalicije IDS-a sa SAB-om i (sedam tisuća članova, dva na listi) i nije korektno zbog takvih predizbornih potreba izazivati podjele u hrvatskom narodu, vraćati, kopati po utrobi, zazivati prošlost. Ovo su obični politički pamfleti koji ne zaslužuju raspravu u Hrvatskom saboru, uvredljivi su za hrvatske branitelje, rekao je na kraju.

Za ispravak netočnih navoda prvi se javio **Nenad Stazić (SDP)** i rekao da je potpuno netočno da se ovom deklaraci-

jom predlaže smanjivanje prava hrvatskim braniteljima, toga nigdje nema. To je ne samo netočnost, to je gruba insinuacija s namjerom uvrijediti predlagatelja. Drugo, izjednačava se antifašizam sa zločinima koji su učinjeni u tom antifašizmu, a to je greška jer, u povijesti Katoličke crkve postoji inkvizicija koja je spaljivala ljude zbog njihovog izraženog mišljenja a i zbog znanstvenih spoznaja, a ta činjenica nas ne može natjerati da osudimo ili odbacimo nauku Crkve u cijelosti. **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** naglasila je da nigdje u deklaraciji ne piše da se predlaže smanjenje prava branitelja već izjednačavanje prava onih koji su se borili u Drugom svjetskom ratu s ovim pravima.

Anto Đapić (HSP) javio se zbog povrede Poslovnika i rekao da zastupnici SDP-a ispravljaju netočne sudove a ne netočan navod.

Ivo Lončar (neovisni) ispravio je navod zastupnika Jukića da nije moguće bilo kakvo izjednačavanje boraca NOB-a i branitelja iz Domovinskog rata. Nažalost, moguće je, danas se hrvatski branitelji stigmatiziraju a ti borci iz NOB-a i ti navodni antifašisti imali su mirovinu i njima je bilo dovoljno dovesti dva svjedoka da su bili u šumi i onda su imali mirovinu. **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** ispravila je navod da je ovo potez u predizborno vrijeme jer, kaže, ovo je nešto opasnije. Pod krinkom antifašističkih nasljednika žele i dalje ideologizirati ono što im je u duši, a to je podjela hrvatskoga naroda ovim potezima. Hrvatski se narod 90-te godine pomirio, a izgleda da ideologije ili ne, pod krinkom antifašizma i dalje nastavljaju ono što su radili 50 godina.

IDS nije nikome ukidao prava

Riječ je zatim dobio **Damir Kajin (IDS)** pokušavajući, kako je rekao, odgovoriti na polemike koje su se čule. Tako kaže da IDS nije ukidao nikome prava pogotovo ne borcima Domovinskog rata i invalidima. Mi smo uvijek govorili za ovom govornicom ne ukidati tzv. stečena prava invalidima samim tim i borcima Domovinskog rata

jer ćemo prema njima ponoviti nepravdu koju smo učinili borcima NOB-a. Drži da je IDS ovdje iskren. Mi nismo skrivenih namjera, mi ne politiziramo. Nije ova Deklaracija pisana u cilju nekog predizbornog vremena, a druga je stvar kad je ona došla na dnevni red, i, konačno, mi se doista ponosimo da u izbore idemo zajedno sa Savezom antifašističkih boraca. Osnovna intencija ove deklaracije je pokušaj da se ispravi nepravda prema jednoj generaciji kada su posrijedi mirovine, invalidnine, socijalna prava, kaže.

Ono što je danas najbitnije je da se o vrijednostima NOB-a može progovarati neusporedivo mirnije nego što je to bilo jučer kada je, znamo kako HDZ reagirao dok je bila koalicija na vlasti ili za vrijeme Franje Tuđmana što govori da je tolerancija u ovoj zemlji na neki način uznapredovala. Znači danas smo spremni otvoreno kazati NOB je bio pozitivan za Hrvatsku, afirmirao je Hrvatsku na strani pobjednika Drugog svjetskog rata i bez NOB-a, ponovio je, Hrvatska bi bila manja za jednu trećinu, bez Istre, Rijeke, Zadra, otoka, rekao je, među ostalim, govoreći i o tadašnjim povijesnim prilikama i odgovarajući i na druge navode iz rasprave.

Nepravda prema jednoj generaciji može se ispraviti tako da ih ne stavljamo u podređeni položaj u kojem su od 1991. godine i pokušati im vratiti stečena prava. To će koštati državu ali sve košta, košta i povrat duga umirovljenicima, invalidnine, otpremnine itd. Znači sredstva treba pronaći, i, dodaje, pri ovom deficitu i ovoj nezaposlenosti to je gotovo uzaludna mislija ali je to posljednji trenutak da se na tom području nešto učini.

Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskoga sabora **Luka Bebić** je upozorio zastupnike da se ne upuštaju i ne govore kao povjesničari ali i da ne presuđuju i jer se time izazivaju stalne polemike.

Prava braniteljima ukinuta 2001. godine

Na izlaganje zastupnika Kajina bilo je više ispravaka netočnih navoda. **Pero**

Kovačević (HSP) najprije je konstatirao da je gospodin Kajin dosljedan u svojoj nedosljednosti. Prava su ukinuta hrvatskim braniteljima 2001. godine, a radilo se o stečenim pravima vi ste glasovali za ukidanje tih prava, rekao je. A razlika između Joakima Rakovca (narodni heroj) i generala Blage Zadre je ogromna jer se Blago Zadro borio za ovu državu, odgovorio je zastupniku Kajinu koji je rekao da ne vidi razliku između njih. **Josip Đakić (HDZ)** ispravio je kao netočan navod da IDS nije ukidao prava hrvatskim braniteljima. Točno je da je IDS ukidao zajedno s koalicijom prava hrvatskim braniteljima, uveo reviziju i tisuće i tisuće branitelja i njihovih roditelja ostali su bez stečenih prava. To je istina i zapamtite je, rekao je. **Živko Nenadić (HDZ)** rekao je da je zastupnik Kajin nekoliko puta rekao "narodnooslobodilački rat" ali da to nije točno, to je tzv. narodnooslobodilački rat. Jer kad se kaže narodnooslobodilački rat zastupnik pretpostavlja da se govori o hrvatskom narodu, a hrvatski narod tada nije bio oslobođen. Ako je on tada oslobođen onda on ne zna od koga se oslobađao 1991. godine, znači oslobađao se od osloboditelja. To je bio partizanski, jugoslavenski, istina, i, antifašistički, ali nije osloboditeljski, kaže. **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** kaže da nije točno da se o NOB-u danas može razgovarati slobodnije nego u vrijeme HDZ-a, onog koji je vodio Franjo Tuđman. Hrvatska demokratska zajednica i njena načela stvorena su na nauku Starčevića, Radića i antifašizma, kaže, a onda odmah i pita, ako je to tako kako kaže zastupnik Kajin, od 1990. do 2000. godine koliko je ljudi ubijeno koji su pripadnici NOB-a, koliko likvidirano (kako se tada govorilo), zatvarano, protjerano, a u punih 45 godina narodnooslobodilačkih boraca koji su pod krinkom antifašizma punili jazovke diljem Hrvatske. Samo na području odakle dolazi zastupnica, od Cetine do Nereve, od 1945. do 1950. ubijeno je više ljudi nego 1941., navela je kazavši da je to zastupniku Kajinu nepoznanica. Ne osporava ono što je učinjeno za Istru i za Međimurje, i to je dio hrvatske povi-

jesti zašto se potcrtava nešto što se ne može potcrtati i omalovažava ono što se dogodilo na području hrvatske države i hrvatskom narodu.

Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskoga sabora upozorio je sve da ovo nije sudnica nego Sabor i pozvao na koncentriranje na temu. **Niko Rebić (HDZ)** rekao je da nije točno da je do jučer bilo moguće šetati u crnim košuljama, a danas ne. Modu mogu zabraniti samo totalitarni sustavi, a crna je bila zabranjena kada je carevala crvena, a zna se da je to trajalo pola stoljeća. **Vlado Jukić (HSP)** ispravio je netočan navod da bi Hrvatska bila trećinu manja da nije bilo NOB-a. Onolika je koliko je Hrvatska vojska mogla i hrvatski narod. A netočno je i da je prekoračenje nužne obrane karakter onoga što se događalo nakon Drugog svjetskog rata, a tako zastupnik Kajin naziva zločin.

Borci NOR-a privilegirani 50 godina

Jagoda Martinčević (HDZ) je, ispravljajući Kajina, rekla kako nije točno da su borci NOR-a nepravredno okarakterizirani. Bili su, kako reče, privilegirani 50 godina. A nakana Deklaracije i nije briga o njima niti podsjećanje na 60. obljetnicu antifašizma već pokušaj na mala vrata ponovnog uvođenja ideologije koja je pala padom Berlinskog zida.

Nakana Deklaracije nije briga o borcima NOR-a niti podsjećanje na 60. obljetnicu antifašizma već pokušaj na mala vrata ponovnog uvođenja ideologije koja je pala padom Berlinskog zida.

Anto Đapić je pak uzvratilo Kajinu kako nije točno da se u Hrvatskom saboru ne nosi crna boja - Lučin je uvijek u crnoj košulji koja mu, dosta dobro stoji. I Versace je, dometnuo je, stekao svjetsku slavu upravo na crnoj boji.

Usljedio je potom ispravak Kajina od **Frane Matušića**. Nije točno da je

Deklaracija pokušaj ispravljanja nepravde. Da su se nepravde željele ispraviti prvi bi zahtjev bio da se pronađu zločinci koji su ubijali intelektualce, ljude koji su drugačije razmišljali i nikome nisu napravili ništa loše. Ili bi se barem trebala zatražiti revizija stečenih prava boraca NOR-a, jer čulo se na koji su način do njih dolazili. A danas se samo želi steći par glasova više prije izbora.

Ne poistovjećivati antifašizam s boljševizmom i komunizmom

U ime Kluba zastupnika IDS-a, **Valter Poropat** je zamolio da se ne poistovjećuje antifašizam s boljševizmom ili komunizmom jer će se time izbjeći sve nesuglasice. Predloženom deklaracijom postići će se, naglasio je, ponajprije da Ministarstvo nakon kritičke i stručne analize uvrsti u školske udžbenike istinu o Drugom svjetskom ratu, o borbi hrvatskog naroda i drugih nacionalnosti po kojoj smo pozitivno i valorizirani. Drugo - osigurala bi se zaštita i obnova antifašističkih spomenika te promoviranje i poticanje antifašističkih ideja koje su sastavni dio demokratske javnosti. Time bi se, nadalje osiguralo: da se u skladu s Ustavom sudionici NOR-a od 1941. do 1945. po jedinstvenom zakonu izjednače po svim pravima s braniteljima Domovinskog rata; da se izjednače prava ratnih vojnih invalida NOR-a i Domovinskog rata; da osobe proganjane od ustaškog poretka tijekom 2. svjetskog rata (zatvarane zbog antifašističkog uvjerenja) imaju ista prava kao i osobe osuđene za politički delikt nakon 1945; da se obveže državna vlast da bude nositelj obilježavanja antifašističkih praznika od osobitog značaja za Republiku; da se sudionicima NOR-a osigura zdravstvena zaštita po istim uvjetima kao i sudionicima Domovinskog rata; da Hrvatski sabor pozove sve građane, državne institucije, udruge i medije, te obveže sve dužnosnike i sva državna tijela da promiču temeljne vrijednosti antifašizma kao zalag hrvatske civilizacijske sutrašnjosti. Na taj ćemo način, ustvrdio je na kraju predstavnik IDS-a, čuvati moralni dignitet hrvatskog naroda i svih građana Hrvatske.

Živko Nenadić (HDZ) je, ispravljajući prethodnika, ustvrdio kako antifašizam s komunizmom i totalitarizmom uspoređuju upravo prijedlozi dvaju deklaracija.

Predloženo - najvjerodostojnija potvrda o pripadnosti antifašističkoj Europi

U ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina, **Nikola Mak** je rekao kako predloženi akt treba usvojiti jednoglasno ili uz ogromnu većinu, jer samo tako će to biti najvjerodostojnija potvrda o pripadnosti antifašističkoj Europi.

Uvodno je zastupnik izrazio najdublje žaljenje zbog neizmjernog zla koje je njemački nacizam sa svojim brojnim inačicama nanio milijunima nedužnih u Europi, Aziji i Africi. Taj suludi svjetonazor nanio je neizmjernu štetu i patnju i njemačkom i austrijskom narodu, kako u tadašnjem Reichu tako i na tlu tadašnje Jugoslavije. Mi ovdje u Hrvatskoj bez osobne krivnje proglašeni smo kolektivnim krivcima i platili cijenu u krvi i bijedi u konc-logorima, ustvrdio je, dometnuvši - stoga s najdubljim uvjerenjem osuđujemo fašizam i smatramo da osude nikad dovoljno.

Mak je potom zamolio da se uz osudu fašizma ne uključuju trenutne političke i egzistencijalne probleme vezane uz antifašizam. Kao što ni predstavnici manjina neće - ustvrdio je - postaviti pitanje onog "izma", zaogrnutog plaštem časnog antifašizma, zbog kojeg su nevini Nijemci i Austrijanci (žene, djeca, starci) u najvećoj bijedi i mukama umrli u Krndiji i Valpovu (a četiri petine zastupnika, i ne zna što znači Krndija i Valpovo od 1945. do 1948, dometnuo je, pojasnivši kako on zna jer je bio tamo.)

Zastupnik je iskoristio priliku da u okviru ove rasprave "u ime hrvatsko-njemačkog prijateljstva" još upozori kako u Slavoniji za čitava rata nije bilo odmazde od njemačke vojske potpomognute domaćim folks-deutscherom, nad hrvatskim seljacima kakva se prikazuje u jednoj "zanimljivoj TV-seriji". Jer

je - objasnio je "njemačka vojska ovdje bila gostujuća vojska, a ovo je ipak bila Nezavisna država Hrvatska, takva kakva je bila". Dopušta, dometnuo je, kako je riječ o autorovoj umjetničkoj slobodi, ali istinu treba reći da ostane zapisana, pa i u saborskom zapisniku.

Zadovoljniji - da se raspravljalo prethodne godine

Predloženu deklaraciju je u ime Hrvatske stranke umirovljenika podržao **Silvano Hrelja**, rekavši da bi oni bili mnogo zadovoljniji da se o ovome raspravljalo početkom prethodne godine, kako je boricima Istre obećao zastupnik Kajin, i sretniji da deklaraciju, kako reče, donosimo radi nas samih da se sačuva i vrednuje antifašizam.

Podsjetio je kako je u razdoblju između dva svjetska rata antifašizam imao internacionalnu dimenziju jer je izrastao iz (jako organiziranog) radničkog pokreta, a i nacionalnu dimenziju očuvanja hrvatskog, slovenskog ili, šire, slavenskog identiteta.

U razdoblju između dva svjetska rata antifašizam je imao internacionalnu dimenziju jer je izrastao iz (jako organiziranog) radničkog pokreta, a i nacionalnu dimenziju očuvanja hrvatskog, slovenskog ili, šire, slavenskog identiteta.

Zastupnik je potom ustvrdio kako osobno ne odobrava previše povlastica ni braniteljima Domovinskog rata ni boricima, jer u suštini ne pomažu te da bi i borci NOR-a i branitelji trebali biti "reintegrirani i resocijalizirani" u sve segmente društva te da moraju imati podjednaka prava. Najbolje je kad se osjećaju korisnima za sebe i društvo, a ne da "kao fol" imaju prava a isključeni su iz svega.

Usljedile su ove primjedbe: u uvodu ne može stajati kako antifašizam ne

može stajati (ne pristaje) ni uz koju ideologiju, jer to bi se možda moglo reći za zapadne demokracije, ali je on na ovim prostorima savršeno pristajao uz komunizam i samoupravni socijalizam; u Istri je na djelu nova devijacija - vrijednosti antifašizma se kroz liderske ambicije rukovodstva udruga antifašističkih boraca koriste za podupiranje ideje vladanja Istrom. Prigovorio je s tim u svezi zbog pozdrava koji je na 60-oj obljetnici AFŽ-a u Rašporu u ime svih saborskih zastupnika upućen Kajinu (Kajin je, napomenuo je, omiljen među boricima ali se čak ni protokolarno takvo što ne može dopustiti).

Čule su se, među ostalim, ove napomene: ne mogu samo IDS i SDP vladati Istrom (tu su HSU i HNS); neće Deklaracija sama po sebi riješiti pitanja iz njezina sadržaja; nije točno da se Deklaracijom ispravljaju nepravde iz mirovinskih i drugih prava (to se čini zakonima).

Predstavnik Hrvatske stranke umirovljenika završio je izlaganje napomenom kako ih zanima i očitovanje Vlade RH po tim ovim pitanjima.

Usljedili su ispravci navoda. **Pero Kovačević (HSP)** je uzvratilo Hrelji kako hrvatski branitelji prema važećem zakonu nemaju ni prava, kamoli privilegije. Ne treba, naglasio je, miješati pojmove hrvatskoga ratnog vojnog invalida i hrvatskog branitelja, čija su prava minorna. Drugi ispravak je bio - pojam resocijalizirati je penološki i odnosi se na kažnjene. Valjda se htjelo reći - uključiti u redovan život.

I u preambuli hrvatskog Ustava kontinuitet hrvatske države veže se na Zasjedanje antifašističkog vijeća hrvatskog naroda i utoliko je upitno što neki u raspravi dovode u pitanje hrvatski Ustav.

Marin Jurjević (SDP) je ustvrdio kako nije točno da SDP svojata antifašizam, već upravo suprotno. Prihvati li se, to će biti deklaracija Hrvatskog sabora, dakle svih stranaka. Nesumnjivo je da je

antifašizam baština svih građana hrvatskog naroda i hrvatske države. To je, uostalom - naglasio je Jurjević - zapisano i u preambuli hrvatskog Ustava, u kojoj se kontinuitet hrvatske države veže na Zasedanje antifašističkog vijeća hrvatskog naroda i utoliko je upitno da neki u raspravi dovode u pitanje hrvatski Ustav.

Damir Kajin (IDS) je rekao da se slaže s Hreljom kako ne treba nikoga obmanjivati, dometnuvši kako se iskreno nada da ubuduće neće biti obmanjivanja umirovljeničke populacije nerealnim obećanjima, kao što je često bio slučaj dosad.

Može se govoriti i o osamdesetpetogodišnjoj borbi protiv fašizma

Luka Bebić je izlaganje u ime Kluba zastupnika HDZ-a započeo upitom - jesmo li kao društvo zreli da se suočimo sa svojom prošlošću, da je valoriziramo objektivno, bez pristranosti. Ne želi, napomenuo je, biti talac prošlosti, pa čak ni političke prošlosti vlastite obitelji. A događa se, naglasio je, da se u raspravi polazi od vlastite obiteljske i druge povijesti.

Hrvatska mora afirmirati svoj doprinos europskom antifašističkom pokretu, ali pritom valja biti objektivni, kao i neke stvari koje su "išle usputno" i imale negativne posljedice u okviru tzv. antifašističkog pokreta prepustiti povjesničarima (nijedan pokret nije bio čist i bez nuspojava).

Zastupnik je zatim ustvrdio kako pitanje antifašizma nije riješeno na globalnom planu - Skupština Srbije i Crne Gore proglasila je, neprihvatljivo, četničke antifašističkim borcima.

Slijedile su ove njegove izjave, upozorenja, tvrdnje, napomene; Hrvati,

poglavitno u Istri, sa Slovencima i demokratski opredijeljenim Talijanima "svjetski su prvoborci" u borbi protiv fašizma; za proslave 50-godišnjice pobjede nad fašizmom i nacizmom na čelu hrvatske države bila su dva dokazana antifašistička prvoborca, nosioca partizanske spomenice, dr. Franjo Tuđman i general Janko Bobetko; umjesto da se govori o tome jesu li ili ne bili pozvani na odgovarajuće proslave u svijetu može se govoriti o osamdesetpetogodišnjoj antifašističkoj borbi.

Hrvati, poglavito u Istri, sa Slovencima i demokratski opredijeljenim Talijanima, svjetski su prvoborci u borbi protiv fašizma.

Luka Bebić je potom rekao kako upitnim smatra to da se deklaracijom dimenzionira ili precizno određuje što će se raditi i kakve će se odluke donositi, poglavito stoga što nije izučena cjelokupna zakonska regulativa koja je razrješavala i razrješava mnogo od pitanja sadržanih u Prijedlogu rezolucije. Zakon o žrtvama fašističkog terora i dan-danas je na snazi, napomenuo je rekavši kako su se i ostvarivala odgovarajuća prava.

Iz osvrta na antifašističku borbu na tlu Hrvatske izdvajamo: od 11 korpusa NOR-a pet su bili s teritorija RH; u njima su sudjelovali Hrvati, Srbi, Talijani, Nijemci, Mađari, Česi, Slovaci i drugi; u Hrvatskoj nije bio razvijen četnički pokret, osim u dijelovima Dalmacije i Like, a i nije imao svojstva kao u BiH i Srbiji.

Klub zastupnika HDZ-a nema ništa protiv da se 60-ta obljetnica pobjede nad fašizmom i nacizmom dosljedno obilježi. Dapače, Hrvatska mora afirmirati svoj doprinos europskom antifašističkom pokretu, ali pritom valja biti objektivni, a neke stvari koje su "išle usputno" i imale negativne posljedice u okviru tzv. antifašističkog pokreta prepustiti povjesničarima (nijedan pokret nije bio čist i bez nuspojava). Nemojmo

ovdje miješati Domovinski rat, apelirao je Bebić, niti govoriti što je tko učinio u datim okolnostima.

Protiv rušenja bilo kojeg spomenika

Uz ostalo, Luka Bebić se izjasnio protiv rušenja bilo kojeg spomenika pa čak i onih likovno nepodnošljivih. Jer i oni su, kako reče, naša povijest i ne treba se stidjeti nijednog dijela povijesti ako je usmjerena na pozitivne stečevine, ne samo antifašističke borbe nego jednog ukupnog uljudenja naših prostora i cjelokupne Hrvatske.

Izvijestio je još zastupnike da Klub zastupnika HDZ-a podupire načelne prijedloge iz točaka 1, 2, 4. i 11.

U Klubu zastupnika HDZ-a organizirati kratki seminar

U ime Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a, **Vesna Pusić** je rekla da se prvi put gotovo u potpunosti slaže s Bebićevim izlaganjem. Jedini zadatak pred njim i njegovim klubom je da on o tome što je govorio u sabornici organizira u svom klubu kratki seminar. Jer je, zapravo, to jedini problem u sabornici.

Složivši se da je deklaraciju potrebno donijeti konsenzusom, zastupnica je potom ustvrdila kako je antifašizam civilizacijska tekovina kao što su to građanska jednakost, hrvatska samostalnost i politički pluralizam.

Uvijek će, rekla je, biti ljudi koji će zaklinjući se u Hrvatsku, u vrijednosti slobode, u bratstvo i jednakost i slobodu kršiti sva načela tih stavova. I ispod toga, ispod tih parola su počinili zločine, naglasila je, dometnuvši kako to nije izmislilo 20. stoljeće. Kroz cijelu povijest ljudi su se zaklinjali u velike ideale, a radili "male ili velike svinjarije", što ne znači da je manje vrijednosti u tim idealima.

Predstavnica Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a izjavila je kako obje predložene deklaracije u prvom redu govore o današnjici u smislu u kojem ona mora uspostaviti jednake kriterije za sve. Treba, naglasila je, uspostaviti neku vrstu pra-

vde i jednakosti za sve, treba izjednačiti hrvatske ratne vojne invalide s ratnim vojnim invalidima narodnooslobodilačkog rata.

Vesna Pusić je rekla kako je ova rasprava prilika da se jednom ad acta stave neke teme koje izazivaju vrlo živu raspravu - primjerice je li narodnooslobodilačka borba civilizacijska tekovina ili ne. O toj borbi u kojoj su, podsjetila je, sudjelovali ljudi najrazličitijih političkih uvjerenja više ne može biti dileme u zemlji ni u Parlamentu. Jer iz te pozicije ide se u europsku uniju vrijednosti i bez nje nema europske unije vrijednosti te bez toga ni Europske unije.

Ova rasprava prilika je da se jednom ad acta stave neke teme - primjerice je li narodnooslobodilačka borba civilizacijska tekovina ili ne. O toj borbi, u kojoj su sudjelovali ljudi najrazličitijih političkih uvjerenja više ne može biti dileme u zemlji ni u Parlamentu. Jer iz te pozicije ide se u europsku uniju vrijednosti.

Očito je glavno pitanje jesu li se ti ljudi borili protiv fašizma i nacizma, a odgovor je, jedini za nas interesantan - "da" - rekla je Vesna Pusić. Uslijedila je njeno upozorenje kako je sramotno kalkilirati s rapidno smanjujućom grupom ljudi - "naših očeva i djedova koji su još živi, a koji su se u mladosti borili protiv fašizma i nacizma", a kojima bi trebalo osigurati pristojnu egzistenciju te dostojanstvo - da im se javno i nedvosmisleno prizna kako su se borili za ovu zemlju, da se to prepozna, prihvaća i cijeni.

Iz izlaganja Vesne Pusić još izdajamo: bez takvog jasnog stava prijete različite opasnosti, primjerice i to da se pozitivno odgovori na zamolbu o održavanju, povodom 60. obljetnice pobjede antifašizma, međunarodnog znanstvenog skupa u prostoru Hrvatskog sabora o Blajburškoj tragediji odnosno

Hrvatskom Križnom putu 1945. godine. Osim prostora zatraženo je pokroviteljstvo predsjednika Sabora, a predsjednik organizacijskog odbora je čovjek koji nije povjesničar. To je, po ocjeni zastupnice Pusić, direktna opstrukcija proslave - ne može se proslava obilježiti tako da se u Hrvatskom saboru održi skup pod ovim naslovom i na tu temu kao jedini kojim se obilježava 60. obljetnica pobjede nad fašizmom.

Predsjednik Hrvatskog sabora, **Vladimir Šeks**, izvijestio je zastupnicu da je zamolba za pokroviteljstvo u znanstvenom skupu usvojena na Predsjedništvu Hrvatskog sabora. Ne stoji teza da bi to bila jedina i isključiva uloga Hrvatskog sabora u obilježavanju 60-te obljetnice pobjede nad fašizmom (na sljedećem Predsjedništvu Sabora razmotrit će se inicijative Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti). I ne stoji da je to direktna opstrukcija - pokroviteljstvo je i odluka Predsjedništva Hrvatskog sabora da odobri održavanje skupa u prostorijama Parlamenta. Nećemo dopustiti, rekao je predsjednik Sabora, da se pokroviteljstvo zlorabi u neke druge svrhe, koje nisu u skladu s izvorišnim osnovama hrvatskog Ustava - dometnuo je.

Luka Bebić je rekao kako je njegova namjera - pokazati da je Hrvatski sabor, ili bilo koja druga institucija, otvorena za rasprave i o antifašizmu i "ovim drugim pitanjima". Neka predlože antifašisti i svoje znanstvenike i neka dođu ovdje, napune ovu salu, nitko nema ništa protiv.

Izlaganje Luke Bebića prihvatljivo za cijeli Klub

Ispravljajući zastupnicu Pusić, **Ivan Bagarić (HDZ)** je rekao kako nije točno da Luka Bebić treba postizati konsenzus, jer sve što je iznio u ime Kluba zastupnika HDZ-a prihvatljivo je za cijeli Klub. U svezi s napomenama oko znanstvenog skupa o Bleiburgu, zastupnik je rekao - sačuvaj nas bože bilo koje istine na koju samo netko ima ekskluzivno pravo. Dometnuo je zatim kako mu zastupnica Pusić uzima pravo tumačenja antifašizma, a kad ga uzme

na taj način onda je to njegova suprotnost - fašizam.

Jesu li antifašisti bili...

Vesni Pusić, **Ivo Lončar (neovisni)** je u ispravku navoda uputio pitanje - je li drug Tito bio antifašist, je li Milka Planinc, Jakov Blažević, Simo Dubačić, Milka Kufirin, Marko Belinić i ostali koji su počinili mnoge zločine.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) je nakon napomene kako dopredsjednica Hrvatskog sabora govori o zabrani ili slobodi govora u Hrvatskom saboru ustvrdila kako je toga dana 6. travnja te da je Hrvatska suverena, neovisna država i ovo je Hrvatski sabor. A nije 5. prosinca 1918, kad je oveći broj hrvatskih vojnika 25. i 53. pukovnije pošao gradom manifestirati za hrvatsku republiku.

Nije točno da je svaki antifašizam neupitan

Niko Rebić (HDZ) je ustvrdio kako Vesna Pusić ne vrijeđa i ne iritira prvi put svojim stavovima hrvatsku javnost. Naravno da ona može, dometnuo je, o Blajburgu razmišljati što i kako hoće, ali nije točno da je svaki antifašizam neupitan. Kakav je, upitao je, antifašizam saveznika Engleza koji su u 2. svjetskom ratu izručili 200 tisuća Hrvata antifašistima partizanima, a ovi ih pobili. I zašto su Englezi još 20 godina produžili rok za otvaranje njihovih arhiva - zato da se ne utvrdi odgovornost za Blajburg tih antifašista.

Vesna Pusić je upozorila da se ne ispravlja ono što je rekla nego zastupnici pod firmom ispravke iznose svoje mišljenje. Ponovila je zatim svoje upozorenje - očito da nije riječ o znanstvenom skupu o povijesnim činjenicama kad je većinom riječ o ljudima koji nisu historičari.

Tri tisuće srušenih spomenika antifašističkoj borbi

U nastavku sjednice drugi dan, 7. travnja, **Nenad Stazić (SDP)** je uvodno

rekao kako ne može zamisliti da bi naj-snažnija stranka u Parlamentu (HDZ) bila protiv usvajanja deklaracije. Kad bi to učinila odrekla bi se, upozorio je, svog utemeljitelja, dr. Tuđmana koji je bio antifašist i nikad se nije odrekao svoga antifašizma (isticao ga je, doduše, od prigode do prigode). U uvjerenju da će HDZ snažno podržati deklaraciju ohrabruje ga nastup Luke Bebića. Koji je s pravom podsjetio da na proslavu prije deset godina nije bio pozvan tadašnji državni vrh ni predsjednik Tuđman. Vjeruje, napomenuo je, zbog njegove tada aktualne tolerancije prema nekim pojavama koje su predstavljale negaciju fašizma.

Takvih je pojava nažalost i danas, ustvrdio je, podsjetivši na domobrane u ustaškim uniformama u Zadru, na tri tisuće srušenih spomenika antifašističkoj borbi te rušenje spomenika u Kumrovcu i u Murteru.

Kad bi HDZ bio protiv usvajanja deklaracije odrekao bi se svog utemeljitelja, dr. Tuđmana, koji je bio antifašist i nikad se nije odrekao svoga antifašizma, što-više isticao ga je, doduše od prigode do prigode.

Zbog toga je deklaracija potrebna ne samo kao jubilara, prigodničarska, naglasio je Stazić, rekavši kako hrvatski parlament ne može dozvoliti novo poniženje za Hrvatsku - da hrvatski vrh ne bude uključen u europsku proslavu.

Iz izlaganja Nenada Stazića izdvajamo još : činjenica jest da su u Hrvatskoj antifašističku borbu povelili antikomunisti, no mnogi antifašisti koji su se uključili u borbu nisu bili komunisti, barem ne u početku, to su postali poslije, nakon rata - neki zbog ideala, a neki iz karijerizma; komunizam, kao i svaki pokret ima svoje tamne strane, ali ovo nije deklaracija o komunizmu već o antifašizmu; antifašizam je ujedinio komuniste i antikomuniste; ovo nije deklaraci-

ja o prošlosti niti za bolju prošlost nego o sadašnjosti, a još više budućnosti; svi prigovori Prijedlogu otpadaju kao neutemeljeni i ističu se iz nedovoljnog razumijevanja značaja Deklaracije.

Totalna je laž...

Totalna je laž da su u Hrvatskoj komunisti vodili antifašističku borbu - rekao je, ispravljajući Stazića, **Ivo Lončar**. Komunisti nisu imali nikakve veze s, primjerice, antifašističkim pokretom u Istri, koji je čist kao suza, rekao je, ustvrdivši potom kako su "komunističke ubojice" taj pokret preuzeli u jesen 1943. Lončar je, nadalje izjavio kako su komunisti počeli djelovati kao teroristička organizacija i da je tako komunizam osnovan. U sedamdeset godina, dok su bili na vlasti, pobili su diljem svijeta više od 100 milijuna ljudi - rekao je, dometnuvši kako su imali koncentracijske logore kakvih se ne bi postidio ni Auschwitz.

Da nije bilo "tog antifašizma"...

Ugrade li se u deklaraciju amandmani kojima se osuđuju sva zastranjivanja unutar antifašističkog pokreta i ratni zločini počinjeni u njegovo ime možda ću podržati deklaraciju, rekla je **Ruža Tomašić (HSP)**. Još je upozorila kako "ovi koji podržavaju deklaraciju" bezrezervno podržavaju antifašizam, a istovremeno traže da se istraže svi zločini koje su počinili hrvatski branitelji za vrijeme Domovinskog rata.

Ovi koji podržavaju deklaraciju bezrezervno podržavaju antifašizam, a istovremeno traže da se istraže svi zločini koje su počinili hrvatski branitelji za vrijeme Domovinskog rata.

Svoj stav poduprla je osobnom pričom o tome koliko je njoj "pomogao" antifašizam: s nepunih 15 godina je oti-

šla u Kanadu jer je njena dobrostojeća obitelj osiromašila zato što su im susjedi Srbi koji su se pridružili četnicima ubili stricu i oduzeli imovinu te što je otac da bi izbjegao šikaniranje morao iz Bosne u Slavoniju, a majka na rad u Njemačku. Od osmero djece sedam je moralo po svijetu da bi se prehranilo.

Da nije bilo "tog antifašizma" koji ih je, po njenim riječima, "oslobodio" svega jako bi lijepo živjeli. Kršćanski je oprostila ali nije zaboravila, rekla je. Zastupnica je još napomenula kako ne govori ni iz kakve mržnje jer nikad nije rekla da su svi Srbi četnici, ali da valja stvari postaviti na mjesto.

Šokira...

Milorad Pupovac (SDSS) je rekao da je šokiran lakoćom s kojom se govori o vrijednostima kao što je antifašizam i činjenicom do koje mjere u javnosti, pa i u Saboru, još uvijek postoji mržnja prema antifašističkim vrijednostima i naslijeđu. Šokiran je, naglasio je, činjenicom da je antifašizam "građanin" drugog reda iako je ugrađen u Ustav i temelje države (to je ravno nasrtaju na državu). I napokon šokiran je time da se u Hrvatskom saboru, na pragu europskih integracija, govori "ovom vrstom jezika" o jednoj od nespornih vrijednosti 20. stoljeća.

Zastupnik je potom ustvrdio kako antifašizam nije pitanje kompromisa - koliko antifašizma i koliko fašizma.

Antifašizam je naša vrijednost, naglasio je, dometnuvši - posebno za neke prigode, dok se s neuobičajenom lakoćom dopušta egzistencija, manifestacija i prisutnost fašizma u svakodnevnom životu, uključujući i Sabor, što je nedopustivo. Nije u pitanju da li deklaracija ovom ili drugom prigodom već naprosto to da se ne može praviti kompromis između nečega što je temeljna vrijednost zemalja s kojima želimo dijeliti istu kuću i zemalja od kojih se želimo odmaknuti.

Rekavši kako ne zna postoji li u Europi parlament o kojem se vodi ovakva vrsta rasprave, ustvrdio je - moguće u susjedstvu (Srbiji), ali je nedopustivo da se vodi kod nas na ovaj način.

Kao čovjek ne može a da ne suosjeća s onim što je iskusila kolegica Tomašić odnosno ljudi neovisno o tome kojim su ideološkim ili vojnim formacijama pripadali, napomenuo je Pupovac, ali antifašizam bi trebao biti baš ta nova vrsta vrijednosti oko koje će se u Hrvatskoj otkloniti sve nedoumice koje su prisutne i danas.

Ni u jednom nastupu nije bilo mržnje prema antifašizmu već prema zločinu počinjenom u njegovo ime

Ivan Bagarić je, ispravljajući Pupovca, naglasio kako je zbog povijesti važno ispraviti njegovu tvrdnju da u Saboru ima fašizma te mržnje prema antifašizmu. Ni u jednom istupu nije bilo mržnje prema antifašizmu - ustvrdio je, već mržnje prema nepravdi, licemjerstvu i zločinu koji je počinjen u ime antifašizma. Zastupnik je još dometnuo kako je zamijetio nerazumijevanje antifašizma s jedne i druge strane, o čemu će još govoriti u raspravi.

I Zdenka Babić-Petričević (HNS) je ispravila Pupovca. Nije točno da se s mržnjom govori u Saboru o bilo kojoj temi pa ni o predloženoj deklaraciji. Ovo nije nasrtanje na ovu državu - previše je skupa da bi itko pa i riječima mogao nasrtati na nju - svetinju za hrvatski narod. Stvorena je u nečemu što je neusporedivo - Domovinskom ratu, u kojem su hrvatska djeca - s kunicom oko vrata koja im je dala snagu - stvorila najslavniju povijest hrvatskog naroda, naglasila je zastupnica. Zaključivši kako hrvatski sabor i drugi prozvani ne podupiru fašizam jer on nije u krvi hrvatskog naroda.

Marko Turić (HDZ) je Pupovčeve riječi nazvao podvalom. Nije točno da se ovakve rasprave ne vode u Europi. U Srbiji je parlament donio odredbu u kojoj su se pomiješale stvari - partizani i četnici (znak jednakosti). Branitelji, partizani (znak jednakosti). Drugo, logika je četnici - branitelji iz Domovinskog rata, sve isto.

Opomena zbog "dva četnika u Hrvatskom saboru"

Ivo Lončar je izjavio da Pupovac relativizira antifašizam. Mi smo svi antifašisti. Ja bih volio vidjeti tko nije. Ali, tko je u Hrvatskoj antifašist i što je to u Hrvatskoj antifašizam. Nakon ovih njegovih riječi uslijedile su ove: Pupovac je izjavio da ima mržnje u Saboru jer je relativizirao hrvatsku svetinju, a hrvatska svetinja je antifašizam. Hrvati su pobijedili srpski fašizam u razdoblju 1991-1995, a da tragedija bude veća danas u Hrvatskom državnom saboru imamo dva četnika - zaključio je.

Predsjednik, **Vladimir Šeks** izrekao je Lončaru opomenu zbog izrečene uvrede odnosno nekorektnosti.

Pod firmom antifašizma pokušaj abolicije svih zločina komunista

Stjepan Bačić (HDZ) je, ispravljajući također Pupovca, rekao kako nije točno da Sabor odiše mržnjom prema antifašizmu. Većina zastupnika, po njegovim riječima, ne prihvaća činjenicu da se pod plašt antifašizma trpaju svi - staljinisti, boljševici i zločini koje su oni počinili. Nije riječ o nasrtaju na državu, ustvrdio je Bačić, nego se pokušava razobličiti činjenica da se kroz deklaraciju pokušava pokazati kako se pod firmom antifašizma na neki način aboliraju svi zločini komunista. Tvrdnja da je i u Saboru prisutan fašizam stvarno ne zavređuje demantiranje, dometnuo je.

Branimir Pasecky (HDZ) je, u ispravku, rekao da se miješa "komunistička zločinačka doktrina" s fašizmom. Bio je živ, napomenuo je, 1945. godine i svako jutro je gledao obavijesti o smrti nedužnih ljudi, kada su preko noći neprijateljima proglašavani oni koji su imalo bili imućni ili ugledni. Ne mogu ti koji su to činili imati ista prava kao borci za slobodu Hrvatske.

Predsjednik Hrvatskog sabora, **Vladimir Šeks** je Pupovcu izrekao opomenu, rekavši kako je ovaj uvrijedio one

zastupnike koji su ukazivali na određene aberacije u antifašizmu, na negativnosti ili zločine počinjene u ime antifašizma. Prava tih zastupnika da govore i njihovu čast povrijedio je time što je to ocijenio kao izražavanje fašizma u Hrvatskom saboru.

Deklaracija o privilegijama

Zašto ne može podržati Prijedlog deklaracije u devet od jedanaest točaka objasnio je potom dr. sc. **Andrija Hebrang (HDZ)**. Uvodno je napomenuo kako ova tema izaziva duboke raskole stoga što o hrvatskom antifašizmu "nikada nismo imali hrabrosti iznijeti istinu".

Predložena deklaracija je, po njegovoj ocjeni, deklaracija o privilegijama, a ne o antifašizmu, jer u osam od jedanaest točaka govori o privilegijama "onih koji se prozivaju antifašistima".

Nezamisliva je deklaracija o antifašizmu a da se jednom konačno ne prizna da je dio antifašističkog pokreta zloupotrebjen za eliminaciju političkih protivnika na najprljaviji način; žrtve ne zahtijevaju privilegije kao danas ovi antifašisti, oni zahtijevaju samo povijesnu istinu.

Hrvatskog antifašizma od 1943. nije ni bilo, naglasio je Hebrang, jer je zavjerenička skupina predvođena Kardeljom, Đilasom i Rankovićem organizirala i isplela paukovu mrežu u koju se s velikim zadovoljstvom dao uloviti Josip Broz Tito, i obavljena je potpuna eliminacija antifašističkih hrvatskih kadrova (smjenom rukovodstva u rujnu 1944.) Od tada postoji samo jugoslavenski antifašizam, a da je ostao hrvatski danas se ne bi raspravljalo o tim razlikama - izjavio je.

Nakon napomene kako je antifašizam pobijedio najveće zlo 20. stoljeća i vjerojatno najveće zlo povijesti čovje-

čanstva, zastupnik je upozorio da jugoslavenski antifašizam ima dvije strane medalje - antifašističku koju štujemo, ali od koje se nikad nije ogradila (odvojila) ona druga strana koja je pod maskom antifašizma izvršila jednake zločine kao i fašizam (Jazovka, Aržan, Daksa, Grgur, Goli otok te najveći zločin nad civilima u povijesti Europe - Križni put, Blajburg). S tim u svezi citirao je riječi Nikolaja Tolstoja o 200 tisuća razoružanih ljudi, žena i djece vraćenih "Titovim antifašistima" da bi - po Tolstojevom i navodima drugih analitičara i očevidaca - bili mučeni, silovani, zlostavljani.

U nastavku izlaganja slijedile su ove ocjene, primjedbe i upozorenja: nezamisliva je deklaracija o antifašizmu a da se jednom konačno ne prizna da je dio antifašističkog pokreta zloupotrebljen za eliminaciju političkih protivnika na najprljaviji način; žrtve ne zahtijevaju privilegije kao danas ovi antifašisti, oni zahtijevaju samo povijesnu istinu.

Florijan Boras (HDZ) je rekao da se Hebrangu vjerojatno potkrao lapsus. Naime, prema Tolstoju i drugim izvorima na Križni put je krenulo više od 500 tisuća ljudi, a samo u Sloveniji je ubijeno između 120 i 240 tisuća ljudi, a ukupno je prema dostupnim i provjerenim izvorima stradalo između 250 i 300 tisuća ljudi. Prvo i osnovno pravo koje tim žrtvama nije priznato jest pravo na grob, (da budu prema ženevskim konvencijama i međunarodnom ratnom pravu dostojno pokopani), naglasio je zastupnik. Još je rekao kako pravim antifašistima treba dati neka dodatna prava.

Odgovarajući Borasu, dr. sc. **Andrija Hebrang** je objasnio kako je mislio na broj ubijenih. Ne slaže se, napomenuo je, s privilegijama jer ih antifašisti imaju više od 60 godina.

Licemjerstvo i demagogija

Pero Kovačević (HSP) je uvodno ustvrdio kako je hrvatska država suverena i samostalna zahvaljujući prije svega braniteljima iz Domovinskog rata. To je puna istina i vrijednost današnje države jer su se, prvi put u hrvatskoj povijesti, rame uz rame, borili unuci i sinovi

ustaša, domobrana i partizana, rekao je zastupnik, dometnuvši kako su se zajedno s Hrvatima borili i pripadnici drugih nacionalnih manjina. A nove podjele, na crvene i crne, ne zanimaju više nikoga u državi.

Predloženo je, po Kovačevićevoj ocjeni licemjerno i demagogija, izaziva nove podjele i samo je usmjereno na lokalne izbore. Jer da su oni koji to sada (lažno) predlažu htjeli napraviti mogli su - dok su bili na vlasti.

Napomenuvši kako je kao pravnik uvijek protiv ukidanja stečenih prava, zastupnik je ustvrdio kako valja pogledati istinu u lice - ona su ukinuta i radnicima i političkim zatvorenici i članovima njihovih obitelji i hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji.

Predloženo je licemjerno i demagogija, izaziva nove podjele i samo je usmjereno na lokalne izbore. Jer da su oni koji to sada (lažno) predlažu htjeli napraviti mogli su - dok su bili na vlasti.

Komentirajući Kajinovo izlaganje, Kovačević je rekao kako partizani koji imaju mirovinu oko 2000 kuna traže mirovine kao i hrvatski branitelji, a ovi uopće nemaju mirovina, odnosno imaju po novom zakonu s navršениh 65 godina (s povećanjem će iznositi za puni radni staž 1777 kuna). Pripadnici NOR-a imali su pravo na stambeno zbrinjavanje, a hrvatski branitelji ga nemaju niti su imali. Oni nemaju pravo ni na oslobađanje od participacije (to imaju samo hrvatski ratni vojni invalidi, ali s najmanje 30 posto tjelesnog oštećenja).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: korisnika partizanskih mirovina je više od 70 tisuća, a korisnika mirovina sudionika Domovinskog rata oko 31 tisuća; koliko bi koštalo to što se predlaže (što i nije njena svrha) Deklaracijom; antifašizam je pozitivan, ali su mnogi pod njegovom krinkom radili zlodjela.

Ispravljajući Kovačevića, **Josip Đakić (HDZ)** je rekao da svi hrvatski

invalidi (i oni sa 20 posto invaliditeta) imaju pravo na participaciju.

Milanka Opačić (SDP) je upitom ispravila Kovačevića - gdje je bio kad je iz Kluba zastupnika SDP-a podnesena deklaracija o pravima invalida, kojom se nastojalo izjednačiti sva prava invalida rada, civilnih invalida Domovinskog rata. Za tu su deklaraciju glasali svi klubovi osim Kluba zastupnika HSP-a.

Na Kovačevićevo kako je bivša vlast smanjila prava hrvatskih branitelja **Ivica Pančić** je objasnio da su korigirana neka prava prema stvarnom stanju stvari. Jer, Zakon iz 1997. nije se u potpunosti provodio, primjerice osnovica za izračun invalidnine iznosila je 160 posto, a u stvarnosti se isplaćivalo 115 posto. Novi zakon je samo uvažio tu činjenicu, a uz to su neka prava i povećana (npr. na opskrbinu, koji su prvi put dobili socijalno najugroženiji hrvatski branitelji). Zaključno je uslijedila napomena - slaže se da podjele i vraćanje u prošlost nikome neće donijeti dobra.

Pero Kovačević je izjavio da je Pančić zlorabio institut ispravka navoda, jer on (Kovačević) nije uopće spominjao bivši vlast, već je samo govorio smanjenju.

Predsjednik Hrvatskog sabora, **Vladimir Šeks** je upozorio Kovačevića kako je i on samo izrazio neslaganje s time što je netko izrazio neslaganje s njegovim stavom.

Kazniti sve zločince

Biserka Perman (SDP) je na nečiji upit iz rasprave prethodnog dana - zašto se govori o antifašizmu danas, uzvratila opsežnim tumačenjem. Riječ je prije svega o tekovini svjetske demokratske i progresivne tradicije i doprinos narodnooslobodilačke borbe antifašizmu i novom svjetskom poslijeratnom poretku neprocjenjiv je te trajna vojna, politička, kulturna i civilizacijska vrijednost.

Zastupnica je potom upozorila da su na određenim skupovima sve češća pojava - mladi s ustaškim obilježjima (beretke s oznakom U, crne majice s likom Ante Pavelića ili pozdrav Heil Hitler). Čini se, rekla je, da ti mladi očigledno

ne poznaju povijesne činjenice vezane uz to razdoblje.

Nakon napomene kako zločin ne može biti opravdanje u ime bilo koje ideologije, zastupnica je naglasila kako je antifašizam pozitivan u punom smislu riječi, za razliku od fašizma koji je zakonima i uredbama propisivao mržnju i netoleranciju. Iako formalno spada u povijest, nažalost nije pobijeden i na mnoge se načine vratio i vraća na našim i prostorima drugih europskih zemalja i to vrlo bučno - naglasila je.

Antifašizam je pozitivan u punom smislu riječi, za razliku od fašizma koji je zakonima i uredbama propisivao mržnju i netoleranciju.

Ustvrdila je potom kako u Hrvatskoj mnogo toga spada u kategoriju netolerancije, kršenja ljudskih prava, rasizma i političkog nasilja. Postoji čak i hotel s imenom ustaškog poglavnika, s interijerom prepunim simbola i obilježja ustaštva te likova drugih fašističkih lidera. I nikome ništa, napomenula je, podsjetivši kako primjerice u Njemačkoj glavni urednik državne televizije daje ostavku ili odgovara pred sudom već i za to što je u programu prikazana snimka koncerta na kojem se pozdravlja s Heil Hitler. Da nije riječ samo o incidentima mladih pokazuju istupi onih koji su prošli kroz Scile i Haribde fašističkog terora na našim prostorima. S tim u svezi ukazala je na podizanje spomenika ustaškim čelnicima i služenje misa za njih, zatim masovno rušenje ili devastiranje spomenika iz narodnooslobodilačke borbe (palim antifašistima i žrtvama fašista). Najnoviji primjeri su vandalsko skrnavljenje spomenika Josipu Brozu Titu u Kumrovcu te miniranje spomenika antifašističkim borcima na murterskoj rivi, nastupanje u ustaškim odorama na nedavnoj obljetnici domobranstva.

Najapsurdnije je, naglasila je zastupnica, što se ovo posljednje dogodilo u gradu koji je svjesno prodan/predan

okupatoru i čiji su žitelji iz prve ruke osjetili težinu čizme fašističkog terora.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: Deklaraciju izglasati u obliku u kojem je predlaže SDP; njome će Sabor odati nužno priznanje svim sudionicima antifašističkog pokreta te utvrditi svoju obvezu da točke iz Deklaracije prevede u zakonska rješenja; antifašizam ne poistovjećivati ("kako reče Poropat") s boljševizmom, komunizmom ili drugim totalitarizmom.

Na kraju se zastupnica Perman pridružila svima koji su istakli potrebu za kažnjavanjem svih ratnih zločina i zločinaca koji su u njima sudjelovali ili ih počinili pod krinkom bilo koje ideologije pa i pobjedničke.

Otporom se traži osuda svih zločina

Ruža Tomašić je, ispravljajući pret hodnicu, izjavila kako nije točno da mladi zbog nepoznavanja činjenica nose crne majice s Pavelićevim likom. Razlog tome je, objasnila je, reakcija i otpor na sve one laži kojima su nas kljukali 45 godina. Tim otporom mladi traže da se osude svi zločini počinjeni pod krinkom antifašizma.

Nakon napomene kako bi trebali ispraviti cijelo izlaganje Biserke Perman te kako je on antikomunist i antifašist, **Ivo Lončar** je rekao: netočno je da fašizam kod nas ruši temelje društva, ruši ih komunizam; na raznim skupovima su prisutna razna fašistička obilježja, to duboko osuđujem, ali mi danas u našoj Hrvatskoj imamo srp i čekić i crvenu zvijezdu petokraku.

Ideološki miting iz prošlog vremena

Da nije točno kako fašizam ruši temelje društva i da je riječ o sporadičnim pojavama izjavila je potom i **Jagoda Majska Martinčević**, dometnuvši da je cijeli govor Biserke Peman "ideološki miting iz nekog prošlog vremena".

Vlado Jelkovic (HDZ) je ustvrdio kako bi bilo tragično i neumjesno cijele generacije mladih poistovjećivati s fašizmom.

Najsvetija tekovina - Domovinski rat, a ne antifašizam

Božica Šolić (HDZ) je izjavila da je Biserka Perman "pobrkala lončiče" i nije razlučila kakvi su se sve zločini događali pod krinkom antifašizma. Nije antifašizam najsvjetlija tekovina hrvatskog naroda, što zna i cijeli hrvatski narod, već Domovinski rat. Uz ovakvo tumačenje deklaraciju neće ni mrtvava podržati, napomenula je.

Marijan Bekavac (HDZ) je, replicirajući Biserki Perman, ustvrdio kako je povremeno pojavljivanje ustaških simbola na koncertima i priredbama sporadična i marginalna stvar koja se često zloupotrebljava kako bi se u domaćoj i stranoj javnosti stvorio dojam kako ovaj narod i dalje veliča fašizam. Što nije točno.

Takvom dojmu pridonosi i zastupnica Perman nedgovornom raspravom, rekao je, apelirajući na nju da to ne čini jer šteti ugledu Hrvatske u svijetu.

Anto Đapić je istoj zastupnici replicirao riječima kako je temelj kršćanskog nauka da svatko ima pravo na misu zadušnicu te kako svatko može tražiti da se ona održi za bilo koga pa i za najgore zločince. Druga je stvar koriste li se te mise za političke manifestacije, to je već druga vrsta problema, dometnuo je.

Biserka Perman je uzvratila da je i govorila o misama iskorištenim za političke govore i propagandu upravo one politike kojom su se ti ljudi bavili.

Istarski antifašizam je čist kao suza

Danas se raspravlja o Prijedlogu deklaracije o antifašizmu, a ne o zlu koje je učinjeno pod i u ime antifašizma, upozorio je **Antun Peruško (SDP)**. Učinjeno zlo je pojedinačno i valja ga odijeliti od antifašizma koji je utkan u temelje naše države, Ustav, a napose Europe i svijeta. U ovoj godini kada se u Europi obilježava 60 godina od pobjede antifašističke koalicije u Drugom svjetskom ratu potrebno je bez

žući i konsenzusom donijeti predloženu deklaraciju o antifašizmu kao akt političke volje Sabora i tako stvoriti pretpostavke da se zakonom kasnije reguliraju pitanja koja taj dokument predlaže. Granice Hrvatske stvorene u antifašističkoj borbi, a naši branitelji iz Domovinskog rata su ih branili i obranili. Da nije bilo antifašističke borbe ni borci iz Domovinskog rata ne bi imali što braniti i obraniti. U vrijeme kada se pisala povijest u Hrvatskoj postojala su tri politička programa. Prvi je bio Mačekov program politike čekanja, drugi Pavelićev program koji se svodio na aktivnu suradnju s okupatorom i bezrezervnu primjenu fašističkog, posebno nacističkog programa i komadanja Hrvatske. Treći, Titov program zahtijevao je povrat svih hrvatskih teritorija i stvaranje ujedinjene Hrvatske. Za antifašizam u Istri kao i u još nekim drugim našim krajevima tvrdi da je čist kao suza, i upozorava na povijesnu istinu da je partizanska antifašistička vojska oslobodila Dalmaciju, Istru i još neke naše krajeve, a napose Trst mjesecima prije nego što je svjetska antifašistička koalicija okončala Drugi svjetski rat. Drži kako bi donošenjem spomenute Deklaracije Hrvatski sabor pokazao i potvrdio da je Hrvatska sazdana na temeljima antifašizma, a napose potvrdio našu poziciju koju su gradili antifašistički borci. Peruško očekuje da se usvoji deklaracija i tako stvore pretpostavke o unošenju povijesne istine u školske udžbenike, ali i za obnovu spomeničke baštine iz Drugog svjetskog rata i proglašavanje istih nacionalnim bogatstvom, napose da se antifašističkim borcima i invalidima iz Drugog svjetskog rata vrata prava (mirovinско i zdravstveno osiguranje, socijalna prava). Istaknuo je važnost usvajanja predložene deklaracije pred obilježavanje 60 obljetnice pobjede nad fašizmom u Drugom svjetskom ratu te izrazio nadu da bi i to bila jedna od pretpostavki da hrvatski predstavnik bude nazočan proslavi tog događaja.

Uslijedili su ispravci netočnih navoda. **Niko Rebić (HDZ)** upozorio je na opasnost da predlagatelj nemušte deklaracije vodeći ovu raspravu na način - ili si

za Deklaraciju ili si protiv proslave 60-te obljetnice borbe protiv fašizma - dovedu zapravo do podjele. Za prof. dr. sc. **Andriju Hebranga (HDZ)** netočan je navod da je istarski antifašizam čist kao suza jer da jeste onda bi, kaže, spustio suzu za 200 tisuća ubijenih niti 100 km daleko od Istre. I sve dok se to ne prizna niti jedan antifašizam nije čist kao suza, rezolutan je zastupnik Hebrang. Program povratka Istre Hrvatskoj nije bio Titov program nego program KP Hrvatske, hrvatskih ljevičara i hrvatskih lijevo orijentiranih intelektualaca, rekao je **Ivan Lončar (neovisni)**. Na konstataciju da je istarski antifašizam čist kao suza reagirao je i **Branimir Pasecky (HDZ)** pitanjem jesu li fojbe u Drugom svjetskom ratu izmislili antifašisti ili komunisti. Za **Ljubicu Lalić (HSS)** nije točan navod da je Mačekova politika bila politika čekanja već je, kaže, to bila politika neprihvatanja bilo kojeg totalitarizma neovisno koju je boju nosio. A što se tiče politike Mačeka prema hrvatstvu dovoljno govori stvaranje, napose način stvaranja Banovine Hrvatske. **Pero Kovačević (HSP)** drži netočnim navod po kojem da nije bilo antifašista ne bi bilo niti današnje Hrvatske, i hrvatski branitelji ne bi imali što braniti. Da nije bilo hrvatskih branitelja ne bi bilo današnje suverene i demokratske hrvatske države, odgovorio je Kovačević. Ako su današnje granice Republike Hrvatske slučajno zacrtane antifašističkim pokretom iste je trebalo braniti i obranio ih je hrvatski branitelj od 1990. do 1995. godine, rekla je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Isto tako naglašava da antifašistički pokret i granice koje je zacrtao nisu donijeli slobodu hrvatskom narodu jer su i prva i druga Jugoslavija bile tamnica hrvatskog naroda s kojim se Tito, kaže, obračunavao od 1940. do 1945. od 1946. do 1950., 1971. godine. **Ruža Tomašić (HSP)** reagirala je na navod da će usvajanje predložene deklaracije pokazati Europi da smo ozbiljni. Ozbiljnost nećemo pokazati ako se zahtijeva istraživanje svih zločina koje su počinili hrvatski branitelji za vrijeme Domovinskog rata, a istodobno ne osude zločini počinjeni pod krinkom antifašizma.

U nastavku je govorio **Ivan Lončar (neovisni)** koji je za sebe ustvrdio da je antifašist, antinacist i antikomunist. Oni koji su predložili ove dvije deklaracije moraju shvatiti da se povijest ne može promijeniti niti je možemo napraviti boljom, a jednako tako niti lošijom. Budući da su komunisti i dalje na vlasti jer su se svugdje infiltrirali, ovo je samo povratak jednog oblika jugokomunizma i nema nikakve veze s antifašizmom, moglo se čuti u njegovom izlaganju. Iznio je zatim neke dokumente i upozorio na neke citate kako bi potkrijepio svoju tvrdnju da je "Tito jedan od najvećih zločinaca u povijesti civilizacije i da je naredio Bleiburg". Uz konstataciju da je za njega čovjek najveća civilizacijska vrijednost, Lončar se zalaže za to da se razabere tko je bio istinski antifašist, a tko fašist jer tzv. antifašisti gore su klali nego njihovi uzori fašisti.

Razdjelnica

U nastavku u ime predlagatelja govorio je **Damir Kajin (IDS)**. Najprije je podsjetio zastupnika Đakića da je IDS bio protiv tzv. Pančićeva zakona i uskrate prava braniteljima i invalidima Domovinskog rata. Zakon je, kaže, donesen 18. studenoga 2001. a IDS je kao stranka izašao iz Vlade premijera Račana u svibnju te godine. Kaže kako nikada neće niti može staviti razdjelnicu kao što se to činilo tijekom ove rasprave između partizanskog pokreta u Istri ili Dalmaciji i onoga koji se vodio na Korčulu, Lici ili Zagorju. Isto tako ne može prihvatiti tezu da je partizanski pokret u Istri bio "čist", a drugdje to nije bio, jer su i vrijednosti koje su zastupali antifašisti u Istri i diljem Hrvatske bile identične. Složio se s konstatacijom da su za vrijeme i nakon Drugog svjetskog rata pojedinci znali zastraniti. Slaže se s nekim mišljenjima da istarski antifašizam nije počeo 1939. niti dvije godine kasnije već 20 godina ranije kao jedinstven slučaj u Europi i utoliko se s početkom tog otpora na europskom tlu naši građani trebaju ponositi. Kada je posrijedi Istra misli da do 1943. godine komunistička partija među Hrvatima

i Slovincima nije ostavila dubljeg traga za razliku od utjecaja koje je ostavila na Talijane u Istri. No, KP je bila logičan izbor Hrvata i Slovenaca koji su između dva svjetska rata emigrirali u Kraljevinu Jugoslaviju. Istarski se emigranti, naime, vraćaju u Istru 1943. i de facto usmjeravaju ustanak, a tada je doslovce izbor bio između Pavelića tj. Musolinija i Tita. Istra tu nikada nije imala dileme i opredijelila se za Tita jer nije mogla za Pavelića koji je prodao Dalmaciju Musoliniju, a Hortiju Međimurje, odnosno Baranju, kaže Kajin. Zastupniku Jukiću Kajin je poručio da su za njega isti jedan Blago Zadro i predsjednik Pokrajinskog narodnooslobodilačkog odbora u Istri Joakim Rakovac. A na upite nekih što je to Tito učinio za Istru odgovara da prije nego što su oslobođeni Rijeka i Pula oslobođen je Trst, a da je kojim slučajem bilo drugačije pitanje je kakva bi bila budućnost tih prostora. Ovako sve istočnije od Trsta postalo je hrvatsko i slovensko. Drži da ne stoje priče kako je partizanski pokret bio srpski i četnički, ali jednako tako ne treba stavljati znak jednakosti između ustaškog pokreta i Hrvatske, i četničkog pokreta i Srba. Svaki je rat, osim onog obrambenog, zlo i nesreća i u svakom ratu ima prekoračenja nužne obrane. Kajin žali ukoliko su se u Drugom svjetskom ratu događala zastranjivanja, ali je protiv uveličavanja broja žrtava rata. Ne slaže se npr. sa zastupnicima Borasom i Hebrangom da je po okončanju Drugog svjetskog rata u Sloveniji ubijeno 190 do 240 tisuća ljudi ili 250 do 300 tisuća, odnosno 200 tisuća ljudi kako je spomenuo zastupnik Hebrang. Ovaj IDS-ovac svakako nije za to da se igramo s tim brojkama i broj tih žrtava preuveličava jer je tako nešto na tragu monstruoznih kvalifikacija o 700 tisuća ubijenih u Jasenovcu. Za Deklaraciju Kluba zastupnika IDS-a kaže da nije deklaracija o prošlosti nego o sadašnjosti jer ako je aktualan povrat mirovina temeljem odluke Ustavnog suda RH onda je isto tako aktualna tema povrat stečenih prava borcima NOR-a. Iako je svjestan da to zahtijeva određena financijska sredstva dodaje: "ako smo spremni odrediti jedan rok za to možda bi se

mogao postići modus da ne izađemo iz ove sabornice na način da još jedanput porazimo antifašistički pokret kao što se nažalost učinilo početkom devedesete godine".

Granice Hrvatske stvorene su u antifašističkoj borbi, a branitelji iz Domovinskog rata su ih branili i obranili.

Potonju je konstataciju predsjedatelj sjednice **Luka Bebić (HDZ)** kvalificirao kao tešku optužbu. Podsjetio je na početak 1990. kada je na političkom vrhu bio borac protiv fašizma i nacizma dr. Franjo Tuđman, a zbog izrečene uvrede cijelom tadašnjem hrvatskom političkom vodstvu potpredsjednik Bebić dao je Kajinu opomenu. Hrvatski sabor nije sudnica niti povijesni institut, a naša je država ustrojena i na temeljima antifašizma ali to ne isključuje mogućnost da se pod firmom antifašizma može prodavati nešto drugo i skrivati učinjeni zločini. Kada se govori o jednom velikom svjetskom naporu da se pobijedi fašizam i za to osnuje koalicija u Drugom svjetskom ratu zašto u svemu tome ne spomenuti i ogroman doprinos Hrvata. Međutim, ako je netko 1945. godine stavio petokraku na glavu, a prije toga bio zločinac (bez obzira s kojim znakom) i dalje je zločinac, nastavlja potpredsjednik Bebić. Iako ne osporava niti jednu činjenicu i argument iz rasprave ponavlja da Hrvatski sabor nije sudnica pa u skladu s tim poziva zastupnike da nastave raspravu u razumnim okvirima.

Povijesna istina

Kajinovu raspravu zastupnik **Anto Đapić (HSP)** doživio je kao kršenje Poslovnika i kao provociranje zastupnika koji kritički govore o, kako je rekao, pamfletu tj. predloženoj deklaraciji IDS-a. Đapić upozorava da niti jedan zastupnik koji je polemizirao s tim pamfletom nije govorio o ustašama i NDH nego se govorilo više nego argumenti-

rano. Zbog svega toga Kajin je zaslužio opomenu, pa nema potrebe da on kao zastupnik uputi takav zahtjev, zaključio je Đapić.

Josip Đakić (HDZ) kaže da je netočan Kajinov navod da je bio protiv toga da se uskrate prava hrvatskim braniteljima. "Vi ste mogli raspravljati i štiti njihova prava, ali ste u zajedničkoj koaliciji s tada vladajućima izglasali taj zakon kojim su im ukinuta prava", poručio je Đakić Kajinu. Na Kajinovu konstataciju da se slaže da su pojedinci znali počiniti pokoji zločin reagirao je **Ivan Lončar (neovisni)** tvrdeći da je to licemjerno te da je shvaća kao uvredu barem nakon njegove diskusije. Tito je bio šef zločinačke organizacije tih tzv. antifašista i to je ta ljubica bijela, nastavio je Lončar, a zatim iznio neke podatke koji, kaže, govore o razmjerima zločina te osobe. Prisjetio se tako razdoblja nakon 1971. kada je, kaže, napravljena najveća sječa hrvatskih intelektualaca (3000 ljudi osuđeno, 4000 izbačeno s posla, a 70 000 iz KP što je također bilo izopćavanje iz života). I ovom je prilikom ponovio

U ovoj raspravi govor mržnje pojedinih zastupnika nije pridonio ugledu Hrvatskog sabora i Hrvatske kao proeuropske države.

da je drug Tito jedan od najvećih zločinaca u povijesti civilizacije. Na Kajinov navod da nisu isto četnički, ustaški i antifašistički pokret **Ruža Tomašić (HSP)** odgovara da o tome nitko nije govorio nego se samo moglo čuti da su u partizane 1944. i 1945. dolazili četnici koji su zadržavali činove stečene u četničkom pokretu, a poslije su čak ti pojedinci priznati kao narodni heroji. Zatražila je da se u predloženu deklaraciju ugrade svi amandmani koji osuđuju sva zastranjivanja unutar antifašističkog pokreta kao i počinjeni ratni zločini u njegovo ime. Ukoliko se tako i postupi HSP će priznati takvu deklaraciju.

Dr. sc. **Antun Vujić (SDP)** primijetio je da je ovakav način rasprave o ovoj temi zapravo delegitimiranje Hrvatskog sabora. "Ako se u sabornici može izreći rečenica tipa da je Tito šef zločinačke antifašističke organizacije tada smo uvrijedili Sabor i isključili ga iz onoga čemu mislimo da pripadamo", nastavio je Vujić. Konstatirao je da ovaj tip rasprave nema veze s povijesnim istinama i zamolio je predsjedavajućeg da takvu raspravu ne dopusti. Ako Kajin svojim neistinama nas koji pokušavamo braniti povijesnu stvarnost i povijesne činjenice naziva gubitnicima, onda je on gubitnik, poručila je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Ona osobno, kaže, postala je pobjednica kada je hrvatski narod od 1990. do 1995. postao suveren i slobodan. **Stjepan Bačić (HDZ)** primijetio je kako se u ovim raspravama stalno provlači jedan opći tekst po kojem da nije bilo antifašističke borbe, odnosno Titovih komunista ne bi bilo ni slobodne Hrvatske. "To je neistina jer se Titovi komunisti, a to su oni oslobođeni od svih hrvatskih komunista, nisu borili za Hrvatsku nego za Jugoslaviju", rekao je zastupnik Bačić. Na Kajinovu konstataciju da je netočna brojka o 200 tisuća žrtava Bleiburga i Križnog puta reagirao je dr. sc. **Andrija Hebrang (HDZ)**. Rekao je kako nažalost ne može izbrojiti te žrtve jer nije dozvoljeno tražiti njihove grobove, a sprječavanje rasprave o tome samo može uvećati broj žrtava. Na kraju je uputio zastupnika Kajina na izvore iz kojih je crpio svoje podatke, odnosno tvrdnju, a to je web stranica Bleiburga.

Nakon ovog istupa **Milanka Opačić** zatražila je u ime Kluba zastupnika SDP-a polsatnu stanku objasnivši da Klub mora zauzeti stajalište o tome da li će i na koji način dalje nastaviti raspravu u sabornici i na ovoj razini na temu Deklaracije o antifašizmu.

Govor mržnje

Nakon stanke ista je zastupnica u ime spomenutog Kluba rekla kako je prvenstveni cilj SDP-ove deklaracije bio da se Hrvatska pridruži svim zemljama EU-a

koje u ovoj godini, kada se obilježava 60. obljetnica pobjede nad fašizmom, donose ovakve akte kako bi svaka zemlja još jedanput istaknula veliku vrijednost antifašističke borbe, a napose potvrdila svoje antifašističke vrijednosti. Antifašizam nije obojen ni nacionalno ni stranački nego je to svjetska vrijednost, a napose vrijednost svih europskih zemalja i EU-a kojem kao država težimo. U ovoj raspravi govor mržnje pojedinih zastupnika nije pridonio ugledu Hrvatskog sabora i Hrvatske kao proeuropske države. Zbog toga što je rasprava krenula u potpuno pogrešnom pravcu rekla je da Klub zastupnika SDP-a odustaje od svih svojih daljnjih rasprava, a sve one koji dijele to mišljenje poziva da se tom pozivu pridruže. S tim u vezi pozvala je na prekid ovakve rasprave, a predstavnike klubova zastupnika da se dogovore o jednoj deklaraciji koja će svima biti prihvatljiva i koju će Sabor prihvatiti sa što je moguće više glasova. Za **Ivana Lončara (neovisni)** netočan je navod da je u raspravi na djelu bio govor mržnje, osim ako zastupnica Opačić nije mislila na govor članova Partije. Lončar je za to da se napokon definira tko su antifašisti i što je to hrvatski antifašizam. Niti se dr. **Stjepan Bačić (HDZ)** nije složio s navodom da je u ovoj raspravi na djelu bio govor mržnje nego je, podvlači, na djelu bilo iznošenje činjenica koje do sada nisu imale priliku biti iznesene. Svrha je rasprave bila utvrditi konačnu istinu, a ne govor mržnje, zaključio je zastupnik Bačić. Njegova stranačka kolegica **Zdenka Babić-Petričević** isto tako misli da na djelu nije bio govor mržnje nego se govorila samo istina jer do sada nije bilo šanse iznijeti sve te podatke. Zbog nastale situacije i zauzimanja stava glede daljnje rasprave stanku od pola sata zatražili su predstavnici klubova zastupnika - **Marija Bajt** u ime HDZ-a, **Anto Đapić** u ime HSP-a, **Ante Markov** u ime HSS-a, dr. sc. **Milorad Pupovac** u ime SDSS-a, **Dragutin Lesar** u ime HNS-a i **Frano Piplović** u ime DC-HSLS-LS-a. Uzimajući to u obzir predsjednik **Šeks** odredio je zatraženu stanku od pola sata te zamolio da se u toj stanci nađu predsjednici ili pred-

stavnici klubova zastupnika i pokušaju naći jedno razumno rješenje u svezi s nastavkom ove rasprave.

Prava i povlastice se rješavaju zakonima, a ne deklaracijama

Nakon stanke predsjednik **Vladimir Šeks** obavijestio je zastupnike o dogovoru predsjednika, odnosno predstavnika klubova zastupnika (osim Kluba zastupnika HSP-a) da se prekine ova rasprava o predložene dvije deklaracije o antifašizmu, te da jedna tročlana radna skupina sastavljena od predstavnika IDS-a (**Valter Poropat**), SDP-a (**Antun Vujić**) i HDZ-a (**Ivan Jarnjak**) na temelju predloženih deklaracija ali i prijedloga iz rasprave pripremi tekst nacrtu jedne deklaracije o antifašizmu oko kojeg bi se postigao konsenzus. U ime Kluba zastupnika HSP-a **Anto Đapić** nije se složio s prekidom rasprave, a najviše zbog neprihvatljivog razloga kojeg je navela, kaže, zastupnica Opačić. Klub drži da niti jedan njegov

Saborska rasprava o ovoj temi i u ovom trenutku uopće nije bila potrebna jer je Ustav jasno definirao Hrvatsku kao državu koja se temelji na zasadama antifašističke borbe.

zastupnik nije istupao s pozicije govora mržnje, a to što su drugi klubovi zastupnika govorili oštro o pojedinim aspektima predloženih deklaracija njihov je problem. Smatra da saborska rasprava o ovoj temi i u ovom trenutku uopće nije bila potrebna jer Ustav jasno definira Hrvatsku kao državu koja se temelji na zasadama antifašističke borbe, što je HSP-u prihvatljivo. "Ako se pokušava kroz predložene dvije deklaracije poistovjetiti sve aktivnosti NOB-a s antifašističkom borbom onda je to provokacija, klopka ili neznanje koje je trebalo u Hrvatskom saboru otvoriti povijesne teme i rasprave". U HSP-u se nadaju da smo to nadišli u Domovinskom

ratu kada su se prvi put djeca ustaša i partizana zajedno borila za stvaranje samostalne i neovisne Hrvatske. U tom pravcu drži da je nepotrebna deklaracija takvog karaktera i sadržaja gdje se uglavnom govori o nekakvim pravima i povlasticama. U Deklaraciji o Domovinskom ratu niti jednom rečenicom ne spominju se prava hrvatskih branitelja, podsjeća Đapić. Pojašnjava zatim da se prava i povlastice reguliraju zakonima i u skladu s financijskim mogućnostima društva, a ne deklaracijama u Saboru, podvlači zastupnik. Drži da je započetu raspravu o predloženim deklaracijama trebalo završiti to više jer je ostalo još 7, 8 najviše 10 prijavljenih zastupnika nakon čega se eventualno mogu usuglasiti klubovi zastupnika.

Nakon ovog istupa predsjednik **Šeks** je rekao da je dobio prijedloge, odnosno inicijative Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i SAB-a ali i još nekih da se Hrvatski sabor uključi na određeni način u obilježavanje 60-te obljetnice završetka Drugog svjetskog rata i pobjede nad fašizmom pa je u tom smislu, kaže, iskoristio priliku i odmah zakažao sjednicu Predsjedništva Hrvatskog sabora na kojoj će se raspraviti i odlučiti o načinu na koji će se organizacijski i funkcionalno naš parlament uključiti u obilježavanje te obljetnice. Zatim je na glasovanje stavio prijedlog Kluba zastupnika HSP-a koji se na slaže s prekidom rasprava o predloženim deklaracijama, ali to nije prošlo jer je za prijedlog Kluba zastupnika HSP-a bilo tek pet zastupnika, dok su svi ostali bili za prekid rasprave.

Predsjednik **Šeks** obavijestio je zatim zastupnike da je nakon provedene rasprave o predloženim deklaracijama na sastanku klubova zastupnika svih

parlamentarnih stranaka (nije bio nazočan samo predsjednik Kluba zastupnika HSP-a) imenovana radna skupina sastavljena od tri zastupnika (u ime SDP-a Antun Vujić, IDS-a Valter Poropat i HDZ-a Ivan Jarnjak) koja je sastavila usuglašen tekst Prijedloga deklaracije o antifašizmu. Prijedlog deklaracije potpisali su svi klubovi zastupnika: SDP-a, IDS-a, HDZ-a, HNS-PGS-a, HSS-a, HSU-a, HSLs/DC/LS-a, SDSS-a i Klub zastupnika nacionalnih manjina, osim Kluba zastupnika HSP-a koji je izašao sa vlastitim tekstom Prijedloga deklaracije. Zatim je riječ dobio **Anto Đapić (HSP)**. Najprije je ustvrdio da rasprava nije završena nego prekinuta, a u nastavku obrazložio razloge zbog kojih se Klub zastupnika HSP-a odlučio da predloži svoj tekst Deklaracije o antifašizmu. U Klubu drže da je ovo jedna od najosjetljivijih tema hrvatske politike gdje se već godinama pokušava postići opći konsenzus oko stava što je to antifašizam i koje su vrijednosti antifašizma za hrvatske prilike. HSP je sudjelovao u raspravi o predloženim deklaracijama SDP-a i IDS-a i razmatrao usuglašen tekst Prijedloga deklaracije o antifašizmu svih klubova zastupnika ali smatra da i sam treba dati svoj maksimalni doprinos pokušaju da se o ovoj temi u parlamentu donese zajednička deklaracija. Stoga bi volio, kaže, da svi ostali klubovi zastupnika u Saboru prepoznaju napor koji je HSP uložio predlažući svoju verziju deklaracije o antifašizmu. Za taj dokument HSP-a tvrdi da je nadstranački jer kada bi se gledali usko stranački interesi, kaže, HSP ne bi predložio Deklaraciju o antifašizmu. Naglašava da se Deklaracija HSP-a oslanja na izvorišne osnove Ustava i nedvojbeno potvrđuje prihvatanje temeljne vrijednosti antifašizma u

Republici Hrvatskoj te apelirao na sve stranke i zastupnike u Saboru da podrže predloženu deklaraciju HSP-a. Ako ne bi bilo rasprave o Prijedlogu deklaracije o antifašizmu spomenutih parlamentarnih stranaka tada Klub zastupnika HSP-a inzistira da se provede glasovanje i o njegovom Prijedlogu kako bi se pokazao kakav je stav ove stranke o hrvatskom antifašizmu, i uopće vrijednostima antifašizma u Europi i svijetu. Na kraju je rekao da je HSP za postizanje konsenzusa ali to traži i kompromis, ali ne truli nego zdravi kompromis, a predloženih sedam članaka deklaracije HSP-a to apsolutno sadržava, zaključuje Đapić. Zastupnik **Damir Kajin (IDS)** zatražio je stanku od pet minuta ali je nije dobio uz konstataciju predsjednika **Šeksa** da su stajališta oko predložene deklaracije već usuglašena. Dao je zatim na glasovanje prijedlog o tome da se više ne vodi nikakva rasprava -93 zastupnika bila su protiv bilo kakve daljnje rasprave, a samo njih osam je bilo za daljnju raspravu. Potpredsjednik Hrvatskoga sabora **Luka Bebić** predložio je glasanje dizanjem ruke nakon obavijesti da dio zastupnika nije ponio ključice za elektronsko glasovanje, a predsjednik **Šeks** to uvažio.

Najprije se glasovalo o Prijedlogu deklaracije o antifašizmu klubova zastupnika SDP-a, IDS-a, HDZ-a, HNS-PGS-a, HSS-a, HSU-a, HSLs-DC-LS-a, SDSS-a i Kluba zastupnika nacionalnih manjina. Sa 91 glasom "za", 2 "protiv" i 8 "suzdržanih" zastupnici su prihvatili tu Deklaraciju, ali ne i predloženu deklaraciju Kluba zastupnika HSP-a, za koju je glasovao 12 zastupnika, dok je njih 51 bilo "protiv", a 38 se suzdržalo.

Đ.K.; J.R.; J.Š.

DEKLARACIJA O ANTIFAŠIZMU

1. Hrvatski sabor, u povodu 60. obljetnice pobjede nad fašizmom, koja se obilježava u Europi i cijelom svijetu, potvrđuje antifašističku demokratsku utemeljenost i opredjeljenost Republike Hrvatske i hrvatskog društva, te duboku privrženost vrijednostima suvremene demokracije.

2. Pridružuje se obilježavanju pobjede demokratskih snaga svijeta nad strašnim zlom novije povijesti utjelovljenom u fašističkoj zavjeri protiv slobode i čovječnosti.

3. Naglašava da su vrijednosti i visoki doprinosi hrvatskog naroda u borbi protiv fašizma u Drugom svjetskom ratu ugrađene u temelje samostalne Republike Hrvatske, u izvorišnim osnovama Ustava Republike, kojima su afirmirane i Odluke zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske.

4. Potvrđuje da su temeljne vrijednosti antifašizma jednoznačno prihvaćene u Republici Hrvatskoj.

5. Poziva se na trajnu afirmaciju i njegovanje antifašističkih vrijednosti i zaštitu i očuvanje stečevina antifašizma.

6. Naglašava duboku i trajnu povezanost hrvatskog antifašizma s općim demokratskim stečevinama i izgradnjom suvremene demokratske Europe.

7. Naglašava važnost europskog odabira Dana pobjede nad fašizmom kao Dana Europe, podsjećajući da su temelji Europske unije povezani s pobjedom nad fašizmom i pridružujući se europskom opredjeljenju za demokraciju, slobodu, toleranciju, solidarnost i odbacivanje svakog oblika ekstremizma i totalitarizma.

8. Poziva državna tijela i javne institucije na objektivno, cjelovito i nepristrano sagledavanje povijesnog razdoblja Drugog svjetskog rata i antifašizma u Republici Hrvatskoj, ne izjednačavajući antifašistički pokret s ideologijom komunizma.

9. Poziva državna tijela da zakonskim sredstvima i djelatnošću čuvaju i unapređuju antifašističke stečevine, vrijednosti i opredjeljenja hrvatskog društva i Republike Hrvatske, te rade na očuvanju dostojanstva i skrbi nad sudionicima antifašističke borbe, na očuvanju antifašističke spomeničke baštine kao općeg kulturnog dobra i na ukupnoj zaštiti i afirmaciji temeljnih vrijednosti antifašizma kao zaloga civilizacijske budućnosti i demokratskog europskog opredjeljenja.

Klubovi zastupnika:

SDP; IDS; HDZ; HNS/PGS; HSS;

HSU; HSL/DC/LS; SDSS te Klub nacionalnih manjina

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE ZA ZAŠTITU OSOBA GLEDE AUTOMATIZIRANE OBRADNE OSOBNIH PODATAKA I DODATNOG PROTOKOLA UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU OSOBA GLEDE AUTOMATIZIRANE OBRADNE OSOBNIH PODATAKA U VEZI NADZORNIH TIJELA I MEĐUNARODNE RAZMJENE PODATAKA

Zaštita privatnosti pri obradi osobnih podataka

Zastupnici Hrvatskoga sabora većinom glasova donijeli su Zakon o potvrđivanju Konvencije za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka i Dodatnog protokola

uz Konvenciju za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka, čiji je predlagatelj Vlada Republike Hrvatske.

U cilju djelotvorne zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda u zaštiti privatnosti pri obradi osobnih podataka te s obzirom na značaj koji ovom pravnom instrumentu pridaje Vije-

će Europe, potvrđivanje Konvencije o zaštiti pojedinaca pri automatskoj obradi osobnih podataka predstavljalo bi značajan korak u daljnjoj prilagodbi hrvatskog pravnog sustava europskim standardima. Isto tako, s obzirom na važnost protoka informacija između naroda potvrđivanjem ove Konvencije, Hrvatska će unaprijediti suradnju između država i organizacija osiguravajući odgovarajuću razinu zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda, a osobito pravo na privatnost, u vezi s takvim razmjenama podataka.

O PRIJEDLOGU

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo RH sa zakonodavstvom EU, te se u prilogu dostavlja i Izjava o njegovoj usklađenosti s pravnom stečevinom EU i pravnim aktima Vijeća Europe.

Konvencija Vijeća Europe za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka sastavljena je u Strasbourgu 28. siječnja 1981. godine, a stupila je na snagu 1. listopada 1985. godine. Konvenciju je do sada potpisalo 38 država, od kojih su 32 države istu ratificirale.

Dodatni protokol uz Konvenciju za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka, sastavljen je u Strasbourgu 8. studenoga 2001. godine, a stupio je na snagu 1. srpnja 2003. godine. Dodatni protokol je do sada potpisalo 28 država, od kojih je njih 8 isti ratificiralo.

Hrvatska je potpisala Konvenciju i Dodatni protokol 5. lipnja 2003. godine. Kao punopravna članica Vijeća Europe, RH je od ostvarenja svoje neovisnosti i samostalnosti postala stranaka mnogih međunarodnih ugovora, pa tako i onih međunarodnih ugovora i instrumenata koji se odnose na ljud-

ska prava. Konvencija o zaštiti osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka važan je dodatak već postojećem sustavu zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda, osobito prava na privatnost, koje je priznato i u članku 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i stvara dodatne pozitivne pretpostavke za još djelotvorniju zaštitu ljudskih prava u poštivanju privatnog života.

Konvencija ima za cilj zajamčiti svakoj fizičkoj osobi zaštitu njezinih prava i temeljnih sloboda, osobito njezino pravo na zaštitu privatnosti pri automatskoj obradi osobnih podataka, na teritoriju svake ugovorne strane bez obzira na njezino državljanstvo ili mjesto stanovanja.

Konvencija obvezuje ugovorne strane da se propisi o zaštiti podataka primjenjuju u javnom i u privatnom sektoru djelatnosti.

Konvencija ima za cilj zajamčiti svakoj fizičkoj osobi zaštitu njezinih prava i temeljnih sloboda, osobito njezino pravo na zaštitu privatnosti pri automatskoj obradi osobnih podataka, na teritoriju svake ugovorne strane, bez obzira na njezino državljanstvo ili mjesto stanovanja.

Dodatni protokol predviđa osnivanje neovisnog nadzornog tijela koji će praviti i nadzirati sukladnost provedbe Konvencije s poduzetim mjerama u unutrašnjem pravu država potpisnica, kao i posredovanje i pokretanje sudskih postupaka u slučaju kršenja odredaba unutrašnjeg prava, kojima se štite načela Konvencije i Protokola te mogućnost prekograničnog protoka osobnih podataka prema primatelju koji nije podlo-

žan jurisdikciji stranke Konvencije, uz odgovarajuću razinu zaštite ili zaštitna jamstva koja mogu proizlaziti iz ugovornih odredbi.

Člankom 4. Konvencije propisano je da svaka ugovorna strana donosi u svojim pravnim propisima potrebne mjere kako bi ostvarila načela za zaštitu podataka te da svaka ugovorna strana donosi ove mjere najkasnije do trenutka kad ova konvencija stupa na snagu za tu ugovornu stranu. Sukladno navedenoj odredbi Konvencije, u RH je donesen Zakon o zaštiti osobnih podataka koji sadrži načela za zaštitu podataka postavljena u Konvenciji. Zakon je stupio na snagu 4. srpnja 2003. godine i u najvećoj je mjeri usklađen s odredbama Konvencije i Dodatnog protokola.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav raspravio je ovaj Prijedlog kao matično radno tijelo. U raspravi je Odbor podržao rješenja iz Prijedloga zakona posebice glede njegovog usklađivanja s pravnom stečevinom EU kao i s primjenom Konvencije. Nakon rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru da donese predloženi zakon u tekstu u kojem ga je predložila Vlada RH.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije predmetni zakon razmotrio je kao matično radno tijelo. Odbor je bez rasprave, jednoglasno, odlučio predložiti Hrvatskom saboru da donese predloženi zakon.

RASPRAVA

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, ona je odmah i zaključena i pristupilo se glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona. **Zastupnici su većinom glasova, sa 106 glasova "za" i 3 "suzdržana" donijeli predloženi Zakon.**

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE O SUZBIJANJU PROTUPRAVNIH ČINA USMJERENIH PROTIV SIGURNOSTI POMORSKE PLOVIDBE IZ 1988. I PROTOKOLA O SUZBIJANJU PROTUPRAVNIH ČINA USMJERENIH PROTIV SIGURNOSTI NEPOKRETNIH PLATFORMI SMJEŠTENIH IZNAD EPIKONTINENTALNOG POJASA IZ 1988.

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova donijeli su u hitnom postupku Zakon o potvrđivanju Konvencije o suzbijanju protupravnih čina usmjerenih protiv sigurnosti pomorske plovidbe iz 1988. i Protokola o suzbijanju protupravnih čina usmjerenih protiv sigurnosti nepokretnih platformi smještenih iznad epikontinentalnog pojasa iz 1998. godine čiji je predlagatelj Vlada RH.

Ratificiranjem Konvencije i Protokola upotpunjuje se cjelina mnogostраниh ugovora koji obvezuju Republiku Hrvatsku u području kaznenog i pomorskog prava, posebno u sprječavanju i suzbijanju međunarodnog terorizma u području pomorske plovidbe i epikontinentalnog pojasa i pospješuje međunarodna suradnja.

Konvencija o suzbijanju protupravnih čina usmjerenih protiv sigurnosti pomorske plovidbe, usvojena u Rimu 10. 3. 1988. i Protokol o suzbijanju protupravnih čina protiv sigurnosti nepokretnih plat-

formi smještenih iznad epikontinentalnog pojasa, usvojen istog dana, uređuju zaštitu od terorističkih djela u području pomorske plovidbe i odobalnih objekata iznad epikontinentalnog pojasa. Konvencija i Protokol stupili su na snagu 1. ožujka 1992. godine. Konvenciju je ratificiralo 113 država, a Protokol 102 države. Tekst Konvencije i Protokola je prilagođen pomorskoj plovidbi i odnosima u prostoru mora.

Donošenjem ovog Zakona potvrđuju se Konvencija i Protokol, te one po svom stupanju na snagu u odnosu na RH postaju dio pravnog sustava RH po snazi iznad zakona. Ratificiranje Konvencije i Protokola ne zahtijeva izmjene hrvatskog kaznenog zakonodavstva. Hrvatska već ima u važećem kaznenom zakonodavstvu kao kaznena djela propisane sve radnje na čije inkriminiranje obvezuje Konvencija i Protokol. Te su radnje propisane kao kaznena djela već pri donošenju Kaznenog zakona 1997. godine.

Odbor za pomorstvo, promet i veze kao matično radno tijelo raspravio je ovaj

Prijedlog zakona i prihvatio prijedlog predlagatelja da se Zakon donese po hitnom postupku. U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja je istaknuo da se ovim Zakonom potvrđuju Konvencija i Protokol, koje po stupanju na snagu u odnosu na RH postaju dio pravnog sustava RH, kao i da ratificiranje Konvencije i Protokola ne zahtijeva izmjene hrvatskog kaznenog zakonodavstva, budući da je RH već ima kao kaznena djela propisane sve radnje na čije inkriminiranje obvezuju Konvencija i Protokol.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru da donese predloženi zakon u tekstu u kojem ga je predložila Vlada RH.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, onda je odmah i zaključena i pristupilo se glasovanju.

Zastupnici su u hitnom postupku, većinom glasova, sa 107 glasova "za" i 2 "suzdržana", donijeli predloženi zakon.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI

Općinama do 3000 stanovnika uskraćeno pravo da biraju poglavarstvo

Na 13. sjednici Hrvatskoga sabora 22. ožujka zastupnici nisu prihvatili

primjenu hitnog postupka kod podnošenja Zakona o izmjenama Zakona o

lokalnoj i područnoj samoupravi (predlagatelj Klub zastupnika HSS-a), a

nakon kraće rasprave 1. travnja niti Prijedlog zakona u prvom čitanju. Iako je u obrazloženju ovog zakonskog prijedloga predlagatelj objasnio da se predloženim izmjenama samo otklanja zakonska nepravilnost kojom se uskraćuje pravo općinama koje imaju do 3000 stanovnika da biraju općinsko poglavarstvo, spomenuti zakon nije dobio potporu zastupnika.

O PRIJEDLOGU

O zakonskom prijedlogu u ime predlagatelja (Klub zastupnika HSS-a) govorio je **Ante Markov** pa ćemo se umjesto prikaza teksta zakona poslužiti njegovim uvodnim izlaganjem.

Ovaj je Prijedlog zakona Klub uputio u saborsku proceduru nastavno na raspravu o zakonima koji su vezani uz lokalnu samoupravu i predstojeće lokalne izbore. U ocjeni stanja i osnovnih pitanja koja se trebaju urediti ovim Zakonom istaknuo je Ustav kojim se utvrđuje pravo građanima na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, dok se Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi definiraju ustrojstvo i djelokrug tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Prema odredbi članka 39. Zakona izvršna tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su u općini općinski načelnik i općinsko poglavarstvo, gradonačelnik i gradsko poglavarstvo u gradu, a u županiji župan i županijsko poglavarstvo. A prema stavku 2. članka 44. u općini koja ima do 3000 stanovnika za obavljanje izvršnih poslova ne bira se poglavarstvo, već njegove dužnosti obavlja predstavničko tijelo. Klub vjeruje da se u toj odredbi krši članak 135. Ustava koji precizira da jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju pravo u okviru zakona, svojim statutima samostalno urediti unutarnje ustrojstvo i djelokrug svojih tijela te ih prilagoditi lokalnim potrebama i mogućnostima. Također i odredba članka 136. Ustava po kojoj su u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave samostalna i podliježu samo nadzoru ustavnosti

i zakonitosti ovlaštenih državnih tijela. Klub smatra da je općinama koje imaju do 3000 stanovnika uskraćeno pravo da svojim statutima samostalno urede unutarnje ustrojstvo i djelokrug svojih tijela, jer nemaju, prema stavku 2. članka 44. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, zakonsku mogućnost birati općinska poglavarstva, a zakonom predviđene dužnosti poglavarstva obavlja predstavničko tijelo. Upravo u tom smislu, potrebno je izvršiti izmjene Zakona i omogućiti općinama koje imaju do 3000 stanovnika Ustavom propisano pravo na samostalnost pri uređenju unutarnjeg ustrojstva i djelokruga svojih tijela, sukladno vlastitim potrebama.

Markov kaže kako će tijekom rasprave biti onih koji će osporiti predložen zakon tražeći izvorište za takav stav u tome da je prošla koalicijska vlada, kojoj je i HSS pripadao, donijela važeća rješenja. Iako, kaže, prihvaća tu kritiku vjeruje kako nitko ne želi, a niti može griješiti više nego što je potrebno. Jednako tako vjeruje da su se svi načelnici takvih jedinica lokalne samouprave kroz proteklo vrijeme suočili s vrlo lošim aspektima takvog načina obnašanja vlasti gdje je zakonodavna i izvršna vlast u okviru jedne osobe. Naprosto nije dobro da netko tko je predsjednik vijeća donosi zakonodavnu odluku i istu sprovodi. Toga nema nigdje u svijetu, rezolutan je Markov, i s tim u vezi podsjeća na primjer čitavog niza talijanskih općina od kojih su neke od njih manje od nekih naših istarskih najmanjih općina, ali ih svejedno ne smeta da svaka takva jedinica lokalne samouprave ima poglavarstvo. Poglavarstvo postoji kao jedan građanski i civilizacijski iskorak koji mora svjedočiti o vezi politike s građanima jer ono to naprosto jeste.

RASPRAVA

Male ovlasti čelnika jedinica lokalne samouprave

U vrijeme kada se donosio važeći Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi bilo je zastupnika koji su upozoravali na nelogičnosti u

obnašanju predstavničke i izvršne vlasti, odnosno spajanju funkcija poglavarstva i vijeća, a i predsjednika općinskog vijeća kao i načelnika, rekao je **Ivan Kolar** istupajući u ime Kluba zastupnika HSS-a. Misli da je došlo vrijeme da se o tome počne razmišljati i lokalnoj samoupravi omogućiti da ima predstavničko tijelo, a ovaj bi prijedlog Kluba trebalo podržati jer pruža pravo općinama da same odluče glede osnivanja općinskog poglavarstva.

Općinama koje imaju do 3000 stanovnika uskraćeno je pravo da svojim statutima samostalno urede unutarnje ustrojstvo i djelokrug svojih tijela jer nemaju zakonsku mogućnost birati općinsko poglavarstvo.

Klub zastupnika HSP-a drži da je sazrelo vrijeme da se podrži ovaj zakonski prijedlog, rekao je **Pero Kovačević**. Time ovaj Klub samo izražava svoju dosljednost i principijelnost jer je i 2001. godine bio protiv stavka 2. članka 44. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi tj. rješenja kada zakonodavna vlast uvjetno rečeno obavlja izvršnu vlast.

A Klub zastupnika SDP-a u načelu može poduprijeti ovaj zakonski prijedlog ocjenjujući da ne bi trebalo u zakon unositi ograničenje kojim se nekim općinama uskraćuje pravo da same biraju općinsko poglavarstvo, rekao je **Zvonimir Mršić**. Ipak, Klub bi bio puno sretniji da se ide s rješenjem o neposrednom izboru načelnika i gradonačelnika. Ako se već zalažemo da u npr. u Zagrebu i Splitu imamo neposredno izabranog gradonačelnika (bili bi gradonačelnik i gradsko vijeće), tada nema potrebe izmjenom i dopunom Zakona predlagati odredbu o mogućnosti općine do 3000 stanovnika da bira općinsko poglavarstvo. Klub drži da bi bilo bolje da se u takvim općinama za obavljanje izvjesnih poslova ne bira poglavarstvo

nego da poslove poglavarstva obavlja načelnik općine. Tako će se na primjeru malih općina vidjeti kako funkcionira neposredno izabran načelnik koji će imati takve ovlasti. Mršić se nije složio s uvodnom konstatacijom predstavnika predlagatelja zakona da je poglavarstvo spona između građana i politike, tj. između građana i načelnika, odnosno građana i gradonačelnika nego tu sponu, kaže ovaj SDP-ov zastupnik, predstavljaju vijećnici. Problem vidi u činjenici da čelnici jedinica lokalne samouprave imaju male ovlasti. Naime, takav čelnik jedinice lokalne samouprave, kako god ona bila mala ili velika, može samostalno donositi odluke u okviru proračuna do 20 tisuća kuna, a za sve ostalo mora imati odluku gradskog, županijskog, odnosno općinskog poglavarstva. Tamo gdje nema tih poglavarstava (općine do 3000 stanovnika) mora se sazivati uvijek gradsko, odnosno općinsko vijeće, a kako općinska vijeća imaju između 7 i 13 članova ispada da su u spomenutim općinama poglavarstva koja glume općinska vijeća veća nego negdje gradska poglavarstva. Na kraju je ponovio stav Kluba zastupnika SDP-a da u načelu podupire izmjene Zakona ali istodobno sugerira predlagatelju da umjesto mogućnosti uvođenja općinskog poglavarstva amandmanski intervenira tako da poslove poglavarstva obavlja načelnik općine tj. da načelnici supstituiraju sve ovlasti poglavarstva. Potonji je prijedlog potkrijepio argumentom da se radi tek o malom broju takvih općina i o općinama gdje načelnici doista to mogu činiti.

Za **Peru Kovačevića (HSP)** netočan je navod da u malim općinama (općinama do 3000 stanovnika) poglavarstva glume općinska vijeća. Za Kovačevića upravo je obrnuto tj. vijeća glume poglavarstva.

Predloženi zakon otvara više pitanja

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a **Dragutin Lesar (HNS)** podržao je predloženi zakon, a to što nije stiglo očitovanje Vlade tumači kao njezino sлага-

nje s ovim Prijedlogom. "Cijelo smo se prije podne zaklinjali na pravo građana i lokalne samouprave da svoj život urede kako znaju na najbolje mogući način, a ovdje se rezom mača na 3000 duša Zakonom decidirano kaže da ne mogu imati poglavarstvo jer im je općina premala", nastavlja Lesar. Pita se je li možda broj naselja koja spadaju u neku općinu određuje količinu posla u toj općini i općinskog načelnika ili možda visina proračuna određuje sposobnost općine da dobro radi iako je mala. Bilo kako bilo činjenica je da je broj stanovnika kriterij u zakonu po kojem općina ima pravo da bira općinsko poglavarstvo, a Lesar upozorava da ono što se događa unutar vremenskog intervala od popisa stanovništva i objave službenih podataka sprječava da općine koje već sada imaju više od 3000 stanovnika biraju poglavarstvo. Uz to, logički se postavlja pitanje imaju li općine do 3000 stanovnika drugačije nadležnosti i obveze pred zakonom nego npr. općine sa 3001 stanovnikom? Da li i općine do 3000 stanovnika moraju recimo brinuti o predškolskom odgoju, lokalnim cestama, čistoći, komunalnom redu, a napose graditi kanalizaciju, vodovod, struju, pita zastupnik i odmah odgovara kako i jedne i druge općine imaju potpuno iste ovlasti i obveze, a pred zakonom su jednako odgovorne. Predsjednik vijeća u funkciji načelnika općine sa 30 ili 20 tisuća stanovnika, sve je isto, kaže Lesar.

Važeći teritorijalni ustroj jedinica lokalne samouprave niti može niti jeste efikasan, preskup je i usitnjen i ne može do kraja biti funkcionalan jer ga čini preveliki broj jedinica lokalne samouprave koje ne mogu funkcionirati.

Uslijedila je pojedinačna rasprava, a riječ je dobio mr. sc. **Mato Arlović (SDP)**. Zahvaljuje predlagatelju što je

uputio u saborsku proceduru ovaj zakon jer ukazuje na apsurdnost situacije u vezi s organiziranjem i teritorijalnim ustrojem naših jedinica lokalne samouprave. Činjenica je da u Hrvatskoj postoji oko 550 jedinica lokalne samouprave, a ako se iz tog ukupnog broja izdvoje općine uočava se da u njih oko 7 posto ima manje od tisuću stanovnika, a 55,6 posto manje od 3000 stanovnika. Isto je tako činjenica da najmanja općina ima svega 137 stanovnika, a najveća 15 500 stanovnika ili čak i više. Važeći Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i Europska povelja o lokalnoj samoupravi ne polaze od toga da u jedinicama lokalne samouprave postoji vlast i da se ona dijeli na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu nego polazi od toga da su jedinice lokalne samouprave mjesta u kojima ili preko kojih građani putem svojih predstavnika odlučuju o poslovima radi zadovoljavanja neposrednih interesa i potreba. "Ako koliko-toliko kompariramo naše jedinice lokalne samouprave s državnom razinom vidljivo je da je u općinama i gradovima praktički prihvaćen puni parlamentarni sustav za razliku od državne razine gdje to još nije do kraja ustavnopravno moguće", rekao je Arlović. Ogleda se to u činjenici da se članovi poglavarstva sukladno važećem Zakonu (odredbe člana. 40. i 46.) u pravilu biraju iz reda vijećnika koji su izabrani u općinska i gradska vijeća, ali ako hoćemo razgovarati o pitanju podijeljene vlasti tada bi trebalo razriješiti pitanje kada i do kada oni moraju staviti mandat u mirovanje, i mogu li ga obnoviti. Predloženi zakon otvara tu temu i zato je, ponavlja Arlović, zahvalan predlagatelju što ga je uputio u saborsku proceduru. Postavlja se još i pitanje kako osigurati neposredan nadzor i kontrolu građana vezano uz ostvarivanje prava na lokalnu samoupravu jedinica lokalne samouprave u kojima je predstavničko tijelo u isto vrijeme i izvršno tijelo. Predloženi zakon treba prihvatiti u prvom čitanju, a sva spomenuta pitanja dodatno rasvijetliti do drugog čitanja zakona. Predložena rješenja u kojima se kaže da valja brisati "stavak 2. članka 44. Zakona" ili npr. riječi "od 3001" izgledaju benigno,

a zapravo otvaraju bit funkcioniranja i ostvarivanja sustava lokalne samouprave na mikrorazini. Svjesni smo da važeći teritorijalni sustav ustroja jedinica lokalne samouprave niti može niti jeste efikasan, preskup je i usitnjen te ne može do kraja biti funkcionalan jer ga čini preveliki broj jedinica lokalne samouprave koje zapravo ne mogu funkcionirati. Kada ćemo skupiti dovoljno hrabrosti da napravimo iskorak više u reformi sustava lokalne i regionalne samouprave i okrupnimo jedinice lokalne samouprave tako da one stvarno budu gospodarski, kulturni i povijesni prostor, kao i prostor društvenog djelovanja u kojem građani mogu neposredno ostvarivati svoje potrebe i interese te upravljati društvenim poslovima preko svojih izabranih predstavnika, zanimalo je Arlović.

Završnu riječ imao je **Ivan Kolar (HSS)**. Na primjedbu zastupnika Mršića

da je u predložen zakon trebalo unijeti i odredbu o neposrednom izboru gradonačelnika odgovara da bi to sada bilo preambiciozno i vjerojatno ne bi uspjelo. U nastavku podsjetio je na nadležnosti koje ima općina bez obzira na njezinu veličinu i s tim u vezi na brojne odluke i programe koje općinsko vijeće mora donijeti, a napose na činjenicu da ona istovremeno mora pratiti izvršenje proračuna tj. sama sebe kontrolirati. Tako se jedinica lokalne samouprave nalazi u poziciji kadije i tužitelja. U tom je smislu zakonski prijedlog Kluba zastupnika HSS-a konzistentan jer luči izvršnu od predstavničke vlasti, zaključio je Kolar, i za to ga treba donijeti.

Za ispravak netočnog navoda javio se mr. sc. **Vlado Jelkovic (HDZ)**. Predstavnik predlagatelja nabrajao je brojne nadležnosti općinskog vijeća, ali ga je zastupnik Jelkovic upozorio da se tu ne

radi o nadležnostima koje se sada nameću nego da one datiraju još od 6. travnja 2001. godine kada je donesen važeći Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Može se, kaže, samo konstatirati da se radi o jednom neuspjehom eksperimentu bivše Vlade RH. Zaključujući istup izrazio je nadu da će Vlada uvažiti argumente koji su se danas čuli tijekom ove rasprave utvrđujući svoj tekst konačnog prijedloga Zakona.

Više nije bilo prijavljenih za raspravu pa je ostalo samo glasovanje o zakonskom prijedlogu. **Sa 49 glasova "za", 9 "suzdržanih" i 50 "protiv" "zeleno svjetlo" nije dobio prijedlog zaključka da se prihvati Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, koji je predložio Klub zastupnika HSS-a.**

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O UPIŠNIKU SUDSKIH I JAVNOBILJEŽNIČKIH OSIGURANJA TRAŽBINA VJEROVNKA NA POKRETNIM STVARIMA I PRAVIMA

Upisnik založnih prava na pokretninama

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova prihvatili su Prijedlog zakona o upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima čiji je predlagatelj Vlada RH. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Zakon uređuje ustrojstvo i sadržaj Upisnika sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretninama i pravima, koja nisu upisana u druge javne knjige, vrste,

pretpostavke i učinke upisa te postupak po kojemu se određuju i provode upisi. Upisnik bi se vodio pri Financijskoj agenciji u elektroničkom obliku, a on je javna knjiga i svatko je ovlašten tražiti da mu se omogući uvid u njegov sadržaj.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Prijedloga poslužili smo se riječima predstavnika predlagatelja, državne tajnice Ministarstva pravosuđa, **Snježane Bagić**. Rekla je da je ovo jedan od

Zakona koji je na tragu potrebe uvođenja više reda i više zaštite vjerovnika kada je riječ o osiguranju tražbine založnim pravima. Naime, bila je trajna potreba i nužda, a često i prigovor što nemamo jedinstvene evidencije, odnosno upisnika, registra na pokretninama, dakle, gdje će se upisivati založna prava ili osiguranje tražbina na pokretninama.

Bagić ističe da je nesporno da se osobe zadužuju ne samo svojim nekretninama nego i pokretninama, čak i češće, međutim, zbog nedostatka jednog javnog upisnika postoji mogućnost raznih zloraba

i poradi toga je bio nužan ovakav Prijedlog kojim bi se ovo područje uredilo zakonom, a na temelju njega ustrojio novi javni registar.

Dakle, ovim zakonom se uređuje ustrojstvo i sadržaj takvog Upisnika sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretninama i pravima, "doduše, koja nisu upisana u druge javne knjige, zatim vrste, pretpostavke i učinke upisa i konačno postupovne odredbe koje određuju tko vodi upisnike, kakav je karakter tog Upisnika, kako se podnosi zahtjev za upis, koja su eventualna pravna sredstva i slično".

Predlaže se da se Upisnik vodi kao javni registar u elektroničkom obliku pri Financijskoj agenciji, te bi mrežno i komunikacijski bio povezan sa cijelom Hrvatskom, s obzirom na poslovnu mrežu kojom raspolaže HINA. Upisnik

je javan, te je pravo svakoga zahtijevati da mu se omogući uvid u Upisnik.

Zaključila je da se ovime čini dodatni red na području založnih prava, u ovom slučaju na primjeru založnih prava na pokretninama.

RADNA TIJELA

Odbor za pravosuđe raspravljao je u svojstvu matičnog radnog tijela o Prijedlogu. U uvodnom obrazloženju, predstavnik predlagatelja istaknuo je da u RH ne postoji javna evidencija pokretnina i drugih imovinskih prava na kojima su osnovana osiguranja vjerovnika. Prijedlogom zakona uređuje se ustrojstvo i sadržaj Upisnika sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretninama i pravima, koja nisu upisana u druge javne knjige, zatim vrste, pretpostavke i učinci upisa.

U raspravi su članovi Odbora podržali Prijedlog zakona. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru prihvaćanje ovog Prijedloga zakona, s time da se sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi upute Vladi RH na razmatranje pri izradi Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, ona je odmah i zaključena i pristupilo se glasovanju. **Zastupnici su većinom glasova, sa 88 glasova "za", 4 "suzdržana" i 17 "protiv" prihvatili ovaj Prijedlog zakona, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.**

S.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZASTUPANJU U PODRUČJU PRAVA INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA

Zastupanje u području prava industrijskog vlasništva

Zastupnici Hrvatskoga sabora većinom glasova donijeli su Zakon o zastupanju u području prava industrijskog vlasništva čiji je predlagatelj Vlada RH.

Ovim se zakonom propisuju uvjeti za obavljanje poslova zastupanja u području prava industrijskog vlasništva pred Državnim zavodom za intelektualno vlasništvo RH, postupak upisa u Registar ovlaštenih zastupnika, uvjeti za upis u Registar, brisanje iz Registra i osnivanje Komore zastupnika u području prava industrijskog vlasništva.

Fizičke i pravne osobe koje nemaju prebivalište ili poslovno sjedište na teritoriju RH moraju imenovati zastupnika u području prava industrijskog vlasništva koji će ih zastupati tijekom cijelog postupka pred Zavodom, osim ako drukčije nije propisano međunarodnim ugovorima koji obvezuju Hrvatsku.

Ovlašteni zastupnik je onaj zastupnik koji je upisan u Registar zastupnika koji se vodi pri nadležnom državnom tijelu, a u Hrvatskoj to je Državni zavod za intelektualno vlasništvo. Uz ovlašte-

ne zastupnike poslovima zastupanja koji se vode u postupcima pred Zavodom mogu se baviti i odvjetnici, odnosno odvjetnička društva upisana u imenik Hrvatske odvjetničke komore.

O PRIJEDLOGU

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo RH sa zakonodavstvom EU, te se u prilogu dostavlja i Izjava o njegovoj usklađenosti s pravnom stečevinom EU i pravnim aktima Vijeća Europe.

U Hrvatskoj ne postoji poseban propis koji regulira pitanje zastupanja u području prava industrijskog vlasništva. Na ovo područje primjenjuje se odredba članka 172a. Zakona o industrijskom vlasništvu, na koji se pozivaju svi zakoni iz područja industrijskog vlasništva, usklađeni s pravnom stečevinom EU i u primjeni od 1. siječnja 2004. godine (Zakon o patentu, Zakon o žigu, Zakon o industrijskom dizajnu, Zakon o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga te Zakon o zaštiti topografije poluvodiča), kada govore o pitanju zastupanja.

U Hrvatskoj ne postoji poseban propis koji regulira pitanje zastupanja u području prava industrijskog vlasništva.

Iako na razini EU ne postoji jedinstven propis koji bi vrijedio za područje zastupanja u stjecanju, raspolaganju i zaštiti prava industrijskog vlasništva, svaka od zemalja članica ima riješeno ovo važno pitanje. Takav standard očekuje se i od Hrvatske jer je zaključak europskih stručnjaka angažiranih preko programa CARDS 2001 da je nužno što prije donijeti propis koji će regulirati pitanje zastupanja, osobito kvalifikacijskog ispita za osobe koje se žele baviti zastupanjem u području prava industrijskog vlasništva.

Sporazumom o stabilizaciji i pridržavanju i Privremenim sporazumom o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima s EU, Hrvatska se obvezala do ožujka 2005. godine zajamčiti razinu zaštite prava intelektualnog, industrijskog i trgovačkog vlasništva sličnu onoj koja postoji u EU.

Prava industrijskog vlasništva su po svojoj pravnoj naravi privatno-pravnog karaktera, ali svaka država mora osigurati uvjete da se ta prava mogu kvalitetno ostvarivati.

Prijedlogom ovog zakona nastoje se stvoriti nužni temelji koji su u ovom trenutku objektivno mogući i izvedivi s namjerom da se Hrvatska što više približi standardima koji vrijede u EU u ovom području.

Razlike u odnosu na rješenja iz Prijedloga zakona

Bit promjene je u tome da Konačni prijedlog zakona razlikuje dvije skupine osoba koje se mogu baviti zastupanjem u postupcima pred Zavodom, a to su ovlaštene zastupnici koji se upisuju u Registar ovlaštenih zastupnika koji vodi Zavodi, a provodi se po pravilima propisanim ovim zakonom, te odvjetnici odnosno odvjetnička društva kojima se pravo zastupanja priznaje na temelju Zakona o odvjetništvu, te nisu u obvezi polagati stručni ispit i upisivati se u Registar ovlaštenih zastupnika.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor daje slijedeće primjedbe i prijedloge da ih predlagatelj dodatno obrazloži i svojim amandmanima otkloni manjkavosti na koje se odnose, i to:

- glede nesuglasja s Ustavom Republike Hrvatske i to odredbe članka 2. Tom odredbom se suprotno članku 43. Ustava propisuje obveza zastupnicima da osnuju Komoru i da se u tu Komoru obvezno udruže. Takvo obvezno osnivanje Komore "kao samostalne i neovisne organizacije" nije moguće zakonom propisati. Nadalje, Komora se ne osniva ovim Zakonom te nije moguće propisati ni obvezno udruživanje. Zatim, nije određena djelatnost Komore niti je razvidno ima li javne ovlasti za obavljanje pojedinih poslova, mada je propisano da nadležno ministarstvo "prati rad Komore vodeći računa o samostalnosti i neovisnosti Komore".

- nužno je preispitati odredbu članka 5. stavka 1. točke 4. i stavka 2. točke 3. prema kojima poslove patentnog zastu-

pnika i zastupnika za žigove može obavljati svaka pravna osoba koja s ovlaštenim osobama surađuje na temelju bilo kakvog ugovornog odnosa. Istodobno, u točki 1. stavka 1. točki 1. stavka 2. umjesto pojma dodiplomskog studija rabi se uži pojam "diplomski sveučilišni studij".

- u člancima 6, 17. i 22. pretpostavlja se da se radi o ministru Ministarstva nadležnog za nadzor nad radom Zavoda.

- u članku 20. očigledno se radi o pogrešnom navođenju u stavku 3., jer se radi o stručnom ispitu iz članka 6. ovog Zakona.

- Slijedom rokova iz člana KA 20, 21. i 22. nisu razvidni razlozi za odgodu primjene ovoga Zakona. (Naime, rokove za polaganje stručnog ispita moguće je propisati u ovisnosti o donošenju pravilnika).

Odbor za europske integracije raspravljao je o ovom zakonskom prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Odbor je bez rasprave, jednoglasno, ustvrdio da je Konačni prijedlog zakona o zastupanju u području prava industrijskog vlasništva usklađen s pravnom stečevinom EU.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu ovo pitanje razmotrio je kao matično radno tijelo. Uvodno obrazloženje podnio je predstavnik predlagatelja. Nakon provedene rasprave, u kojoj je posebna pozornost posvećena prijedlozima utvrđenima na temelju prvog čitanja, jednoglasno je donesen zaključak kojim se predlaže Hrvatskom saboru da donese Zakon o zastupanju u području industrijskog vlasništva u obliku pripremljenom od strane predlagatelja.

RASPRAVA

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, ona je odmah i zaključena i pristupilo se glasovanju. **Zastupnici su većinom glasova, sa 102 glasa "za" i 4 "suzdržana", donijeli Zakon o zastupanju u području prava industrijskog vlasništva.**

S.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O PUTNIM ISPRAVAMA HRVATSKIH DRŽAVLJANA

Brišu se odredbe o izlaznim vizama

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova donijeli su Zakon o izmjenama Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana čiji je predlagatelj Vlada Republike Hrvatske.

Osnovna intencija predlagatelja bila je da se iz Zakona o putnim ispravama brišu odredbe o izlaznim vizama, budući da su one nepotrebne, s obzirom na to da nadležno tijelo može uskratiti izdavanje putne isprave, odnosno istu oduzeti.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, državnog tajnika u Ministarstvu unutarnjih poslova **Ivice Buconjića**. Rekao je da je osnovna svrha promjene ovog zakona da se iz Zakona o putnim ispravama brišu izlazne vize budući da je to relikv nekima prošlih vremena i budući da je Hrvatska jedna od rijetkih zemalja koja je imala izlazne vize u svojim zakonima koji reguliraju izdavanje putnih isprava.

U MUP-u se već počelo raditi na putnim ispravama u koje će biti ugrađene biometrijske zaštitne komponente što je sada praksa i tendencija u svijetu.

Budući da primjena ovog zakona ne zahtijeva nikakva dodatna sredstva predlagatelj smatra da ovaj zakon treba

usvojiti, a iz Zakona o putnim ispravama maknuti "jedan od rijetkih relikvata nekih bivših vremena kada se i na ovakav način ograničavala sloboda kretanja hrvatskih državljana".

RADNA TIJELA

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost raspravio je predmetni zakon u svojstvu matičnog radnog tijela. U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja upoznao je članove Odbora s razlozima predloženih zakonskih izmjena. Navodi da se ovim izmjenama predlaže ukidanje izlaznih viza s obzirom na to da nadležno tijelo može uskratiti izdavanje putne isprave, odnosno istu oduzeti. Stoga predlagatelj smatra da je ovaj institut izlazne vize nepotreban. Odbor je podržao izlaganje predstavnika predlagatelja te je nakon provedene rasprave jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana u tekstu kako je predložen od predlagatelja Zakona.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja **Ivice Buconjića**, otpočela je rasprava po klubovima zastupnika. U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Josip Vresk (HSS)**. Rekao je da Klub podržava ovaj Prijedlog, jer je njime Vlada riješila ono što jest problem u ovom zakonu, a to

su izlazne vize, "nelogičnost koju treba zakonom izbrisati".

Ipak, napominje da postoji bojazan da će se isti zakon morati mijenjati u skoro vrijeme. Naime, zbog stalnog porasta terorizma većina europskih zemalja upravo razmišlja na koji način promijeniti putne isprave i u njih ugraditi i neke druge vidove identifikacije osim onih koje već u putnim ispravama postoje. Tako se razmišlja da u putnim ispravama bude otisak kažiprsta itd. U tom poslu otišlo se već toliko daleko da će već vjerojatno krajem ove godine neke od europskih zemalja to i učiniti.

"Evidentno je da ćemo i mi morati slijediti jednu takvu praksu koju su oni procijenili da je dobra, nećemo moći bježati od toga i morat ćemo izgleda opet intervenirati u ovaj zakon". Sugerirao je predlagatelju da razmotri ovaj prijedlog i da se uspoređi praksa europskih zemalja. Zaključio je da će Klub zastupnika HSS-a podržati ovaj zakon.

Zaključno obrazloženje dao je predstavnik predlagatelja, **Ivica Buconjić**, koji je ujedno i odgovorio gospodinu Vresku. Rekao je da se u MUP-u je već počelo raditi na putnim ispravama u koje će biti ugrađene biometrijske zaštitne komponente što je sada praksa i tendencija u svijetu, "ali to je prilično zahtjevan posao koji zahtijeva i novu opremu gdje će se izrađivati putne isprave". Cilj je napraviti takve putne isprave u kojima će biti ukomponirane sve najsuvremenije metode zaštite, a što je tema i na svim sastancima ministara unutarnjih poslova i pravosuđa u Europi, gdje se zahtijeva da se zbog sve veće mobilnosti ljudi osigura

što je moguće veća zaštita od nelegalnih migracija i od terorizma.

U svakom slučaju slijedi nov zakon, kao i uvođenje novih tehnologija koje su ovog trenutka u svijetu najaktualnije i koje pružaju optimalnu zaštitu.

”Čim se bude donijela odluka o metodi koja je najbolja, normalno u skladu

s iskustvima i drugih zemalja, sigurno ćemo početi razmišljati i raditi na uvođenju te zaštite u putne isprave”. Dodao je da će se pritom voditi računa da se ne opterećuju građani prevelikim troškovima, već onda kad stare putovnice budu istjecale, nove će se izdavati u skladu s

najsuvremenijim trendovima u zaštitnim elementima putnih isprava.

Ovime je zaključena rasprava. **Zastupnici su većinom glasova, sa 106 glasova ”za” i 1 ”suzdržanim” glasom, donijeli Zakon o izmjenama Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana.**

S.Š.

PRIJEDLOG GODIŠNJEG PROVEDBENOG PLANA PROGRAMA STATISTIČKIH AKTIVNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2005. GODINU; IZVJEŠĆE O IZVRŠENJU PROGRAMA STATISTIČKIH ISTRAŽIVANJA RH ZA 2003. GODINU

Zastupnici Hrvatskog sabora nakon provedene objedinjene rasprave većinom glasova prihvatili su Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti Republike Hrvatske za 2005. godinu, kao i Izvješće o izvršenju programa statističkih istraživanja Republike Hrvatske za 2003. godinu. Prijedlog je dostavila Vlada Republike Hrvatske.

O IZVJEŠĆU

U 2003. godini nastavljena je harmonizacija hrvatske statistike u skladu sa standardima EU. Posebna poboljšanja postignuta su glede pouzdanosti podataka i njihove dostupnosti preko internet-skih stranica.

U izvornom proračunu za 2003. godinu za Državni zavod za statistiku bila su planirana sredstva u ukupnom iznosu 62 426 318 kuna. Taj je iznos izmjenama i dopunama proračuna tijekom 2003. nekoliko puta mijenjan odnosno smanjivan tako da je naposljetku tekući proračun iznosio 57 939 748 kn. Vlastite prihode koje ostvaruje Državni zavod za statistiku uplaćivao je na račun Državnog proračuna. U 2003. od obavljanja osnovnih i ostalih poslova vlastite djelatnosti ostvareno je 1 604 594,43 kn prihoda.

U 2003. Zavod je u suradnji s Finom, proveo složeno statističko istraživanje Popis poljoprivrede 2003. Kako sredstva

nisu bila osigurana u proračunu za 2003., akciju je financirala Fina u skladu s Ugovorom o suradnji u organizaciji i provedbi Popisa poljoprivrede u 2003. koji je sklopljen između Vlade RH, Državnog zavoda za statistiku i Fine.

S obzirom na činjenicu da je proračun za DZS nekoliko puta mijenja, može se zaključiti da je Državni zavod za statistiku zajedno s ostalim nositeljima službene statistike uspješno realizirao aktivnosti predviđene Programom statističkih istraživanja za 2003. godinu.

Godišnji provedbeni plan za 2005. godinu dio je programa statističke aktivnosti 2004 - 2007. godine koju je Sabor usvojio prije par mjeseci, i po tom programu Državni zavod za statistiku već obavlja statističke aktivnosti.

Programom statističkih istraživanja RH za 2003. godinu predviđena je provedba 290 statističkih istraživanja i 45 projekata u 14 ovlaštenih tijela. Sva su planirana istraživanja izvršena u cijelosti. Izuzetak su 6 istraživanja iz područja statistike obrazovanja, sporta, kulture i znanosti koja se provede u trogodišnjoj periodici

te stoga nisu predmet ovog Izvješća, iako su navedena u programu.

Projekti se uglavnom provode u višegodišnjem razdoblju i nije moguće sumarno prikazati izvršenje u jednoj godini. Najveći dio statističkih aktivnosti provodi Državni zavod za statistiku, tj. 172 statistička istraživanja i 38 projekata i stručno-metodoloških radova u godišnjoj i višegodišnjoj dinamici izrade.

U 2003. godini pripremljeni su u skladu sa Zakonom o službenoj statistici slijedeći programski dokumenti: Strategija razvitka službene statistike RH 2004.-2012, Program statističkih aktivnosti 2004-2007. i Godišnji provedbeni plan 2004. godine.

O PROGRAMU

Prema Zakonu o službenoj statistici Godišnji provedbeni plan donosi se za svaku godinu na koju se odnosi Program statističkih aktivnosti. Kako bi službena statistika RH u svakom trenutku mogla ustanoviti stupanj usklađenosti sa zahtjevima EU, u Godišnjem provedbenom planu za 2005. koristi se ista struktura Eurostatova dokumenta Statistical Requirements Compendium 2002. koja se koristila i u Programu statističkih aktivnosti 2004.-2007.

Godišnjim provedbenim planom RH za 2005. predviđa se provedba 340 statisti-

čkih istraživanja/prikupljanja podataka i ostalih statističkih aktivnosti.

Ukupni resursi iz Državnog proračuna RH potrebni Državnom zavodu za statistiku za provođenje Godišnjeg provedbenog plana za 2005. godinu iznose 70 000 000 kuna.

MUP nema pouzdane podatke o broju useljenika i iseljenika, kao ni podatke o broju Hrvata koji su podnijeli zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo.

Jakov Gelo, ravnatelj Državnog zavoda za statistiku rekao je da je Godišnji provedbeni plan za 2005. godinu dio programa statističke aktivnosti 2004 - 2007. godine koju je Sabor usvojio prije par mjeseci, i po tom programu Državni zavod za statistiku već obavlja statističke aktivnosti.

RADNA TIJELA

Odbor za useljeništvo razmotrio je na svojoj sjednici Prijedlog godišnjeg provedbenog plana statističkih aktivnosti RH za 2005. godinu i Izvješće o izvršenju programa statističkih istraživanja RH za 2003. godinu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela za one dijelove izvršenja programa za 2003. i godišnjeg provedbenog plana za 2005. u kojima je riječ o statističkim istraživanjima migracija u RH i iz RH te projekcijama migracija stanovništva. Odbor je proveo o oba prijedloga zakona objedinjenu raspravu.

Jakov Gelo, ravnatelj Državnog zavoda za statistiku usredotočio se na Prijedlog provedbenog plana statističkih aktivnosti za 2005. godinu, gdje se planira: Statistika unutarnje migracije stanovništva, Statistika vanjske migracije stanovništva, Statistika migracije i Projekcija stanovništva.

Nositelj službene statistike je Državni zavod za statistiku, a izvještajna jedinica za ovaj dio provedbenog plana statističkih aktivnosti je MUP. Jakov Gelo

informirao je članove Odbora da je taj dio statistike najlošiji. Nešto je bolji dio statistike koji MUP dostavlja o useljenicima od one koja se odnosi na iseljavanje iz Hrvatske. Potrebno je uvesti metodologiju EU i izmijeniti neke hrvatske zakone kao npr. Zakon o prebivalištu i boravištu građana i definirati neke pojmove kao npr. pojmove useljenika i povratnika. Nužno će biti napraviti registar stanovništva po novoj metodologiji radi boljeg praćenja migracija. Evidencija MUP-a je neprihvatljiva i daleko je od stvarnosti, stoji u Izvješću.

U raspravi je iznesena potreba useljeničke politike jer je na djelu nekontrolirano, stihijsko useljavanje koje bi moglo uroditi mnogim problemima. Potrebno je imati točne statističke podatke ne samo o broju onih koji useljavaju u RH i o onima koji iseljavaju iz RH, nego i o dobi, naobrazbi, itd. useljenika i iseljenika. Bez tih točnih podataka nije moguće donijeti odgovarajuću useljeničku politiku i useljenički zakon.

MUP nema pouzdane podatke o broju useljenika i iseljenika, kao ni podatke o broju Hrvata koji su podnijeli zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo.

Članovi Odbora su tražili odgovor zašto se sada Zakonom o strancima potire Zakon o hrvatskom državljanstvu, te se Hrvate tjera da po dolasku prođu cijelu proceduru za strance. Predstavnica MUP-a je prenijela mišljenje MUP-a da je potrebno promijeniti Zakon o hrvatskom državljanstvu.

Zastupnici naprotiv drže da treba izmijeniti Zakon o strancima jer nije usklađen s europskim standardima i protivni je Ustavu RH (članak 10.). Također smatraju da je Zakon o hrvatskom državljanstvu potpuno u skladu s Europskom konvencijom o državljanstvu, jer shvaća državljanstvo kao pravnu vezu između neke osobe i neke države i ne označava etničko podrijetlo osobe.

Na kraju su članovi Odbora donijeli slijedeće Zaključke:

Prima se na znanje Prijedlog godišnjeg provedbenog plana statističkih aktivnosti RH 2005. i Izvješće o izvršenju programa statističkih istraživanja RH za 2003.

Zbog potpuno nezadovoljavajuće primjene Zakona o hrvatskom državljanstvu, Odbor će održati posebnu tematsku sjednicu na kojoj će se temeljito raspraviti o potrebnim izmjenama Zakona o strancima, učinkovitijoj primjeni Zakona o hrvatskom državljanstvu, o useljeničkoj politici i Zakonu o useljeništvu.

Da bi se bolje informirali o stanju na područjima posebne državne skrbi, članovi Odbora će uskoro otići posjetiti ta područja.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina navedeni Prijedlog programa razmatrao je kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi je istaknuto da je Odbor na svojoj 13. sjednici razmatrao Prijedlog strategije razvika službene statistike RH 2004 - 2012., zatim Prijedlog programa statističkih aktivnosti RH 2004 - 2007. i Prijedlog godišnjeg provedbenog plana statističkih aktivnosti 2004. godine. U raspravi u ovim prijedlozima Odbor je dao niz prijedloga za dopunu predloženih statističkih aktivnosti kako bi se omogućilo praćenje stanja ljudskih i manjinskih prava u RH.

U Prijedlogu godišnjeg provedbenog plana statističkih aktivnosti RH za 2005. godinu primjećuje se da su podaci iskazani po spolu do određene razine, ali nedostaje raščlamba.

Iz predloženog Godišnjeg provedbenog plana Programa statističkih aktivnosti za 2005. godinu nije vidljivo da je predlagatelj uvažio primjedbe Odbora, osim što je u raspravi istaknuo da će biti objavljeni podaci iz popisa stanovništva iz 2001. po naseljima, koji uključuju obilježje narodnog i vjerskog sastava stanovništva.

Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru da donese Godišnji provedbeni plan Programa statističkih aktivnosti RH za 2005. godinu.

Odbor za ravnopravnost spolova razmatrao je predloženi akt u svojstvu

zainteresiranog radnog tijela. Odbor je raspolagao pisanim primjedbama i prijedlozima na navedeni akt, koji je Odboru dostavila pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

U raspravi je istaknuto da je Hrvatski sabor 11. veljače 2005. godine donio Strategiju razvitka službene statistike RH 2004 - 2012. i Program statističkih aktivnosti RH 2004 - 2007. uz prihvaćanje svih predloženih amandmana Odbora za ravnopravnost spolova, a koji su se odnosili na iskazivanje statističkih podataka i informacija po spolu. Naime, u Prijedlogu godišnjeg provedbenog plana statističkih aktivnosti RH za 2005. godinu primjećuje se da su podaci iskazani po spolu do određene razine, ali nedostaje raščlamba.

Napose, to se odnosi na podatke o plaćama žena, tj. mjesečno i godišnje istraživanje o zaposlenima i plaći koje provodi Državni zavod za statistiku. Ukazano je da ovakav način praćenja bez raščlambe neće dovesti do potpunog praćenja plaće prema spolovima iz kojih bi se podataka egzaktno moglo utvrditi: postoji li razlika u plaćama žena i muškaraca, ako postoji u kolikom se postotku kreće, te kako otkloniti nejednakost u plaćama.

U raspravi je istaknuto da izvori podataka ne dopuštaju Državnom zavodu za statistiku, istraživanja razlike u plaćama između muškaraca i žena. Naime, poslodavci ne raspolazu suvremenim tehnologijama koje bi omogućile elektroničku obradu podataka s potpunom raščlambom, a ista je vezana za cijeli niz financijskih sredstava za koje tvrde da ih ne mogu izdvojiti. S tim u svezi, izraženo je mišljenje da bi poslodavce trebalo zadužiti da u nekom razumnom roku usklade vođenje svojih evidencija s važećim Programom statističkih aktivnosti RH 2004 - 2007. koji je usklađen s europskim standardima.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru da donese Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti RH za 2005. godinu uz prihvaćanje 25 amandmana u poglavlju II Demografi-

ja i socijalne statistike i 1 amandman u poglavlju I Statističke infrastrukture.

Obrazloženje je da prema čl. 17. Zakona o ravnopravnosti spolova svi statistički podaci i informacije koji se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju u državnim tijelima, javnim službama i ustanovama moraju biti iskazani po spolu.

Prema čl. 17. Zakona o ravnopravnosti spolova svi statistički podaci i informacije koji se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju u državnim tijelima, javnim službama i ustanovama moraju biti iskazani po spolu.

Naime, kako bi se postigla i održala dosljednost u iskazivanju podataka po spolu potrebno je navesti spol kao varijablu svugdje gdje to nije eksplicitno navedeno, posebice zbog toga što se trenutno samo određeni podaci iskazuju po spolu i to do određene razine pokazatelja. Uključivanje spola je nužno zbog utvrđivanja stanja i praćenja procesa promjena u domeni ravnopravnosti spolova. Stoga ti podaci moraju biti iskazani svugdje gdje se vodi statistika o pojedincu, kako bi razni zainteresirani korisnici mogli jednostavno doći do razumljivih i pouzdanih relevantnih podataka. Podaci koji su iznimno važni za ravnopravnost spolova obuhvaćaju područja rada i zapošljavanja, pravosuđa, odlučivanja u političkoj, društvenoj i ekonomskoj sferi te obrazovanja.

RASPRAVA

Najlošiji dio statistike - migracije

Nakon uvodne riječi **Jakova Gela**, ravnatelja Državnog zavoda za statistiku, otpočela je rasprava po klubovima zastupnika. U ime Kluba zastupnika HSP-a govorila je **Ruža Tomašić (HSP)**. Rekla je da se Klub najviše želi

osvrnuti na demografiju i socijalnu statistiku odnosno statistiku o unutarnjoj migraciji stanovništva, statistiku vanjske migracije stanovništva, statistiku migracije i projekcija stanovništva, čiji je nositelj Državni zavod za statistiku, a izvještajna jedinica MUP RH. Napominje da su ovi podaci neophodni državi, za njen demokratski i gospodarski razvoj i za njenu nacionalnu sigurnost, a da se na 15. sjednici Odbora za useljništvo pokazalo da Hrvatska ne raspolaze takvim podacima. Ovome dodaje da je i Jakov Gelo potvrdio da je najlošiji dio statistike onaj koji Državnom zavodu za statistiku dostavlja izvještajna jedinica MUP-a, a koji se odnosi na migracije, što je konačno potvrdila i predstavica MUP-a na sjednici Odbora za useljništvo. "MUP nema podatke o broju Hrvata koji su podnijeli zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo", ističe Ruža Tomašić.

Bez izmjene Zakona o strancima Hrvatska neće moći dobiti pouzdane podatke o broju stranaca koji useljavaju u Hrvatsku, te se neće moći odrediti hrvatska useljenička politika.

Klub zastupnika HSP-a postavlja pitanje ima li MUP dostatne ljudske i materijalne resurse za obavljanje tih poslova, te može li ih obaviti ukoliko se ne izmijene neki zakoni i podzakonski akti, kao npr. Zakon o prebivalištu i boravištu građana koji je ostao iz staroga sustava, kao i Zakon o strancima.

Zastupnica ističe da se ne može dobiti odgovor na pitanje koliko je stranaca na produženom boravku, koliko ih je podnijelo zahtjev za stalni boravak, koliko za stjecanje hrvatskog državljanstva, te koliko osoba godišnje dobije hrvatsko državljanstvo. Nadalje, nema podataka ni koliko je hrvatskih državljana zatražilo otpust iz hrvatskog državljanstva. Tomašić ističe da odgovora na ova pitanja neće biti prije nego se izmijeni Zakon o strancima, koji ne

razlikuje Hrvate useljenike i povratnike od stranaca, već sve osobe koje u Hrvatsku ulaze, a nemaju hrvatsko državljanstvo "trpa u istu vreću".

Smatra da su MUP-u dodijeljeni poslovi koje ne može obaviti, a u njegovu djelokrugu su poslovi koje nigdje u europskim zemljama ne radi MUP, kao npr. izdavanje radnih dozvola strancima. Mišljenja je da bez izmjene Zakona o strancima Hrvatska neće moći dobiti pouzdane podatke o broju stranaca koji useljavaju u Hrvatsku, te se neće moći odrediti hrvatska useljenička politika.

Naglašava da hrvatska vlada ima zakonsku obvezu predložiti Hrvatskom saboru hrvatsku useljeničku politiku.

Zaključila je riječima da Državni zavod za statistiku ne raspolaze pouzdanim podacima o migracijama i neće ni imati dok se ne izmijeni Zakon o strancima i neki drugi zakoni i dok MUP ne bude osposobljen za prikupljanje statističkih podataka koji se odnose na migracije.

Europski statistički standardi

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Željko Ledinski (HSS)**. Klub podržava Prijedlog godišnjeg provedbenog plana statističkih aktivnosti za 2005. godinu, kao i Izvješće programa statističkih istraživanja za 2003. godinu.

Što se tiče Godišnjeg provedbenog plana za 2005. godinu koji je već u tijeku Klub ističe da je potrebno za sva ta istraživanja osigurati dostatna sredstva.

Ledinski se osvrnuo na Izvješće o izvršenju programa statističkih istraživanja za 2003. godinu. Ističe da se u pregovorima za punopravno članstvo u EU između EU i zemlje kandidata vrlo značajna uloga daje upravo statističkom sustavu, odnosno da se u zemlje kandi-

date uvedu europski statistički standardi. Pri tome su osobito značajni regionalni statistički podaci, tj. pokazatelji koji će pružiti temelje za ocjenu prihvatljivosti prilikom kandidiranja za pomoć i strukturnih fondova EU. U tom dijelu posebni značaj nosi poljoprivredna statistika, posebice regionalni računi za poljoprivredu, kontinuirana statistika korištenja zemljišta i biljne proizvodnje, regionalni podaci o stočnom fondu, strukturi farmi...a svi ovi podaci bitni su za pravilno sagledavanje stanja. "Regionalni računi vezani za poljoprivredu pružaju temeljne podatke za utvrđivanje regionalnog dohotka farmi, a detaljna podjela konačnog ulaza objašnjava koncentraciju proizvodnje i regionalnu specijalizaciju".

Posebna poboljšanja postignuta su glede pouzdanosti podataka i njihove dostupnosti javnosti.

Ledinski je rekao da je u 2003. godini nastavljena harmonizacija hrvatske statistike u skladu sa standardima EU, a posebna poboljšanja su postignuta glede pouzdanosti podataka i njihove dostupnosti javnosti. Ovdje posebno ističe popis poljoprivrede iz 2003. godine u suradnji sa Finom, gdje je metodologija istraživanja bila u potpunosti usklađena s uredbama i preporukama Eurostata, a za potrebe provođenja popisa bio je donesen Zakon o popisu poljoprivrede koji je također usklađen s legislativom EU.

Popis poljoprivrede proveden je samostalno prvi put nakon više od 40 godina, a temeljem podataka iz popisa omogućen je početak transformacije poljoprivrednih statistika što je zna-

čajno s nacionalnog i međunarodnog aspekta. Ovome dodaje da je Popis poljoprivrede 2003. godine poslužio kao baza za izradu i pripremu statističkih podloga za ustrojavanje inicijalnog Registra poljoprivrednih gospodarstava u skladu sa strukturom i definicijama EU.

Jakov Gelo u završnom izlaganju rekao je da je nažalost kao demograf suglasan sa stavovima koji su se čuli u raspravi vezano uz podatke o migracijama. "Dok nemamo registar stanovništva i ne promijenimo zakone, nećemo moći imati bolje podatke".

Predsjednik **Šeks** sugerirao je da Državni zavod za statistiku inicira Vladi i Saboru promjene tih zakona koji su nužni da bi se statistika, posebno oko migracija, mogla vjerodostojno i temeljito pratiti.

Ovime je zaključena rasprava.

Jakov Gelo očitovao se o amandmanima na Prijedlog godišnjeg provedbenog plana statističkih aktivnosti RH za 2005. godinu koje je podnio Odbor za ravnopravnost spolova. Prihvaćena je većina amandmana koji postaju sastavni dio Prijedloga, izuzev onih gdje po metodologiji EU nije predviđeno da se podaci iskazuju po spolu. Uslijedilo je glasovanje o Prijedlogu godišnjeg provedbenog plana statističkih aktivnosti RH za 2005. godinu.

Zastupnici su većinom glasova, sa 104 glasa "za", 2 "suzdržana" i 1 "protiv", prihvatili Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti RH za 2005. godinu.

Također, većinom glasova, sa 105 glasova "za" i 3 "suzdržana", prihvaćeno je Izvješće o izvršenju Programa statističkih istraživanja RH za 2003. godinu.

S.Š.

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOM INSPEKCIJSKOM NADZORU U HRVATSKOJ RADIOTELEVIZIJI; OČITOVANJE RAVNATELJSTVA HRT-A NA UKAZANE PROPUSTE I NEPRAVILNOSTI UTVRĐENE U IZVJEŠĆU KOMERCIJALNE REVIZIJE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANACIJSKIH IZVJEŠĆA ZA 2003. GODINU TE PROVEDENIM MJERAMA ZA OTKLANJANJE ISTIH

Utvrđeni propusti bit će otklonjeni

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova prihvatili podnijeta izvješća o radu i propustima utvrđenima na HRT-u, o kojima je provedena objedinjena rasprava. Konstatirano je da se ne radi o težim radnim povredama, iako su inspekcijskim nadzorom utvrđeni propusti vezani uz područje rada, radnih odnosa i zaštite na radu. Zastupnici su, međutim, iskoristili ovu prigodu i upozorili na pojedine programske nedostatke na Hrvatskoj radioteleviziji. Radi se o problemima oko utroška TV pretplate, zapostavljanju vrhunskih kulturnih autora i stvaratelja, te na neprihvatljive razlike u autorskim naknadama i honorarima. Ravnateljstvo je ujedno obećalo da će se uočeni nedostaci ukloniti te i samo ukazalo na pojedine specifičnosti rada i zapošljavanja djelatnika na televiziji.

O IZVJEŠĆIMA

Predsjedatelj je uvodno napomenuo da se radi o komplementarnim točkama, te predložio objedinjenu raspravu s produženim vremenom rasprave od 20 minuta za predstavnike klubova. Prvo je predstavnik predlagatelja i glavni inspektor Državnog inspektorata **Kruno Kovačević** u svom izlaganju govorio o obavljenom inspekcijskom nadzoru u HRT-u. Istaknuo je da su inspektori obavili nadzor oko odredbi propisa kojima se uređuje zapošljavanje, a provedeni su izvodi i na području zaštite na radu. Posebno su

se osvrnuli na uvjete rada i obveze poslodavca u izvješćivanju radnika i inspekcije rada o smrtnom slučaju na radu, zaštiti nepušača, te zabrani uzimanja alkohola i drugih sredstava ovisnosti.

Konstatiran je manji broj nepravilnosti

Obavljenim inspekcijskim nadzorom utvrđeno je da je HRT kao poslodavac imao sklopljene ugovore o radu za 3.628 radnika koji su u prijavljenim tijelima mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Od ukupnog broja radnika s kojima je sklopljen ugovor o radu, 3.103 djelatnika ima ugovor na neodređeno vrijeme, dok je sa 525 radnika sklopljen ugovor o radu na određeni vremenski period. Osim toga, poslodavac je koristio rad još 5.679 osoba sklapajući s istima 9.752 ugovora, od autorskog djela do ugovora o djelu i rada sa studentima. Radi se, dakle, o iznimno opsežnoj dokumentaciji i velikom broju ugovora. Analizom je konstatirano manji broj nepravilnosti koje imaju obilježje prekršajnog djela iz područja rada i radnih odnosa. Tako je sukladno odredbama članka 51. Zakona o državnom inspektoratu, protiv poslodavca i odgovornih osoba, gospe Vanje Sutlić i gospe Marije Nemčić podnesen zahtjev za pokretanjem prekršajnog postupka. Radi se o nezakonitom zapošljavanju 14 radnika, te nezakonitom sudjelovanju 11 osoba mlađih od 15 godina života u pripremanju i izvođenju umjetničkih, scenskih i drugih

sličnih djela. Na poslovima povjerenika ili inkasatora radi 1.685 osoba koji za svog poslodavca obavljaju poslove inkasatora, a to rade temeljem ugovora o angažiranju, ali bez zasnivanja radnog odnosa. No kako našu sumnju da i obavljanje ovih poslova ima obilježje radnog odnosa s nepunim radnim vremenom nije prihvatio prekršajni sud, ovaj put zbog toga ne pokrećemo zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv poslodavca.

U inspekcijskom nadzoru konstatirane su manje nepravilnosti koje imaju obilježje prekršaja iz područja rada i radnih odnosa.

Što se tiče nadzora iz područja rada i zaštite na radu, obavljen je nadzor po službenoj dužnosti, a uslijed smrti djelatnika na radnom mjestu nastalog uzimanjem opijata. Prilikom nadzora poslodavac nije sukladno odredbama članka 68. stavak 3. Zakona o zaštiti na radu, sazvaio sjednicu Odbora za zaštitu na radu, te nije u roku od 48 sati nakon smrti radnika predložio određene mjere zaštite. Zbog toga slijedi i osnovna sumnja da je počinio prekršajno djelo iz članka 69. stavka 3. Zakona, kažnjivog po odredbama članka 111. te temeljem članka 51. Zakona o Državnom inspektoratu. I zbog ovog je propusta podnesen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, utvrdio je glavni inspe-

ktor **Kruno Kovačević**. Sukladno odredbi članka 86. Zakona o zaštiti na radu, Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi predloženo je da odredi izvršenje nadzora nad stručnim radom specijalističke ordinacije medicine rada gospođe Biserke Horvačić koja je izdala svjedodžbu o zdravstvenoj sposobnosti preminulog djelatnika HRT-a za poslove s posebnim uvjetima rada.

HRT će ukloniti uočene manjkavosti

Predsjedavajući je zatim zamolio glavnog ravnatelja HRT-a, gospodina **Mirka Galića** da dodatno obrazloži prijedlog u vezi s očitovanjem Ravnateljstva HRT-a. On je podsjetio da je svojedobno pred Saborom iznio cjelovito poslovanje HRT-a. Sada je u prilici ili obvezi da se očituje o dva konkretna primjera, odnosno o Izvješću Državnog inspektorata te o Izvješću Ravnateljstva HRT-a o obavljenim financijskim revizijama i nepravilnostima koje su uočene i mjerama koje je HRT poduzela kako bi se ove pojave otklonile. U prvom se slučaju radi o nekoliko slučajeva nepoštivanja odredbi Zakona o radu. Objasnio je da oko 500 djelatnika radi na određeno vrijeme, a riječ je o onim djelatnicima koji su godinama prije toga radili bez ikakvog ugovora o radu. Oni sada imaju posebne ugovore sa svojim strukovnim udrugama koje im omogućuju priznavanje radnog staža i mirovinskog osiguranja, dakle gotovo sva prava kao i iz radnog odnosa. To je potvrda da je rukovodstvo HRT-a uglavnom u cijelosti riješilo višegodišnji problem rada na crno. Međutim, neki se propusti ponavljaju i nisu se mogli izbjeći, a radi se o 14 osoba koje su spomenute u izvješću glavnog inspektora Kovačevića. Radi se o nekoliko umirovljenika koji su angažirani na kratkotrajnim poslovima čuvanja imovine reportažnih kola tijekom snimanja pojedinih emisija. Radi se o poslovima koji traju dan, dva pa se ne mogu angažirati posebne službe ili ljudi koji bi imali puno radno vrijeme, pojašnio je glavni ravnatelj HRT-a, gospodin Galić. Ista stvar odnosi se i na ispisiva-

nje fonograma, odnosno radi se o poslovima za koje se ne mogu planirati niti angažirati osobe s punim radnim vremenom. Doprinosi za ove poslove plaćeni su u skladu sa zakonskim propisima pa dvoji da li se uistinu radi o kršenju odredbi Zakona o radu.

Do pojedinih propusta dolazilo je i zbog izgradnje novog studija ili okolnosti na koje se nije moglo utjecati.

Ista je stvar i sa zapošljavanjem djece, a već sam izraz "zapošljavanje" podsjeća na neka vremena ranog kapitalizma i angažiranje djece na poslovima odraslih osoba. Ovdje se, međutim, radi o angažmanu u emisijama obrazovno-školskog karaktera, primjerena njihovoj dobi. Prihvatio je kritiku i krivicu da za ovu vrstu poslova nisu dovoljno upoznali roditelje djece, i takvi se propusti više neće ponavljati. Jedan tragičan slučaj promaknut je u nesreću na radu. Iako su službe poduzele sve korake, teško je bilo koga teretiti zbog ovog tragičnog slučaja do kojega je došlo zbog smrtonosnog drogiranja preminule osobe. Rukovodstvo HRT-a svoje poslovanje podvrgava kritici i analizi neovisne revizorske kuće, a odlukom Hrvatskog sabora i važećim zakonima svake druge godine dolazi i državna revizija. Do pojedinih propusta i poteškoća dolazilo je i zbog izgradnje novog studija ili kvarova koji su se događali i na koje se nije moglo utjecati. Cilj nam je da sve eventualne propuste uklonimo i svedemo na najmanju moguću mjeru. Podsjetio je zatim da se podnijeto Izvješće HRT-a posebno bavi pitanjem plaćanja pristojbe na PDV koja predstavlja naknadu za posjedovanje prijemnika. Mišljenje struke je da se ne može plaćati dodatni porez kao da je riječ o naknadi za isporučenu uslugu. Izvijestio je zatim zastupnike da je HRT ušao u drugu fazu priprema nove organizacije i poslovno-informatičkog sustava čime će se omogućiti sigurnije poslovanje. Na kraju se zahvalio Hrvatskom

saboru na pažnji i inspekciji, te Državnoj reviziji na poslovima oko inspeksijskog nadzora, želeći da i druge javne ustanove imaju jednaki tretman.

RASPRAVA

Prešlo se na raspravu po klubovima. Prvi je u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio zastupnik **Željko Pavlic**. On je informirao zastupnike da će govoriti i zastupnik Damir Kajin, te podsjetio da je upravo ovog dana registriran i Medi-murski demokratski savez čiji je zastupnik u Saboru.

Treba razmotriti pojedine aspekte TV pretplate

Govoreći o pristojbi koju HRT ubire od vlasnika radijskih i TV aparata, nije se složio s prijedlogom koji je došao od ravnatelja. Podsjetio je da je nedavno ova pristojba ponovno poskupila iako pojedini dijelovi i regije Republike Hrvatske ne mogu zbog raznoraznih razloga pratiti cjeloviti program. Ukoliko ne plate pristojbu, ljudi završavaju na sudovima i na kraju slijedi sudska ovrha. Govorio je zatim o modelu izračunavanja visine ove naknade, te upozorio da je ona pojedinim kategorijama stanovništva previsok financijski izdatak. Prema utvrđenim standardima, ova bi pristojba u Međimurskoj županiji trebala iznositi 45, a ne 63 kune, upozorio je zastupnik Pavlic. Zastupnik **Damir Kajin** koji je nastavio izlaganje u ime Kluba zastupnika IDS-a, smatra da se ne radi o spektakularnom izvješću, bez obzira na prijedloge za pokretanjem prekršajnog postupka. Zbog velikog broja zaposlenih djelatnika, uvijek se mogu dogoditi pogreške i propusti pa bi inspekcija prije svega trebala upućivati na ispunjenje nekih nepravilnosti, a ne reagirati prekršajnim ili kaznenim progonom.

Smatra da pojedini nesporazumi izviru i zbog procjene HRT-a o potrebi uklanjanja direktnih prijenosa sjednica Hrvatskog sabora. Procijenio je ujedno da se većina građana protivi ovoj inicijativi, jer bi to vodilo i dodatnoj marginalizaciji Sabora. Podsjetio je ujedno, da se

stvarna moć nalazi u rukama Vlade kao izvršne vlasti i krupnog kapitala. Smatra da i vladajuće uredničke strukture nadživljuju političke promjene što je dobro, ali onda se moć ne treba pripisivati Hrvatskom saboru koji je poslodavac mnogim službama, ali usprkos tome ima znatno manji utjecaj.

Predložio je da sam HRT pronade načine kako će slika iz Sabora i dalje dolaziti do građana, a podneseno izvješće ne bi nikoga posebno trebalo zabrinjavati.

Borba za utjecaj na HRT-u

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je zastupnik **Pero Kovačević**. Ocijenio je da su i ranije postojale žustre i burne rasprave oko HRT-a, procjenjujući da vladajuća većina na ovaj način želi preuzeti određeni utjecaj i vlast u ovoj medijskoj kući jer je očigledno nezadovoljna. Iako ne sumnja u nalaze Državnog inspektorata koji svoje poslove obavljaju stručno i kvalitetno, ipak je čudno da se vodi rasprava o postupcima koji su u tijeku. Time se na jedan određeni način miješamo u dio sudbene vlasti, a znajući prekršajne sudove ne bi se iznenadili da dođe do zastare. Smatra da će biti znatno zanimljivije pratiti raspravu u INI gdje su daleko veće makinacije u nabavkama, financiranju kampanje i putovanjima na trošak ove firme. Slična je situacija i u Hrvatskim šumama i u drugim javnim poduzećima.

HRT bi ipak trebao imati kvalitetnu pravnu službu i internu kontrolu koja bi mogla djelovati preventivno.

Javnost bi daleko više zanimala rasprava o nepostupanju Državnog odvjetništva i svih mjerodavnih sudova o provedbi pretvorbe i privatizacije. Smatra ujedno da je ovo tek početak, jer će uslijediti rasprava o radu i ostalih javnih poduzeća. Podsjetio je da bi se inspektorat trebao aktivnije baviti

slučajevima šikaniranja i iskorištavanja radnika, radom nedjeljom i za blagdane. Izrazio je nadu da će se o tome govoriti već sutra vezano za prijedlog koji je dostavljen iz Kluba zastupnika HSP-a. Smatra da je HRT ipak trebao imati bolju internu kontrolu koja je mogla preventivno djelovati u pojedinim navedenim slučajevima. Spomenuo je zatim da se u raznim ugovorima vrlo često spominje odvjetnička kuća Hanžeković-Radaković koja stalno uzima novac i proviziju za svoje usluge. Bilo bi bolje da HRT koristi besplatne usluge koje se nude ili da ima solidnu pravnu i kadrovsku službu koja bi svojim pravodobnim reakcijama onemogućila događanje navedenih propusta i pogrešaka.

Ukupni rad djelatnika HRT-a iskazuje kontinuirani napredak

Zatim je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio zastupnik dr.sc. **Antun Vujić**.

I on je ocijenio da bi se po ovoj analogiji trebalo intenzivnije raspravljati i o drugim javnim poduzećima. Smatra da postoje određeni aspekti malicioznosti i sitničavosti na uočene propuste u HRT-u, ali time se čitav sustav ove kuće može samo nadograđivati i poboljšavati. U proteklih nekoliko godina, HRT je pokazao veliki napredak, pa bi u jednoj mirnijoj perspektivi trebalo i dalje unaprjeđivati samostalnost, autonomnost i sigurnost ove kuće. Govorio je zatim i o pojedinim elementima i kontekstu u kojemu su se dogodili navedeni propusti. Radi se o specifičnostima poput angažmana djece u pojedinim emisijama, gdje treba obavijestiti i njihove roditelje. Treba, međutim, znati, da se u opisanim slučajevima ne može posegnuti za stalnim radnim odnosom i zapošljavati ljude zbog svakog priloga. Podržao je navode i objašnjenja gospodina Galića kada je obrazlagao kontekst jedne tragične smrti. Ocijenio je ujedno da bi Sabor trebalo osloboditi sporednih pitanja ili zloupotreba pojedinih inicijativa kako bi se bavili temeljnim pitanjima i perspektivama razvitka.

Prestati s pretjeranom komercijalizacijom programa

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik Luka Roić. Na temelju višegodišnjeg analiziranja rada HRT-a, smatra da je poslovanje iz godine u godinu sve bolje i kvalitetnije. Istovremeno opada i broj nepravilnosti, pa ne želi razmišljati o mogućnosti da je inspeksijsko izvješće poslužilo kao neka vrsta latentne prijetnje kako bi se Ravnateljstvo držalo u nekakvoj pokornosti. Smatra da se za to poteže i PDV kao "adut iz rukava", pa se pribojava da se ne ponove vremena kada se "po mišljenje iz HRT-a išlo na Pantovčak, a danas prema nekima i u Banske dvore". Na ovu bojazan upućuje i kontekst nalaza inspekcije o spornih 14 ugovora ili angažmanu 11 maloljetnih osoba za snimanje pojedinih emisija. Ni oko smrti djelatnika uslijed već opisanih okolnosti nema nekog senzacionalnog otkrića. Upozorio je zatim na istinske probleme koji se očituju da brojni novinari na televiziji zbog međuljudskih odnosa ne rade svoje poslove, jer pojedinci uzurpiraju i privatiziraju svoja prava i ovlasti. Nakon školovanja koje plaća HRT, pojedinci odlaze na komercijalne televizije, a da se nitko ne pita za plaćanje školovanja i podmirivanje računa. I on je govorio o okolnostima u kojima pojedini građani moraju plaćati televizijske pristojbe, podsjećajući da pomoć mogu potražiti u udruzi "Potrošač". Televizija i njeni članovi često koriste tehniku za vlastitu promociju, a naš je cilj da javna televizija prestane s njenom pretjeranom komercijalizacijom programa.

Pitanje je da li honorari vrhunskih hrvatskih znanstvenika i umjetnika moraju biti 100 puta manji od naknada pojedinim TV voditeljima.

Međutim, treba reći da se na televiziji stalno otvaraju tabu teme i osvje-

tljuju razne afere, a sve je manje protokolarnih vijesti. Sve dok se novinari prozivaju za svoje uratke, nalazimo se na dobrom putu, jer se mora biti u latentnom sukobu s politikom i političarima radi brušenja demokracije, ocijenio je zastupnik.

Zatim je ukazao na potrebu potpune slobode medija, podsjećajući na zabrane i cenzuru pojedinih dijelova "Latinice" iako je emisija prošla pravnu službu. Vlada mora javnim medijima omogućiti nezavisnost, a svaka zabrana štetna je za demokratsko društvo i njegov razvoj. Vraćajući se na podnijeto izvješće, naveo je da sumnja kako se time ide na discipliniranje HRT-a, a u ovom kontekstu je doživio i kontraverzne stavove oko naplate PDV-a na pristojbe za gledanje. Govorio je zatim i o očitovanju Ravnateljstva na sve navedene poslove i propuste, te zaključku o otklanjanju uočenih pogrešaka. Na kraju je naveo da će prihvatiti Izvješće Ravnateljstva HRT-a o inspekcijskom nadzoru i na neki način dati podršku upravi i onima koji upravljaju ovom kućom za daljnjim uspješnim radom.

U nastavku rasprave, prvi je u 10 minutnom izlaganju govorio zastupnik **Franjo Piplović (DC)**. Smatra da mu je ravnatelj Televizije podnoseći izvješće djelovao skrušeno, ponizno i strpljivo, jer je saslušao i primjedbe na rad kuće. Time je zapravo želio upozoriti da se zbog ova dva izvješća ne može donositi neki čvrsti sud o hrvatskoj televiziji. Ne možemo ujedno reći da smo zbog tih izvještaja zadovoljni jer će se slični propusti pronaći i u ostalim tvrtkama ovoga tipa. Pojedini manji propusti su redovita pojava jednog složenog sustava, a sama televizija zbog brojnih vanjskih suradnika svugdje u svijetu ima jedan specifičan položaj. Bude tu i propusta zbog ugovora, a neki put se želi i malo "ušičariti" neplaćanjem pojedinih obveza državi i nekom drugom tijelu. Osnovna je stvar koliko su ovi propusti sudjelovali u konačnom proizvodu, a to je televizijski program.

Nepotrebna primitivizacija u prevođenju

Analizirao je zatim pojedine televizijske emisije, ističući da je voditelj Aleksandar Stanković u emisiji "Nedjeljom u 2" napravio ozbiljne propuste u razgovoru sa dr. Bukovićem. S druge strane, pohvalio je tematski kvalitetno pripremljen središnji dnevnik za Uskrs, kojega je vodio urednik Goran Milić, a kojega su pohvalili i brojni gledatelji. Smatra ujedno da se prilikom prevođenja pojedinih zabavnih, potrošačkih filmova i emisija, ne mora doslovno prevoditi svaka trivijalnost ili primitivnost, jer to ostavlja lošu sliku o HRT-u kao javnoj televiziji. Zastupnik Piplović ujedno je predložio da se razmotri na koji način građani mogu utjecati na program budući da plaćaju pristojbu i financiraju rad televizije. Upozorio je što se provode rigorozne naplate i ovrhe, te zaključio da i Hrvatski sabor ima nekakvu odgovornost zajedno s ostalim strukturama kuće i proizvođačima programa.

Za repliku se javio zastupnik **Dragutin Lesar (HNS)** navodeći da je upravo iznijet sud o utjecaju eventualnih propusta na sam proizvod, odnosno televizijski program. Hrvatski sabor ima svoje predstavnike koji su izabrani da nadziru i rukovode programskim djelom i upravljaju većim dijelom HRT-a. Ako se ovako nastavi, onda ćemo za koji mjesec imati izvještaj o sanitarnom pregledu HTV-a, te izvještaje vatrogasne, komunalne i možda šumarske inspekcije. Sabor u ovoj kući ima svoje predstavnike, pa neka oni obavljaju svoje poslove. Odgovarajući na repliku, zastupnik Piplović je ocijenio da ga se nije ili nije željelo razumjeti. On je i sam medijski djelatnik, pa je govorio u dobroj vjeri. To što Sabor ima svoje izabrane ljude u pojedinim tijelima, ne znači da se i ostali zastupnici ne mogu osvrnuti na navedene probleme niti se ovdje traži "skidanje nečije glave". Nas prije svega zanima kvaliteta televizijskog programa, konstatirao je zastupnik Piplović.

Znanstvenici i umjetnici zaslužuju primjerenije autorske naknade

Zastupnica **Jagoda Majska-Martinčević (HDZ)** govorila je o temi koja je vitalna i na određeni način ima dodatne točke s ovim izvješćima. Smatra ujedno da se u izvješću konstatiraju uglavnom manje nepravilnosti. Podsjetila je na kulturnu scenu od prije nekoliko godina, kada se govorilo i prosvjedovalo zbog moguće prodaje III. programa Hrvatskog radija. Srećom, ova je ideja odbačena i zamrla, te o njoj više nitko ne govori kao realnoj opciji. Rečeni su program popunjavali znanstvenici, sveučilišni profesori, teatrolozi, muzikolozi te istaknuti pisci i slikari.

HRT bi trebao ustrajati na proizvodnji i emitiranju kvalitetnog programa sukladno reputaciji javne televizijske kuće.

Radi se dakle, o kremi hrvatske intelektualne elite, koji su za jedan program od 90 minuta dobivali pojedinačni honorar od 300 do 400 kuna. Iako je visina honorara stvar dogovora, treba se zapitati vrijedi li njihovo znanje i trud vrijedi 100 puta manje od primanja voditelja poput Lokasa ili Ogreste. Navedeni program nije manje vrijedan od pojedinih televizijskih emisija, premda se govori o nepostojanju onog autora koji nije prisutan na televiziji. Činjenica je da je ovaj program i danas u Hrvatskoj kulturološka oaza i da u njemu sudjeluju vrhunski intelektualci iz čitave Hrvatske. Međutim, oni su neprihvatljivo potplaćeni u odnosu na kojekakve "zvijezde" koje praktički dolaze sa ceste na televiziju i odmah sklapaju visoke menadžerske ugovore. Iako ovaj fenomen nije striktno vezan uz ovu današnju temu, ravnatelj Mirko Galić treba povesti računa i o navedenim činjenicama. Evidentno je da se pristupilo štednji samo na ovom programu, izgleda samo zato što se ipak uspio održati.

Okrenuti se znanstvenim, kulturnim i športskim sadržajima

Zastupnik dr. sc. **Ivo Josipović (neovisni)** ocijenio je da podnijeto izvješće ipak ne ukazuje na teške prekršaje ili kaznena djela. Određeni evidentirani prekršaji zapravo ne odstupaju od standarda kakvoga susrećemo u svim našim firmama. Složio se s konstatacijama koje je iznijela zastupnica Martinčević. Temeljni se smisao odnosi na kvalitetu programa i utrošak financijskih sredstava koja se prikupljaju za HRT. Cijeli kamen smutnje veže se uz plaćanje PDV-a, što konačno treba presjeći kako bi se prekinule manipulacije. Trebalo bi jasno reći da na pretplatu nema PDV-a. Druga je stvar komerci-

jalne aktivnosti na koju se plaća PDV kao i na svaki drugi subjekt poslovanja. Treća je solucija da se kvalitetni televizijski i radijski program odgovarajuće plati ili da se postignu uštede na drugim stranama. Smatra da i gospodin Galić podržava soluciju da se smanje i reduciraju oni troškovi koji baš i nisu nužni i racionalni. Budući da se ne raspravlja o programu, trebali bi prihvatiti izvješće, jer ono pokazuje da na HRT-u nema nekih ozbiljnijih propusta kako se nagadalo u pojedinim krugovima. Podržao je da se pristupi raspravi i o programu, te se založio za program u kojemu bi dominirali znanstveni, kulturni i športski sadržaji. Istovremeno bi se HRT trebao razlikovati od komercijalnih televizija koje preferiraju razne "sapunice", loše filmove te česta repriziranja.

Predsjedavajući je zahvalio na raspravama, konstatirao da nema prijavljenih za završnu riječ te zaključio raspravu. U nastavku rada pristupilo se glasovanju o podnijetim izvješćima. Većinom glasova (79 "za", 4 "protiv" i 21 "suzdržan") prihvaćen je zaključak o obavljenom inspekcijskom nadzoru u Hrvatskoj radioteleviziji. Većinom glasova (94 "za", 8 "suzdržanih" i 3 "protiv") prihvaćen je i drugi zaključak. Njime je primljeno na znanje očitovanje Ravnateljstva HRT-a na ukazane propuste i nepravilnosti utvrđene u Izvješću komercijalne revizije o obavljenoj reviziji financijskih izvješća za 2003. godinu te provedenim mjerama za njihovo otklanjanje.

V.Ž.

IZVJEŠĆE O STANJU I RADU KAZNIONICA, ZATVORA I ODGOJNIH ZAVODA ZA 2003. I 2004. GODINU

Dodatna pomoć Vlade za rješavanje problema u radu kaznionica

Zastupnici su prihvatili podnijeto Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda za 2003. i 2004. godinu. Podržane su i mjere koje je predložila Vlada, a kojima se predlaže rješavanje problema u navedenim institucijama penološkog sustava. Svi zastupnici koji su sudjelovali u raspravi, ocijenili su podnijeto izvješće objektivnim i stručnim, a većina ih je sugerirala i putove izlaska iz postojećeg stanja. Naime, problemi koji proizlaze iz nedostatka sredstava, manjka stručnog i čuvarskog osoblja te problematičnog stanja pojedinih objekata

kaznionica, do sada su sanirani velikim entuzijazmom i zalaganjem zaposlenika Uprave za zatvorski sustav.

Predloženim će se mjerama koje je sugerirao nadležni Odbor za pravosuđe, a prihvatila Vlada, riješiti uočeni problemi i osigurati dodatna financijska sredstva nadležnim ustanovama.

O IZVJEŠĆU

O predmetnom je tekstu uvodno izlaganje podnijela tajnica Ministarstva pravosuđa, **Snježana Bagić**. Ona je napomenula da se uz zakonsku obvezu o podno-

šenju Izvješća, treba i inače raspravljati jer je to prilika da se skrene pozornost na one koji rade u tom sustavu kao i na tretman osoba koje izdržavaju vremenske kazne. U nadležnosti resornog ministarstva nalazi se i Uprava za zatvorski sustav koja obavlja administrativne i stručne poslove koji se odnose na izvršavanje kazne izrečene u kaznenom i prekršajnom postupku. Istovremeno uređuje i postupanje u slučaju kada se zatvorske kazne zamjenjuju novčanom kaznom, te kazne vezane uz pritvor. Kazne zatvora za odrasle i maloljetne osobe izvršavaju se u 7 kaznionica, a mjere pritvora u 14

zatvora. Istovremeno postoji i posebna institucija zatvorske bolnice u kojoj se provodi dijagnostika, tretman i osnovno liječenje osoba koje se nalaze na izdržavanju kazne. Prema tipologiji postoje otvorene, poluotvorene i zatvorene ustanove kaznionica. Govoreći o Izvješću, državna tajnica je napomenula da će se pretežno osvrnuti na stanje iz 2004. godine, premda to izvješće obuhvaća i period iz 2003. godine.

Evidentan manjak stručnog zatvorskog osoblja

Na kraju obavještajnog razdoblja u zatvorskom je sustavu bilo zaposleno 2366 izvršitelja, odnosno čak 467 stručnih osoba manje od sistematizirana broja, a manjak je osobito evidentan za službenike osiguranja, odnosno pravosudnu policiju. Uočene probleme i iznijete navode potvrđuju i statistički izvještaji međunarodnih institucija koje posjećuju naše institucije, te Vijeća Europe. Pored službe osiguranja, teško je popuniti i kadrove koji se odnose na zdravstvenu zaštitu te diplomirane psihologe. Ministarstvo ujedno sustavno radi na poslovima oko izobrazbe službenika zatvorskog sustava, a provode se i razni oblici edukacije, seminara, savjetovanja i radionica.

Uz navedene manjkavosti, trajan problem predstavlja i prekapacitiranost i problemi zbog neadekvatnog prostornog smještaja u pojedinim kaznionicama i zatvorima. Ti su problemi osobito uočljivi u Varaždinu, Splitu i Rijeci, gdje su zatvori smješteni u centru grada neposredno uz sudove. U zatvorskom je sustavu kazne izdržavalo 2998 zatvorenika (podaci se odnose za 2003. godinu.). Prema strukturi kaznenih djela, sa 32% prevladavaju kaznena djela protiv života i tijela. Slijede ih kaznena djela protiv imovine (30%), kaznena djela protiv vrijednosti koje su štice i međunarodnim pravom (16%) te djela protiv spolne slobode i čudoređa (8%). Napomenula je zatim da zatvorska kazna pored represivne komponente sadržava i važne elemente resocijalizacije, te pripremu kažnjenih osoba za

njihovo kasnije uključivanje u društvenu zajednicu. Ako se radi o alkoholizmu ili drogama, vode se postupci odvikavanja i liječenja, a ujedno se organizira rad unutar jedinica zatvora te pomoćni radovi i poslovi unutar same zatvorske institucije. Predstavnica i izvjestiteljica Vlade Republike Hrvatske, govorila je zatim i o incidentnim slučajevima koji su se javljali unutar sustava, ponavljajući da do njih prvenstveno dolazi zbog već navedenih problema i manjka zaposlenika zatvorskih službi i službi osiguranja. Nakon utvrđivanja izvora poteškoća, Vlada će dodatno proširiti sustav sigurnosti, vodeći prvenstveno skrb o onim sredinama gdje su poteškoće osobito izražene.

Nadležno ministarstvo, kao i Ministarstvo financija vodi računa o potrebi osiguravanja dodatnih financijskih sredstava kao i o mjerama za popunjavanje sustava potrebnim brojem službenika i namještenika. Time bi se uočene slabosti i poteškoće u dogledno vrijeme potpunosti uklonile, zaključila je Snježana Bagić.

RADNA TIJELA

O podnijetom Izvješću raspravu je provela i nadležna saborska radna tijela. Tako je **Odbor za pravosuđe** predmetno Izvješće razmotrio u svojstvu matičnog radnog tijela. Nakon iscrpnog izlaganja pomoćnice ministra, ocijenjeno je da su posebni problemi oko nedostatka kadrova, budući da u sustavu nedostaje 467 izvršitelja prema sistematiziranim radnim mjestima. Nedostaje i sigurnosne opreme, poput video nadzora, specijalnih vozila, detektorskih sustava, uređaja za ispitivanje droge i alkohola, a nedostaci su uočeni i oko stanja pojedinih objekata.

U raspravi koja je uslijedila, članovi Odbora podržali su podnijeto Izvješće, a ocijenjeno je da zatvorski sustav funkcionira unatoč uočenim problemima, prvenstveno zahvaljujući radu zaposlenika. Bilo je govora i o sustavu zatvorskog kažnjavanja te visinu kazni, kao i očekivanju javnosti da se pooštri kažnjavanje za pojedina djela. Odbor je

podupro nastojanje Ministarstva pravosuđa za nabavu potrebne opreme, popunu radnih mjesta u zatvorskom sustavu te za poboljšanje uvjeta života i rada u sustavu. Zato je preporučio Vladi Republike Hrvatske da u skladu s donesenim zaključkom pokuša osigurati dodatna financijska sredstva za zatvorski sustav.

Nakon provedene rasprave, Odbor za pravosuđe jednoglasno je predložio donošenje slijedećih zaključaka:

1. Prihvata se Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda za 2003. i 2004. godinu.

2. Preporuča se Vladi Republike Hrvatske da u skladu s donesenim zaključkom uloži napore za osiguravanje dodatnih financijskih sredstava Upravi za zatvorski sustav Ministarstva financija.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina navedeni Prijedlog programa razmatralo je kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi je ocijenjeno da je Izvješće vrlo otvoreno i odražava realno stanje u zatvorskom sustavu. Iz njega se može vidjeti da su kaznionice, zatvori i odgojni zavodi u izvještajnom razdoblju radili u dosta teškim uvjetima, a što se u pojedinim razdobljima odrazilo i na ostvarivanje ljudskih prava zatvorenika.

Analizirane su i posljedice nedostataka odgovarajućeg prostora i kvalificiranog osoblja. Nepopunjenost radnih mjesta zdravstvenog osoblja može dovesti do narušavanja prava zatvorenika na zdravstvenu zaštitu, a očiti je i problem prekapacitiranosti ustanova zatvorenog tipa što također utječe na zakonom utvrđeni standard smještaja i života zatvorenika. Posebno zabrinjava nedostatak odgovarajućih uvjeta za rizične skupine zatvorenika, postupanje sa zatvorenicima koji imaju dijagnosticiran PTSP, nepostojanje uvjeta za mlađe kategorije zatvorenika, te nezadovoljavajući uvjeti u objektima u kojima su smještene žene. Odbor je zaprimio i nekoliko predstavlki zatvorenika.

S obzirom na uočene i navedene probleme, članovi Odbora pozdravili su napore koje je Vlada Republike Hrvatske odlučila hitno poduzeti, kako bi se

stanje poboljšalo. Jednoglasno je predloženo Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda za 2003. i 2004. godinu. Podržavaju se i mjere koje Vlada Republike Hrvatske predlaže za rješavanje problema u radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda.

Odbor za ravnopravnost spolova podnijeto je Izvješće ocijenio transparentnim i objektivnim prikazom stanja za navedeno razdoblje. Upozorili su pritom da se sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja izvršava u kaznionici umjesto u zatvorskoj bolnici. To je u suprotnosti sa Zakonom, ali i svrhom izricanja sigurnosne mjere. S obzirom na prekapacitiranost zatvora, te veliki broj zatvorenika koji ovisi o alkoholu i drogi, postoji bojazan da se svrha kažnjavanja (osim u dijelu kojim se izražava društvena osuda) ne ostvari.

Odbor je posebno zanimala struktura zaposlenih i zatvorenika iskazana po spolu. Kako ovo Izvješće nije raspolagalo s podacima takve vrste, predlagatelj je prihvatio sugestiju Odbora da se za iduće izvješće napravi raščlamba i po spolu. Odbor se posebno osvrnuo na Kaznionicu u Požegi, u kojoj su žene na izdržavanju kazne zatvora. Izraženo je nezadovoljstvo zbog posebno teških uvjeta u kojima su smještene žene, što je istaknuto i u samom Izvješću na više mjesta. Ujedno je izražena želja da se posjeti kaznionica u Požegi u dogledno vrijeme, što je predstavnik ministarstva prihvatio.

Članovi Odbora podržali su podneseno Izvješće, a nakon provedene rasprave jednoglasno je predloženo Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda za 2003. i 2004. godinu.

RASPRAVA

Nakon izlaganja predstavnice predlagatelja, za riječ se u ime Odbora za pravosuđe javio zastupnik **Rade Ivas**, te iznio pojedine segmente iz izlaganja i rasprave koji su se čuli na sastanku ovog

radnog tijela Hrvatskog sabora. Nakon provedene rasprave, Odbor za pravosuđe predložio je donošenje zaključka kojim se prihvaća podnijeto Izvješće.

Unutar zatvorskog sustava u Republici Hrvatskoj poštuju se osnovna prava zatvorenika i nema elemenata diskriminacije.

Otvarajući raspravu, predsjedavajući je zatim dao riječ zastupniku **Frani Piploviću**, koji je iznio stavove i razmišljanja članova Kluba zastupnika HSL-a i DC-a. Podržavajući podnijeto Izvješće napomenuo je da Hrvatska unatoč svim svojim poteškoćama i problemima unutar zatvorskog sustava, poštuje osnovna prava zatvorenika i nema slučajeva diskriminacije ili zlostavljanja kažnjenih osoba. U zatvorskim se ustanovama čovjek suočava s onim što je učinio i nakon odsluženja kazne izlazi kao osoba koja se želi i nastoji integrirati u društvo te nastaviti vlastiti život. U tom je smislu podržao navedeno Izvješće.

Riješiti prioritetne probleme

Zastupnica **Ruža Tomašić (HSP)** napomenula je da se u zatvoru nalaze osobe koje su se ogriježile o zakon, ali bez osoba koje su suđene zbog kršenja odredbi Zakona o privatizaciji, navodno zbog sustava zastare. Klub zastupnika HSP-a smatra da je potrebna rasprava o stanju hrvatskih kaznionica i zatvora, te i sam prepoznaje poteškoće koje se osjećaju zbog pomanjkanja kadrova. Ovi problemi izviru možda i zbog slabe motivacije za ovom vrstom posla, malih plaća i specifičnih tehničkih uvjeta rada. Izgleda da hrvatska službena politika podcjenjuje težinu problema koji se mogu iščitati iz činjeničnog stanja, a mi smatramo da se radi o jednom prioritetnom pitanju koje nosi dalekosežne posljedice.

Govorila je zatim o uvjetima rada u odgojnom domu za maloljetne osobe

koji je smješten u Turopolju. Stanje objekta je neprihvatljivo, jer se pojedine prostorije urušavaju, a opći uvjeti i standard nije zadovoljavajući. Klub zastupnika HSP-a u načelu podržava ovo Izvješće, uz napomenu da se poradi na tome da se maloljetnim osobama koje se nalaze na odsluženju kazni, osiguraju prihvatljivi uvjeti i pruži šansa za budućnost, zaključila je zastupnica Tomašić.

Razmotriti i mogućnost samostalnog statusa nadležnoj upravi

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Josip Vresk**, ističući kako zna da nije lako voditi jedan tako složen sustav. Smatra da se ključni problem nalazi u samom koncipiranju zatvorskog sustava, odnosno primjene onih standarda koji su uobičajeni u Europi. Nadležna Uprava ima potrebu za samostalnim statusom izvan nadležnog Ministarstva pravosuđa, pa bi se i ovdje mogli primijeniti vrijednosti slične onima koje su zacrtane unutar Zakona o državnoj upravi za zaštitu i spašavanje. Osim toga, potrebno je obaviti i reorganizaciju zatvorskog sustava, te reducirati broj zatvora. Ujedno se moraju unaprijediti mjere za izvršenje zatvorskih kazni do 6 mjeseci. Zastupnik Vresk opisao je zatim pojedine specifičnosti vezane uz zatvorski sustav i organizaciju rada u Lepoglavi gdje je cjelokupni sustav počivao na modelu starom 100 godina, koji danas ne odgovara suvremenim potrebama.

Bez obzira na sve, Klub zastupnika HSS-a podržava podnijeto Izvješće jer je ono dokaz stanja kakvo danas imamo, ali Vlada bi trebala razmisliti i o drugačijoj organizaciji sustava.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović**, koja je uvodno podržala predmetno Izvješće. Ocijenila je ujedno da je Uprava za zatvorski sustav dala objektivan i stručan presjek stanja koji može poslužiti za daljnje unaprjeđenje penološkog sustava. Međutim, kada se raspravlja o Izvješću, treba voditi raču-

na i o obvezama zakonodavne i izvršne vlasti kako bi rad zatvora i kaznionica u Republici Hrvatskoj bio što kvalitetniji.

Prenapučenost zatvorskih ustanova

Statistički pokazatelji nadležne Uprave upozoravaju da ovakav sustav jednostavno neće moći dugo funkcionirati, jer postoje granice izdržljivosti i mogućnosti zaposlenog osoblja. Uz nedostatak materijalnih sredstava, veliki problem leži i u sve većoj prenapučenosti zatvorskih ustanova, pa bi trebali donijeti i određene zaključke, sukladno prijedlogu Odbora za pravosuđe. Ne bi trebalo čekati da se uzdrma postojeći sustav, a Vlada bi trebala odobriti dovoljna sredstva za rad i standarde ovih ustanova. Nakon primljenog Izvješća Vlada je zadužila nadležna ministarstva da u roku od dva mjeseca iznađu dodatna financijska sredstva, iako je to nemoguće bez snažnijeg angažmana same Vlade, uočila je zastupnica Ingrid Antičević - Marinović. Podsjetila je na mjere koje je ranije poduzela koalicijska Vlada, upozoravajući da je situacija alarmantna pa je potrebno odmah reagirati. Time bi se na vrijeme onemogućili eventualni incidenti unutar zatvorskog sustava koji znaju rezultirati i teškim talačkim krizama. Pozivajući se na Ustavne vrijednosti, istaknula je potrebu izbjegavanja prisilnog rada jer se ta mjera treba zasnivati na sustavu odgojne terapije, napominjući da je situacija osobito alarmantna u kaznionici u Lepoglavi. Govorila je zatim i o sustavu reforme te politici linearnog povećavanja kazni zatvora. Upozorila je i na promjenu strukture zatvorenika. Ranije su prevladavale osobe s problemima vezanim uz alkoholizam, dok danas dominiraju ovisnici o različitim drogama. Predložila je usvajanje zaključaka pristiglih iz Odbora za pravosuđe kojim bi se Vlada Republike Hrvatske obvezala za osiguranje potrebnih financijskih sredstava.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** jer nije prihvatila iznijeti navod o neodgovor-

nom ponašanju Vlade, a koji se odnosi na skrb o zatvorskom sustavu.

Podsjetila je da je upravo zastupnica Antičević-Marinović, kao ranija ministrica pravosuđa, potpisala ocjenu jednog službenika u okviru zatvorskog sustava, koja će se kasnije pokazati problematičnom.

Uz nedostatak materijalnih sredstava veliki problem čini i sve veća napučenost zatvorskih ustanova.

Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović** upozorila je na povredu Poslovnika sadržanog unutar članka 209. Podsjetila je da nije rekla kako je koalicijska vlast riješila sve probleme u svom mandatu, već da je počela otklanjati uočene nagomilane slabosti. Apelirala je ujedno da se izbjegne politizacija ovog pitanja, jer su potrebni zajednički naponi za unapređenjem zatvorskog sustava. Komparirala je zatim izdvojena i utrošena sredstva te broj ljudi u određenim vremenskim etapama, te istaknula da se navedena ocjena, odnosi na ubojstvo vezano uz "slučaj Mladan". Predsjedavajući je zatim upozorio kada se može pozivati na institut povrede Poslovnika, podsjećajući da se mogući ispravci trebaju obaviti putem replika na izlaganje zastupnika.

Ukloniti manjak zaposlenika u sustavu osiguranja

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** smatra da podnijeto Izvješće treba prihvatiti jer je korektno napisano, precizno i jasno. Ono međutim upućuje na barem četiri bitna pitanja. Uz manjak prostora u kaznionicama, sama po sebi nameće se procjena o pomoći Vlade, koja se može obaviti i kod prvog rebalansa proračuna. Kaznionice ne smiju biti prenapučene, a mora se riješiti i manjak zaposlenika u sustavu osiguranja kao i zapošljavanje stručnih osoba u zdravstvenoj zaštiti. Jasno je da liječnici ne mogu

prihvatiti iste uvjete u civilnoj ambulanti i u zatvorskoj bolnici, jer okolnosti naprosto nisu jednake. Uklanjanje ovih problema ne može riješiti Uprava za zatvorski sustav bez pomoći Vlade, jer to nije u njezinoj ingerenciji. Treći problem odnosi se na teške uvjete izdržavanja kazni u domu za maloljetne osobe u Turopolju. Potrebno je obnoviti kaznionicu, te ju opremiti prijeko potrebnim inventarom kako bi se makar djelomično uklonili uočeni nedostaci. I zastupnik Stazić se zatim osvrnuo na kronologiju zbivanja oko "slučaja Mladan", ocjenjujući da se odgovornost ne može prebacivati na cjelokupnu politiku i rad bivše Vlade. Upozorio je ujedno da građani imaju pravo očekivati od Vlade da ih se zaštiti od mogućih sličnih posljedica u budućnosti, jer se ubojice ne smiju olako puštati na dopust i vikende zbog dobrog ponašanja.

Gradani imaju pravo od države primjerenu zaštitu od nasilnika i ubojica.

Zastupnica **Marija Bajt** javila se zbog ispravka netočnog navoda. Smatrajući da zastupnik Stazić nije do kraja upoznat sa svim aspektima oko "slučaja Mladan", precizirala je sve detalje oko dvojbene ocjena i otpuštanja službene osobe koja je odobrila puštanje i kratkotrajni vikend zbog dobrog ponašanja ovog osuđenika. Upozorila je ujedno da je bivša ministrica u Hrvatskom saboru i ranije u više navrata i prije suđenja pojedince proglašavala krivima prije suda i suđenja.

Zastupnik Stazić upozorio je na povredu Poslovnika, ocjenjujući da predsjedavajući ne koristi svoje ovlasti. Zastupnik koji ne ispravlja netočan navod nego daje repliku, na krivi način koristi pločicu i zapravo vodi raspravu pod ispravkom krivog navoda.

Predsjedavajući je prvo upozorio na sve pravne aspekte oko "slučaja Mladan", koji je svim akterima poslužio kao metafora za rasprave i izlaganja koja su kasnije uslijedila. Zatim je analizirao

rasprave koje su se oslanjale na iznošenje pojedinih događaja oko puštanja kažnjnika na vikend kao i posljedice koje su iz toga proizašle. Odgovorio je da ne vidi gdje je on povrijedio Poslovnik, te citirao i protumačio njegov članak 209. stavak 1. na koji se zastupnici najčešće i pozivaju.

U svom završnom osvrtu **Snježana Bagić** ocijenila je proteklu raspravu, te se zahvalila ocjenama zastupnika koji su podnijeto Izvješće procijenili dobrim i korektnim. Nema smisla ni potrebe prikrivati postojeće stanje, jer brojke i statističke vrijednosti govore same za sebe. Ponovila je sve probleme vezane uz kadrovska stanje, upozoravajući da je potrebno uputiti posebnu pohvalu zaposlenicima koji rade u ovom sustavu. Osvrnula se zatim i na Vladine zaključke koja je zadužila Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo financija da predlože mjere kako bi se iznašla potrebna dodatna financijska sredstva. Upozorila je i na posebni problem nedostajućih pravosudnih policajaca čiji je broj smanjen sa 207 na 176, a istaknula je da je nabavljeno 16 vozila za zatvorski sustav. Konstatirajući kako se i dalje radi na uklanjanju uočenih poteškoća, državna tajnica Bagić zahvalila se svima koji su sudjelovali u raspravi, a zatim je predsjedavajući zaključio raspravu po ovoj točki dnevnog reda.

U nastavku rada prihvaćeno je Izvješće o stanju i radu kaznonica, zatvora i odgojnih zavoda za 2003. i 2004. godinu. Ovakav je zaključak prihvaćen većinom glasova: 108 "za", i 1 "protiv".

Sukladno prijedlogu Odbora za pravosuđe, predložen je i zaključak kojim se Vladi Republike Hrvatske preporučuje da u skladu sa zaključkom uloži napore za osiguranje dodatnih financijskih sredstava Upravi za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa. Ovakav je zaključak prihvaćen većinom zastupničkih glasova; 93 "za", 10 "suzdržanih" i 4 "protiv".

V.Ž.

PRIJEDLOG ODLUKE O PRIHVAĆANJU STAJALIŠTA REPUBLIKE HRVATSKE O PRAVILIMA POSTUPKA VIJEĆA ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE IZMEĐU EU I HRVATSKE UKLJUČUJUĆI I PRAVILA POSTUPKA ODBORA ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE

Većinom glasova zastupnika, nakon rasprave o Prijedlogu odluke o prihvaćanju stajališta RH o Pravilima postupka Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje između EU i RH uključujući i Pravila postupka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, Hrvatski sabor donio je Zaključak kojim prima na znanje ovaj Prijedlog odluke čiji je predlagatelj Vlada RH. Naime, sukladno članku 4. Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Hrvatski sabor o predloženoj odluci donosi zaključak.

U prikazu ovog prijedloga poslušili smo se izlaganjem predstavnika Vlade, državnog tajnika Ministarstva vanjskih poslova **Gordana Bakote**. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između RH i EU i njihovih država članica stupio je na snagu 1. veljače 2005. godine. On između ostaloga predviđa i formiranje nekoliko zajedničkih tijela, Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, Odbora za stabilizaciju i pridruživanje i pododborna Odbora za stabilizaciju i pridruživanje.

Bakota je rekao da će se prvi sastanak Vijeća održati 26. travnja 2005. godine u Luxemburgu. Prva odluka Vijeća trebala bi biti donesena istog dana, a to je usvajanje pravila postupka Vijeća.

U pravilima postupka Vijeća stoji, između ostaloga, način rada predsjedavajućih Vijeća, koliko se puta godišnje sastaju, naizmjenice predsjedavanje predstavnik Vijeća EU i predstavnik Vlade RH, utvrđuje se način rada tajništva, jezici rada i način korespondencije, odnosno način obraćanja pismenim putem, kao i pitanje troškova.

Ovom odlukom i zaključkom utvrđuje se i način rada Odbora, koji služi za pripremu sastanaka i rasprava Vijeća, provodi odluke samog Vijeća, osigurava funkcioniranje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, razmatra pitanja, dostavlja prijedloge, dakle, bavi se u potpunosti primjenom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, pa ovime otpočinje na neki način institucionalni dijalog između RH i EU.

Sukladno ovoj odluci donosi se odluka o imenovanju predsjedavajućih i čla-

nova navedenih Vijeća i Odbora. Predlaže se donošenje zaključka o imenovanju predsjedavajućeg Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, to je ministrica Kolinda Grabar Kitarović, te članova samog Vijeća, kao i članova Odbora koji služi kao tehnička pomoć radu Vijeća na čijem čelu će biti glavni pregovarač Vladimir Drobniak, zatim članovi Odbora i pododborna. "Ovim odlukama instrumentalizira se odnos između RH i EU kroz primjenu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između RH i EU".

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, ona je odmah zaključena i pristupilo se glasovanju. **Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova, sa 100 glasova "za", 4 "suzdržana" i 3 "protiv", donijeli su slijedeći Zaključak: Prima se na znanje Prijedlog odluke o prihvaćanju stajališta RH o Pravilima postupka Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje između EU i RH uključujući i Pravila postupka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje.**

S.Š.

IZVJEŠĆE O UREDBAMA KOJE JE VLADA REPUBLIKE HRVATSKE DONIJELA NA TEMELJU ZAKONSKE OVLAŠTI

Uredbe prijeko potrebne uz racionalno korištenje ovlašt

Zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su većinom glasova Izvješće o uredbama koje je Vlada RH donijela na temelju zakonske ovlašt. Izvješće je dostavila Vlada RH.

O IZVJEŠĆU

Na temelju članka 3. Zakona o ovlašt Vlade RH da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora (N.N., br. 136/2004), Vlada RH izvješćuje Hrvatski sabor da je na temelju zakonske ovlašt donijela Uredbu o izmjeni Zakona o strancima (N.N., br. 182/2004., od 22. prosinca 2004. godine), Uredbu o izmjeni Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (N.N. br. 187/2004., od 29. prosinca 2004.), Uredbu o izmjenama Zakona o kemikalijama (N.N. br. 187/2004., od 29. prosinca 2004.), Uredbu o dopuni Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika (N.N., br. 187/2004., od 29. prosinca 2004.), Uredbu o izmjeni Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije (N.N., br. 189/2004., od 31. prosinca 2004.).

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo predlaže Hrvatskom saboru da prihvati Izvješće o uredbama koje je Vlada RH donijela na temelju zakonske ovlašt.

RASPRAVA

Državni dužnosnici u neravnopravnom položaju

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je Josip Vresk (HSS). Stav je HSS-a

da Vladi treba ostaviti ovlašt preuzimanja zakonodavne inicijative u vrijeme kada Hrvatski sabor ne zasjeda. Osvrnuo se na uredbu kojom je izmijenjen Stečajni zakon. "Naravno da je trebalo donijeti takvu uredbu, bivša Vlada je takvu jednu uredbu donijela na svojoj pretposljednjoj sjednici 11. prosinca 2003. godine, a vrijedila je do kraja 2004. godine i doista je u sadržajnom smislu predstavljala nešto dobro, što je omogućavalo radnicima da u stečajnom postupku budu u prvom isplatom redu".

Obrazloženje ove Vlade za Uredbu o izmjeni Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona od 29. prosinca 2004. godine je da se priprema novi Stečajni zakon, što Vresk drži da je u redu, jer ovakav kakav je sada, "nije dobar, međutim, Vlada je imala vremena cijelu 2004. godinu podnijeti, odnosno poslati u proceduru u Hrvatski sabor novi Prijedlog stečajnog zakona ili barem izmjenu". Nada se da se svi slažu da radnicima S obzirom na socijalnu situaciju u kojoj se nalaze oni u čijim se poduzećima, trgovačkim društvima vode stečajni postupci, treba i dalje omogućiti da budu u prvom naslovnom redu.

Ne odobrava da cijelu godinu Vlada nije podnijela čak ni Prijedlog izmjene zakona, već šalje Izvješće o uredbi sa zakonskom snagom koju je donijela.

Osvrnuo se i na Uredbu o dopuni Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika. Rekao je da jedino državni dužnosnici nemaju prava na 0,5% godišnje uvećanje plaće do iznosa od 20% za svaku navršenu godinu radnog staža. "Znamo da smo ta prava omogućili stalnim produžavanjem identične uredbi pravosudnim dužnosnicima". Smatra da opravdanje da u Državnom prora-

čunu nema dovoljno sredstava više nije dovoljno i da bi trebalo poštivati hrvatski Ustav, odnosno mišljenja je da su državni dužnosnici na taj način stavljeni u neravnopravni položaj i da je ova uredba u sadržajnom smislu protuustavna.

Vlada je imala vremena cijelu 2004. godinu podnijeti, odnosno poslati u proceduru u Hrvatski sabor novi Prijedlog stečajnog zakona ili barem izmjenu.

Zaključuje da će ovakvo Izvješće Klub ipak prihvatiti. Sugestija Vladi je da ne produžava dalje takve uredbi, pogotovo Uredbu koja mijenja Stečajni zakon, jer za to nema niti jednog valjanog razloga. I drugo, da se konačno odluči što će biti sa 0,5% godišnjim uvećanjem plaća za državne dužnosnike, jer smatraju da je takva uredba u sadržajnom smislu protuustavna.

Što manje koristiti uredbi

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je dr. sc. Ivo Josipović (neovisni). Rekao je da uredbi služe tome da premoste određenu prazninu u radu Parlamenta. Po prirodi stvari ta ovlašt se rijetko koristi, a i treba se što rjeđe koristiti po sudu Kluba zastupnika SDP-a. Ističe da je Vlada slijedila taj duh, da nema prevelikog broja uredbi. Ipak, drži da se u pogledu Stečajnog zakona išlo na neke intervencije koje bi trebale biti ipak predmet rasprave u Parlamentu.

"Ono što se meni postavlja kao pitanje ili kao problem odnosi se na činjenicu da

su nekim uredbama prijašnjih godina bile na neki način konvalidirane neke prekršajne odredbe, a da to sada nije napravljeno, a time su otpali neki prekršajni postupci i neka prekršajna djela". Postavio je pitanje je li to politika ili se naprosto zaboravilo na činjenicu da su neka prekršajna djela bila obuhvaćena zbog važenja zakona uredbama. "Ako se to i mislilo onda to slijedi onu inten-

ciju koja ide uz prekršajno zakonodavstvo da se Vlada isključi kao subjekt koji jest ovlašten propisivati prekršaje, ali s druge strane ima nekih prekršaja za koje onda treba razmisliti da se ipak uredi zakonom, jer neke odnose treba normirati na prekršajnoj razini".

Preporuka i želja Kluba zastupnika SDP-a je da se uredbe što manje koriste, a da se što više ili uvijek kada je to

god moguće, posebno osjetljiva pitanja, rješavaju u Parlamentu.

Ovime je zaključena rasprava. Zastupnici su većinom glasova, sa 87 glasova "za", 3 "suzdržana" i 25 "protiv" prihvatili Izvješće o uredbama koje je Vlada RH donijela na temelju zakonske ovlasti.

S.Š.

Izbori, imenovanja, razrješenja

Prijedlog odluke o razrješenju zamjenika člana i izboru članova i zamjenika članova Izaslanstva Hrvatskoga sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe

Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove Hrvatskoga sabora utvrdio je i podnio Prijedlog odluke o razrješenju zamjenika člana i izboru članova i zamjenika članova Izaslanstva Hrvatskoga sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe.

• Tekst prijedloga odluke glasi: Mr. sc. Neven Mimica razrješuje se dužnosti zamjenika člana u Izaslanstvu Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe. U Izaslanstvo Hrvatskoga sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe

biraju se za člana dr. sc. Miomir Žužul, mr. sc. Neven Mimica, a za zamjenika člana Jagoda Majkska Martinčević i Željka Antunović.

Predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove Branimir Glavaš na sjednici Hrvatskog sabora obrazložio je ovaj Prijedlog. Rekao je da je Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove na svojoj 23. sjednici održanoj 31. ožujka utvrdio Prijedlog odluke da se razriješi dužnosti zamjenika člana u izaslanstvu Hrvatskog sabora u Parla-

mentarnoj skupštini Vijeća Europe mr. sc. **Neven Mimica**, te da se u Izaslanstvo izaberu za članove dr. sc. **Miomir Žužul** i mr. sc. Neven Mimica, a za zamjenike članova **Jagoda Majkska Martinčević** i **Željka Antunović**.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, ona je odmah i zaključena, te se glasovalo o Prijedlogu ove odluke. **Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova, sa 102 glasa "za", 2 "suzdržana" i 1 "protiv" donijeli Odluku u tekstu kako je predložena.**

Prijedlog odluke o imenovanju člana Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Prijedlog odluke dostavila je Vlada RH sukladno članku 31. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja. Ovim prijedlogom kompletiralo bi se Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja petim čla-

nom, a Vlada je predložila da se imenuje Mladen Cerovac.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, ona je odmah i zaključena. Zastupnici su većinom glasova, sa 90

"za", 7 "suzdržanih" donijeli Odluku o imenovanju Mladena Cerovca za člana Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja na razdoblje od pet godina.

S. Š.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

CESTOGRADNJA

Zatražena dopuna dokumentacije

Na zastupničko pitanje **Jagode Martić (SDP)**, u vezi s **izdavanjem suglasnosti na lokacijsku i građevinsku dozvolu za izgradnju tunela Sv. Ilija** - odgovorila je **Vlada RH**.

”Za navedeni zahvat proveden je postupak Procjene utjecaja na okoliš, na temelju Studije o utjecaju na okoliš (Izrađivač Studije: Institut građevinarstva Hrvatske d.d., Zavod za . studije i projekte, Zagreb, J. Rakuše 1 i Oikon d.o.o., Zagreb, Vlade Prekrata 20), te je proveden Javni uvid, kao i donesen Zaključak i Rješenje o prihvatljivosti zahvata s određenim mjerama.

Predstavnik Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu prirode, je, kao član Stalne komisije za ocjenu studija o utjecaju na okoliš magistralnih cesta i autocesta s pratećim objektima u Republici Hrvatskoj, aktivno sudjelovao u radu Komisije, a uz prethodno konzultiranje sa svim relevantnim strukama u Upravi koje su bile bitne za rješavanje planiranog zahvata, kao i s JUPP Biokovo;

Ured državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko-pravne poslove, Ispostava Imotski u Imotskom, je dostavila Zahtjev za utvrđivanje uvjeta zaštite prirode u sklopu postupka izdavanja lokacijske dozvole, ali bez potrebne projektne dokumentacije (Idejnog rješenja ili Programske skice s opisom namjeravanog zahvata), iz koje bi bila vidljiva lokacija planiranog tunela i ostali potrebni elementi te je bilo nemoguće utvrditi uvjete zaštite prirode.

GOSPODARSTVO

Poduzetnička klima za domaće i strane ulagatelje

Na zastupničko pitanje **Jelene Pavičić Vukičević (SDP)**, u vezi s **mjerama koje će se poduzeti radi poboljšanja gospodarskog položaja Republike Hrvatske** - odgovorila je **Vlada RH**.

”Ubrzanje gospodarskog rasta čiji bi rezultat trebalo biti poboljšanje gospodarskog položaja Hrvatske, povećanje izvoza, smanjenje vanjskoga duga, te povećanje zaposlenosti i rast životnoga standarda naših građana, moguće je ostvariti: u uvjetima makroekonomske stabilnosti provedbom strukturnih reformi u pojedinim sektorima stvaranjem poduzetničke klime za domaće i strane ulagatelje poticanjem malog i srednjeg poduzetništva i obrta poticajnim mjerama za povećanje izvoza.

Potrebno je fokusirati se na proizvodnju, izvoz, malo i srednje poduzetništvo i investicije, kao glavne poluge rasta, vodeći pritom računa o ravnomjernom regionalnom razvoju. Također smatram da je potrebno ubrzati proces privatizacije.

Govoreći o potrebi provođenja strukturnih reformi u pojedinim sektorima, prvenstveno se misli na potrebu restrukturiranja sektora koji godinama kumuliraju gubitke i iziskuju znatne subvencije iz državnog proračuna, a to su crna metalurgija, željeznica i brodogradnja, uz neophodan nastavak mirovinske i zdravstvene reforme.

Do ulaska u Europsku uniju Republika Hrvatska treba riješiti strukturne slabosti sektora crne metalurgije i osigurati tržišnu konkurentnost željezara.

Hrvatske željeznice moraju se riješiti sporednih djelatnosti i nekretnina koje nisu u funkciji osnovne djelatnosti. Neophodna je privatizacija ovisnih društava, unutarnje restrukturiranje, rješavanje pitanje nerentabilnih pruga, te zbrinjavanje viška radnika. Prijedlog plana restrukturiranja i modernizacije za razdoblje od 2005. do 2009. godine usuglašava se unutar Vladinih resora.

Program restrukturiranja brodogradnje u izradi je i mi bismo vrlo skoro trebali imati jasnu sliku o svim problemima i izazovima u ovoj grani. Proces privatizacije Uljanika, koji je naše jedino restrukturirano brodogradilište, mogao bi započeti već u drugom polugodištu ove godine.

Uz restrukturiranje pojedinih sektora, veće ulaganje u proizvodnju, tehnologiju i razvoj, kako stranih tako i domaćih investitora, u proizvodne djelatnosti, te jačanje konkurentne sposobnosti, smatram ključnim za rast proizvodnje i izvoza. Uklanjanje administrativnih prepreka i stvaranje prijateljskog poduzetničkog okruženja, jedan je od prioritetnih zadataka iz Programa ove Vlade, na kojem radimo i koji je trajan zadatak. Ovih dana bili smo svjedoci početka rada ”one stop shop” projekta, odnosno HITRO. HR projekta, kao i početka Internet grunтовnice. Oba projekta predstavljaju veliki korak u pogledu pojednostavljenja i ubrzanja procedure za poduzetnike, kao i njihove pravne sigurnosti. Ovome treba dodati početak rada Agencije za promicanje izvoza i ulaganja koja je u fazi ekipiranja i preseljenja u adekvatni prostor, i koja mora početi raditi svoj posao najesen, kao servis potencijalnim investitorima i aktivni promotor ulaganja u Republiku Hrvatsku, zajedno sa gospodarskom diplomacijom.

Mala i srednja poduzeća, te obrtništvo važan je segment ukupnog gospodarstva,

jer se mali gospodarski subjekti lakše prilagođavaju zahtjevima tržišta, uz manje angažiranje poslovnih sredstava ostvaruju bolje financijske rezultate, a bilježe i stalan porast zapošljavanja. Stoga smatram da moramo nastaviti stvarati poticajno ozračje za brži razvoj poduzetništva kroz programe poticanja malog i srednjeg poduzetništva, te projekt razvoja poduzetničkih zona za koji postoji veliki interes jedinica lokalne samouprave i uprave, kao i poduzetnika.

U sektoru poljoprivrede nužna je revitalizacija proizvodnje osobito onih proizvoda u kojima imamo nedostatnu proizvodnju za domaće potrebe, a koja se provodi kroz nekoliko operativnih programa, kao što su podizanje novih nasada vinograda, voćnjaka i maslina, te program razvitka govedarstva, kao i projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama.

U sektoru ribarstva u primjeni je nacionalni program povećanja proizvodnje i potrošnje ribe u Republici Hrvatskoj koji uključuje mjere za poboljšanje i unaprjeđenje položaja ribarskog sektora: izgradnja i modernizacija ribolovne flote, izgradnja ribarskih luka i pristaništa, održivi razvitak akvakulture, organizirani sustav prometovanja i trgovanja ribom, obrazovanje i ljudski potencijali u ribarstvu te razvoj ribarskog zadrugarstva. Realiziranjem ovoga programa i stvaranjem uvjeta za organizirano prometovanje ribom postigli bi se višestruki učinci za ribare, potrošače i državu.

U prerađivačkoj industriji (prehrambenoj, drvenoj, tekstilnoj i kožarskoj) intenzivirat ćemo, u suradnji sa Hrvatskom gospodarskom komorom, Hrvatskom udrugom poslodavaca, a u okviru Nacionalnog vijeća za konkurentnost povezivanje u klaster čime bi se postigli višestruki učinci u smislu boljeg korištenja domaćeg potencijala, povećanje konkurentnosti i izvoza. Naše su šanse osobito u prehrambenoj industriji, s obzirom na tradiciju, raspoloživost sirovine i ljudski potencijal.

U izradi je operativni program razvoja industrijske prerade drva i papira koji sadrži skup projekata koji bi trebali inicirati promjene u smjeru boljeg

korištenja drvnih potencijala, stvaranja drvnih klastera, restrukturiranje sektora, te jačanje uloge interesnih udruženja i poslovne diplomacije u razvoju drvnog sektora. Mjere koje se planiraju operativnim planom ići će u prilog tvrtkama koji su finalni proizvođači i izvoznici, te ih potiču da proizvode gotove proizvode (namještaj) i zapošljavaju nove djelatnike.

Turizam kao naša najperspektivnija grana, sa očitim komparativnim prednostima u odnosu na konkurenciju, je djelatnost čiju ponudu moramo proširiti i obogatiti i kroz turizam povećati plasman naših proizvoda.

U povezivanju prerađivačke, a osobito prehrambene industrije i turizma, vidim velike šanse za plasman domaćih proizvoda, koju moramo intenzivirati i snažnije poticati. U izradi je i projekt "Hrvatski proizvod za hrvatski turizam" čiji je krajnji cilj povećati udio domaće komponente u ukupnoj turističkoj potrošnji, a od ove godine u primjeni je kreditni program Hrvatske banke za obnovu i razvitak kojim se potiče plasman domaćih proizvoda u turističkoj ponudi i koji ćemo jačati.

Ipak, najvažnije je donošenje Nacionalne razvojne strategije kao dokumenta koji bi trebao odrediti naše ciljeve razvoja, sektore - nositelje razvoja, kao i razraditi mjere za provođenje. Nacrt strategije izrađen je u Središnjem državnom uredu za razvojnu strategiju, koji je neophodno doraditi. U tom cilju, okupit ćemo tim stručnjaka, te provesti široku javnu raspravu sa interesnim udruženjima, poslodavcima, sindikatima i znanstvenim institucijama, te do kraja ove godine usvojiti ovakav dokument koji bi imao podršku i šire javnosti - stoji na kraju odgovora.

PARKOVI PRIRODE

U tijeku je završna obrada vrednovanja i utvrđivanja mjera zaštite prirode

Na zastupničko pitanje zastupnice **Jagode Martić (SDP)** o tome u kojoj fazi je izrada Prostornog plana Parka

prirodi Biokovo i kada se predviđa da će biti završen odgovorilo je Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

"Izrada Prostornog plana Parka prirode Biokovo obavlja se u suradnji sa Zavodom za prostorno uređenje Splitko-dalmatinske županije.

Do sada su izvršeni pripremni radovi koji obuhvaćaju tematsku obradu (separatne studije) pripremu podloga i podataka te definiranje ciljeva i konflikata u prostoru.

U Makarskoj je 28. prosinca 2004. godine održana prva prethodna rasprava o ciljevima mogućim prostornim rješenjima.

U tijeku je završna obrada vrednovanja i utvrđivanja mjera zaštite prirode, a slijedi izrada Nacrta Prijedloga plana s predvidivim rokom dovršetka do kraja 2005. godine."

PRETVORBA I PRIVATIZACIJA

Privatizacija "JANAF" nije predviđena

Na zastupničko pitanje dr. se. **Tončija Tadića (HSP)** u vezi s drugom fazom privatizacije INA - Industrije nafte d.d., te u vezi s privatizacijom JANAF-a - odgovorila je **Vlada RH**.

"Na temelju odredbe članka 4. stavka 1. točke 3. Zakona o privatizaciji INA-Industrija nafte d.d. (Narodne novine, broj 32/2002), okončanje, 10. listopada 2003. godine, postupak prodaje 25% plus jedna dionica Ine strateškom partneru društvu MOL Hungarian Oil and Gas plc.

Na temelju članka 4. Zakona o privatizaciji Ine propisano je da će se privatizacija JNA-Industrija nafte d.d., provesti, osim gore navedene prodaje, strateškom partneru i prijenosom bez naknade 7% dionica hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji; prodajom do najviše 7% dionica zaposlenicima i ranije zaposlenim u društvima koja čine INA Grupu pod posebnim pogodnostima koje će utvrditi Vlada Republike

Hrvatske; prodajom najmanje 15% dionica u postupku javne ponude, sukladno propisima koji uređuju izdavanje i promet vrijednosnih papira; prodajom ili zamjenom preostalog dijela dionica strateškom ulagatelju sukladno tržišnim prilikama ili na tržištu kapitala na temelju Odluke Vlade Republike Hrvatske i uz prethodnu suglasnost Hrvatskoga sabora, te izuzimanjem potrebnog broja dionica (iz preostalog dijela) za naknadu bivšim vlasnicima.

Istim člankom Zakona o privatizaciji propisano je da Republika Hrvatska zadržava vlasništvo nad 25% plus jedna dionica Ine d.d., sve do prijama Republike Hrvatske u članstvo Europske unije, a tada će se taj vlasnički udjel privatizirati na temelju posebnog zakona.

Redosljed i dinamiku privatizacije, i to za prijenos dionica braniteljima i članovima njihovih obitelji, zaposlenicima i ranije zaposlenima i prodaju najmanje 15% dionica u postupku javne ponude, utvrđuje Vlada Republike Hrvatske uz suglasnost Hrvatskoga sabora, temeljem članka 4. stavka 4. Zakona o privatizaciji Ine, s tim da je istim člankom propisano da će se prodaja dionica zaposlenicima i ranije zaposlenima INA Grupe obaviti nakon prve prodaje dionica u postupku javne ponude.

Odlukom Vlade Republike Hrvatske o izmjeni Odluke o redosljedu i dinamici privatizacije INA-Industrije nafte

d.d., od 5. svibnja 2004. godine i Zaključkom Vlade Republike Hrvatske, od 13. svibnja 2004. godine, na koje je Hrvatski sabor dao suglasnost 4. lipnja 2004. godine utvrđeno je da će se prijenos dionica bez naknade braniteljima i članovima njihovih obitelji prenijeti u Fond branitelja odmah po izmjeni Zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, te da će postupak prodaje najmanje 15% dionica u postupku javne ponude započeti najkasnije u roku 12 mjeseci od dana stupanja na snagu Odluke, a to je od dana davanja suglasnosti Hrvatskoga sabora, dakle 4. lipnja 2005. godine.

Odluka Vlade Republike Hrvatske o izmjeni i dopuni Odluke o redosljedu i dinamici privatizaciji FNA-Industrija nafte d.d., od 28. travnja 2005. godine, stupa na snagu danom davanja suglasnosti Hrvatskoga sabora.

Iz iznesenoga vidljivo je da Vlada Republike Hrvatske postupa temeljem Zakona o privatizaciji Ine i svojih odluka temeljenih na tom Zakonu, što znači da će sljedeća faza privatizacije Ine biti prodaja najmanje 15% dionica u postupku javne ponude, prodaja do najviše 7% dionica zaposlenicima i ranije zaposlenima FNA Grupe te prijenos 7% dionica bez naknade u Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, kako to predviđaju navedene odluke Vlade Republike Hrvatske i Zakon o privatizaciji Ine.

Sljedom navedenoga ne sprema se preuzimanje većinskog paketa dionica Ine od strane MOL-a, niti je u ovom trenutku uopće poznato da li MOL ima interes sudjelovati u daljnjim fazama privatizacije Ine.

2. U ovom trenutku vlasnička struktura JANAF-a je sljedeća: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje 50,54%, Republika Hrvatska 21,73%, INA-Industrija nafte d.d. 16% i mali dioničari 11,73%. Privatizacija JANAF-a nije predviđena. Načelno je stajalište da prijenosni sustavi za električnu energiju, plin i naftu ne ulaze u proces privatizacije, već da predstavljaju državni monopol. No, da bi se mogla postići učinkovita konkurencija, vlasnik prijenosnog sustava mora omogućiti pristup i trećim stranama, koji može biti reguliran (unaprijed poznate tarife) ili pregovaran (tarife se dogovaraju). Na temelju članka 4. Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata (Narodne novine, broj 68/2001), energetski subjekt, koji je ovlašten za obavljanje djelatnosti transporta nafte naftovodom, mora omogućiti pristup naftovodu pravnim i fizičkim osobama koje podnesu zahtjev za pristup naftovodu i to prema načelu pregovaranog pristupa (tarife se dogovaraju). Dakle, nije predviđeno preuzimanje JANAF-a od INA-Industrija nafte d.d. ili od MOL-a.

M. M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
Ružica Šimunović

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora